കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ

കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനവിജയം

[ഓട്ടൻ തുള്ളൽ]

പ്രസാധകൻ:

സാഹിത്യകുശലൻ എ. ഡി. ഹരിശർമ്മ

എം. ആർ. എ. എസ്സ്.

കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനവിജയം

[ഓട്ടൻ തുള്ളൽ]

പ്രസാധകൻ:

സാഹിത്യകുശലൻ ഏ. ഡി. ഹരിശർമ്മ

എം. ആർ. ഏ. എസ്സ്.

[വില 1-00

പുതിയ പതിപ്പ്

അച്ചടി:
പരിഷന്മുദ്രണാലയം, എറണാകുളം.

1963 ജൂൺ

അവതാരിക

കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ

ഭാഷാസാഹിത്യലോകത്തിൽ അനശ്വരമായ യശഃസ്തംഭം നാട്ടിയ ഒരു കവിവര്യനാണു് കലക്കത്തു കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവചരിത്രം പരിപൂർണ്ണമോ വിശ്വാസ്യമോ ആയ നിലയിൽ നമുക്കു് ഇനിയും കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. തുള്ളല്ക്കഥകളിലും മററും നിന്നു കിട്ടുന്ന ചില തെളിവുകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ജീവചരിത്രങ്ങളാണു് ഇന്നു പ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്നതു്. അതനുസരിച്ചു ചിലതൊക്കെ പറയാനേ നമുക്കും നിവൃത്തിയുള്ളു.

തിരുവില്വാമലയ്ക്കടുത്തുള്ള കിള്ളിക്കുറിശ്ശിമംഗലം എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ കൊല്ലവർഷം 880–ാമാണ്ടിടയ്ക്കാണു് കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ ജനിച്ചതു്. കലക്കത്തു് എന്നായിരുന്നു വീട്ടുപേരു്. അച്ഛനമ്മമാരെപ്പററി വിശ്വസിക്കത്തക്ക വിവരങ്ങളൊന്നും കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. നമ്പ്യാർക്കു രാഘവൻ എന്നു പേരായ ഒരമ്മാവൻ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും, ഭാഗിനേയനെ സംസ്കൃതത്തിലെ പ്രഥമപാഠങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചതു് ആ അമ്മാവനായിരുന്നു എന്നും അനുമാനിക്കപ്പെടുന്നു. സ്വദേശത്തുതന്നെയുള്ള തൃക്കായ്ക്കമൺ ഇല്ലത്തു് നാരായണഭട്ടതിരി എന്ന പേരിൽ ഒരു മഹാപണ്ഡിതൻ അന്നു ജീവിച്ചിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നാണു് നമ്പ്യാർ കാവ്യനാടകാലങ്കാരപര്യന്തമുള്ള ഉപരിവിദ്യാഭ്യാസം നേടിയതെന്നും, മഹാകവി ഉള്ളൂർ പറയുന്നു.

കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ സാക്ഷാൽ നാമധേയം കൃഷ്ണൻ എന്നായിരുന്നു എന്നു ചിലരും, അതല്ല രാമൻ എന്നായിരുന്നു എന്നു മററു ചിലരും വാദിക്കുന്നു.

കൊല്ലം തൊള്ളായിരത്താണ്ടിരുപതുമിരുപ-
ത്താറുമേവഞ്ച പത്തും
ചേൎന്നീടുന്നോരു കൊല്ലം മിഥുനമുപഗതേ
ഭാസ്കരേ ധന്യധന്യഃ
കൃഷ്ണേ പക്ഷേ ചതുൎത്ഥീ ചതയയുതദിനേ
മാതുലഃ കൃഷ്ണനാമാ
വിഷ്ണോസ്സായുജ്യമാപ്തോ വിഹിതഹരിനമ-
സ്യാദികോ ദോഷഹീനം

എന്നിങ്ങനെ നമ്പ്യാരുടെ ഭവനത്തിലുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന ചരമശ്ലോകമാണ് 'കൃഷ്ണ' പക്ഷക്കാൎക്കുള്ള പ്രമാണം. അതനുസരിച്ചുനോക്കിയാൽ നമ്പ്യാരുടെ ചരമം കൊല്ലവൎഷം 956-ൽ ആണെന്നാണ് വരുന്നതു്. ഇതു വിശ്വാസ്യമായി ത്തോന്നുന്നില്ല. അതിനു രണ്ടു കാരണങ്ങളുണ്ടു്: നമ്പ്യാർ 940-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു് കാൎത്തികതിരുനാാം രാമവൎമ്മമഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിനോടു് അനുവാദം വാങ്ങി അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു മടങ്ങിപ്പോയി എന്നും, അതിനുശേഷം നാലഞ്ചുകൊല്ലത്തിനുള്ളിൽ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചു എന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യം ഇതിനോടു വിയോജിക്കുന്നു; അതുപോലെ, 954-ൽ രാമവൎമ്മമഹാരാജാവും തെക്കേടത്തു ഭട്ടതിരിയും മററുംകൂടി തയ്യാറാക്കിയ അമ്പലപ്പുഴ പാല്പായസക്കണക്കിൽ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ പേരു കാണാത്തതിനാൽ, അദ്ദേഹം അതിനു മുൻപുതന്നെ മരിച്ചുപോയി എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള പി. കെ. നാരായണപിള്ളയുടെ അഭിപ്രായവും ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ പ്രതിബന്ധമായിനില്ക്കുന്നു.

ശ്രീബലിപ്രസ്തരഃ ശംഭോഃ ശ്രീശുകാലയവാസിനഃ
രാമേണ പാണിവാദേന കാരിതോ ഭുതയേ ധ്രുവം

എന്നു് കിള്ളിക്കുറിശ്ശി ശിവക്ഷേത്രത്തിലെ ബലിക്കൽപ്പുരയിൽ കൊത്തിക്കാണുന്ന ശ്ലോകമാണ് 'രാമ'പക്ഷക്കാൎക്കുള്ള പ്രധാന പ്രമാണം. അതു കൂടുതൽ വിശ്വാസ്യമായി തോന്നുന്നുണ്ടു്. ഒരി

ക്കൽ, എന്തോ കാരണവശാൽ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായ കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് നമ്പ്യാർക്കു് ആയിരം പണം സമ്മാനിച്ചു് "ഉറപ്പുള്ളവിധത്തിലേ ഈ പണം വിനിയോഗിക്കാവൂ" എന്നു കല്പിച്ചു എന്നും, നമ്പ്യാർ ആ പണവുംകൊണ്ടു സ്വദേശത്തുപോയിരുന്ന അവസരത്തിൽ അവിടെയുള്ള ശിവക്ഷേത്രത്തിലെ ബലിക്കൽപ്പുര ജീർണ്ണമായി കിടക്കുന്നതു കണ്ടു് അതു പുതുക്കിപ്പണിയിച്ചുവെന്നും, തിരികെ തിരുവനന്തപുരത്തു ചെന്ന നമ്പ്യാർ, ഇളകാത്ത വസ്തുവിൽതന്നെയാണു് താൻ പണം നിക്ഷേപിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു തിരുമനസ്സുണർത്തിച്ചുവെന്നും ഉള്ള ഐതിഹ്യം ഇതിനു് ഉപോദ്ബലകമായി നില്ക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടേയും ഭിന്നാഭിപ്രായക്കാരില്ലാതില്ല. മേല്പറഞ്ഞ ശ്ലോകം, പാറപ്പുറത്തു ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാരുടെ അനന്തരവനായ രാമൻനമ്പ്യാർ അടുത്തകാലത്തു് ആ ബലിക്കൽപ്പുര ജീർണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്തതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതാണെന്നു മഹാകവി ഉള്ളൂർ പറയുന്നു. ഈ അഭിപ്രായം ശരിയായിരുന്നാൽത്തന്നെയും, 'രാമ'സംജ്ഞാപക്ഷപാതികൾക്കു് അനുകൂലമായി വേറെയും തെളിവുണ്ടു്. കാഞ്ഞിരം പറമ്പിൽ മി: രാവുണ്ണിനായർ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള 'ശ്രീ പാർവ്വതീ സ്വയംവരം പാന'യുടെ മുഖവുരയിൽ, ശ്രീ കൃഷ്ണചരിതം മണിപ്രവാളകാവ്യത്തിന്റെ ഒരു താളിയോല ഗ്രന്ഥത്തിൽ,

രാമേണ പാണിവാദേന രചിതേ മിശ്രസംസ്കൃതേ
ശ്രീകൃഷ്ണചരിതേ കാവ്യേ മുതൽസ്സർഗ്ഗസ്സമാപിതഃ

എന്നു് ഒരു പദ്യം കാണുന്നതായി അദ്ദേഹം എഴുതിയിരിക്കുന്നു. 'ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം മണിപ്രവാളം' നമ്പ്യാരുടേതല്ലെന്നു് ഇതേവരെ ആരും പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടില്ലാത്ത സ്ഥിതിക്കു് ഈ പദ്യത്തിൽ പറയുന്ന രാമപാണിവാദൻ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർതന്നെയാണെന്നു് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ തെറ്റുണ്ടാകാൻ വഴിയില്ല.

മനുഷ്യന്റെ മഹത്വത്തേയും കഴിവുകളേയും വകവെച്ചുകൊടുക്കാൻ ഒരുക്കമില്ലാത്ത ഒരുകൂട്ടം ആളുകൾ ഏതു കാലത്തും ലോകത്തിലുണ്ടാവുക പതിവാണു്. ഒരാൾ ഏതെങ്കിലും

നിലയിൽ ഉയൎന്നുവന്നാൽ, എന്തെങ്കിലും ഒരൈതിഹ്യം കെട്ടിച്ചമച്ചു്, ആ ഉയൎച്ചയിൽ അമാനുഷത്വത്തിന്റെ ഛായം തേയ്ക്കാൻ ഇക്കൂട്ടർ ശ്രമിക്കാതിരിക്കയില്ല. നമ്പ്യാരെപ്പററി പറഞ്ഞുകേൾക്കുന്ന ഒന്നുരണ്ടു ഐതിഹ്യങ്ങൾക്കുള്ള നിദാനവും ഇതുതന്നെയായിരിക്കണം. ആ വക യാദൃച്ഛികാനുഗ്രഹങ്ങളുടെ സഹായം കൂടാതെതന്നെ, സ്വപ്രയത്നംകൊണ്ടു് ഉയൎന്നുവന്നിട്ടുള്ള അനേകം മഹാന്മാരെപ്പററി നമുക്കറിയാവുന്നതിനാൽ, കുഞ്ചൻനമ്പ്യാര് ഗുരുകുലക്ലിഷ്ടനായി വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തു് സ്വപ്രയത്നംകൊണ്ടുയൎന്നുവന്ന ഒരു പൌരുഷശാലിയായിരുന്നു എന്നു മാത്രം നമുക്കു വിശ്വസിച്ചാൽമതി.

വിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞു് നമ്പ്യാർ ഉത്തരകേരളത്തിലും മദ്ധ്യകേരളത്തിലും സഞ്ചരിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു. കോലത്തുനാടു്, വെട്ടത്തുനാടു്, ഗുരുവായൂർ, തലപ്പിള്ളി, ചേന്ദമംഗലം മുതലായ സ്ഥലങ്ങൾ ഈ സഞ്ചാരപരിപാടിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടവയാണു്. ഇങ്ങനെ സഞ്ചരിക്കുന്നതിന്നിടയിൽ ഒരിക്കൽ കോലത്തുനാട്ടിൽവെച്ചു പട്ടിണികിടക്കേണ്ടിവന്ന അവസരത്തിൽ നമ്പ്യാർ നിൎമ്മിച്ചതാണത്രെ താഴെ കാണുന്ന പ്രസിദ്ധശ്ലോകം.

കോലഭൂപസ്യ നഗരേ വാസരാ ഹരിവാസരാഃ
മശകൈൎമ്മക്കുണൈശ്ചൈവ രാത്രയശ്ശിവരാത്രയഃ

"കോലത്തുനാട്ടിൽ പകലുകളെല്ലാം ഹരിവാസരങ്ങളും (ഊണില്ലാത്ത ദിവസങ്ങൾ), മൂട്ടയുടേയും കൊതുകിന്റേയും ഉപദ്രവംകൊണ്ടു രാത്രികളെല്ലാം ശിവരാത്രികളും (ഉറക്കമൊഴിക്കേണ്ടവ) ആകുന്നു" എന്നാണു് ഈ ശ്ലോകത്തിന്റെ അൎത്ഥം.

ഈ ദേശസഞ്ചാരംകഴിഞ്ഞു മടങ്ങിയതിനുശേഷമാണു് നമ്പ്യാർ തിരുവിതാംകൂറിൽപെട്ട കിടങ്ങൂൎക്കു് പോയതു്. അവിടെ ക്ഷേത്രത്തിൽ എന്തോ ജോലിയുണ്ടായിരുന്ന അച്ഛനോടുകൂടിയാണു് അങ്ങോട്ടേക്കു പോയതെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. കിടങ്ങൂർ താമസിച്ചിരുന്നകാലത്തു കുടമാളൂർ, കുമാരനല്ലൂർ മുതലാ

യ പല സ്ഥലങ്ങളിലും അദ്ദേഹം സഞ്ചരിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഒടുവിൽ ആ സഞ്ചാരപ്രിയൻ അമ്പലപ്പുഴയെത്തിച്ചേൎന്നു. കിടങ്ങൂർ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു കൂത്തു പറയുന്നതിനായി അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കുപോയ വല്ല ചാക്യാന്മാരുടേയും കൂടെയായിരിക്കാം നമ്പ്യാർ ആദ്യമായി അവിടെ ചെന്നുചേൎന്നതെന്നു നമുക്കു ന്യായമായി അനുമാനിക്കാം. നന്തിക്കാട്ടു് ഉണ്ണിരവിക്കുറുപ്പു്, ഓണമ്പിള്ളി നമ്പൂരി എന്നിവരിൽനിന്നു ധാരാളം ആനുകൂല്യങ്ങൾ അവിടെവെച്ചു് നമ്പ്യാൎക്കു സിദ്ധിച്ചു. വിജ്ഞാനവികസനത്തിനും അവരുടെ സാഹചൎയ്യം ചരിത്രനായകനു പ്രയോജകീഭവിച്ചിരിക്കണം. ഈ രണ്ടുപേരേയും അദ്ദേഹം തൻെറ കൃതികളിൽ അതിററ കൃതജ്ഞതാദരങ്ങളോടുകൂടി, ഗുരുനാഥന്മാരുടെ നിലയിൽ, അനുസ്മരിക്കുന്നുണ്ടു്. ഉണ്ണിരവിക്കുറുപ്പിനെ "മന്ദാരദാരു"വായിട്ടാണു് പലേടത്തും വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. നമ്പ്യാരുടെ ഒന്നാമത്തെ കൃതിയായ കല്യാണസൌഗന്ധികത്തിൽതന്നെ,

> നന്ദികാരണ്യമാം മന്ദിരേ വാഴുന്ന
> മന്ദാരദാരുവാം ബാലരവിയുടെ
> നന്ദിവരുത്തുന്ന കണ്ടകരിക്കാവി-
> ലിന്ദുചൂഡപ്രിയേ! വന്ദേ ഭഗവതി!

എന്നു വൎണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു നോക്കുക. ഒരു കവി ഏതെങ്കിലും ഒരാളെ കല്പവൃക്ഷമായി വൎണ്ണിക്കുന്നമെങ്കിൽ, അതിനു തക്കതായ ഏതെങ്കിലും സഹായം ആ കവിക്കു് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ചിരിക്കണമെന്നുള്ളതു തീൎച്ചയാണല്ലൊ.

അമ്പലപ്പുഴയിലെത്തിയ നമ്പ്യാർ അധികം താമസിയാതെ ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവിൻെറ ഒരാശ്രിതനായിത്തീൎന്നു. പണ്ഡിതപാരിജാതമായിരുന്ന ആ രാജാവാകട്ടേ, നമ്പ്യാരുടെ വൈദഗ്ദ്ധ്യവും കവിതാവുംകണ്ടു സന്തുഷ്ടനായി അദ്ദേഹത്തെ യഥോചിതം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. തുള്ളല്പാഥകളിൽ പലതും ചരിത്രനായകൻ അവിടെവെച്ചാണു് എഴുതിയതു്. അവയിൽ മിക്കതിലും "ചെമ്പകനാട്ടിന്നലങ്കാരഭൂതനാം

തമ്പുരാൻ ദേവനാരായണസ്വാമി"യെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു കാണാം. കാലക്രമത്തിൽ നമ്പ്യാരുടെ പേരു പുറമേയും പ്രചരിച്ചുതുടങ്ങി. അന്നു ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവും തിരുവിതാംകൂർ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവും തമ്മിൽ മൈത്രിയിലായിരുന്നു. ആ വഴിക്കു നമ്പ്യാരുടെ കീർത്തി തിരുവനന്തപുരത്തും എത്തിയിരിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, 919-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു കുഞ്ചൻ നമ്പ്യാർ തിരുവനന്തപുരത്തുപോയി താമസിച്ചിരുന്നതായി തെളിവുണ്ട്. താമസം കൊട്ടാരത്തിലായിരുന്നുതാനും. "കൊട്ടാരത്തിൽ പാക്കുന്ന കുഞ്ചൻനമ്പ്യാക്ക് കാലിൽ ദീനമാകയാൽ മരുന്നുവിലയ്ക്കു്" കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നു് 919 കുംഭം 30-ാംനു- ഇരുപത്തിമൂന്നു പണം ചെലവെഴുതിട്ടുള്ളതായി കണക്കുകാണുന്നു. 922-ാമാണ്ടു് "നമ്പ്യാരുടെകൂടെ നിന്ന മിത്രനപ്പിള്ളി കുഞ്ചുമാതിററിക്കു് ആണ്ടൊന്നിക്കു നെൽ 72 പറയും പാൽക്കുളങ്ങര അധികാരത്തിൽനിന്നു ചെലവെഴുതി"യതിനു രേഖയുണ്ടു്. മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു് ചെമ്പകശ്ശേരിരാജ്യം കീഴടക്കിയതിനുശേഷമാണു് കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു പോയതെന്നുള്ള അഭിപ്രായം ശരിയല്ലെന്നും, അതിനെത്രയോ മുൻപുതന്നെ അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു പോകേകയും മഹാരാജാവിൻെറ പ്രീതിക്കു പാത്രീഭവിക്കയും ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരുന്നുവെന്നും, ഇതിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം. ചെമ്പകശ്ശേരിരാജ്യം തിരുവിതാംകൂറിലേയ്ക്കു് അടങ്ങിയതിനുശേഷം നമ്പ്യാർ തിരുവനന്തപുരത്തു സ്ഥിരതാമസമാക്കി എന്നു പറയുന്നതു ശരിയായിരിക്കും. അന്നും നമ്പ്യാരെ അമ്പലപ്പുഴക്കാരനായിട്ടാണു് ആളുകൾ കണക്കാക്കിയിരുന്നതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിൻെറ ദിഗ്വിജയവും മററും കഴിഞ്ഞു് വളരെക്കാലത്തിനുശേഷം—933-ൽ—അദ്ദേഹം നമ്പ്യാക്ക് ഒരു വീരശൃംഖല സമ്മാനിക്കയുണ്ടായതിനെപ്പററി "അമ്പലപ്പുഴ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാക്ക് മുകപ്പിൽ ആണിത്തലയ്ക്കൽ ചുവപ്പുകൽവെച്ച വീരചങ്ങല സമ്മാനിച്ചു"

എന്നാണു് കണക്കിൽ എഴുതിക്കാണുന്നതു്. 934-ൽ, മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ഭാഗിനേയനും അനന്തരഗാമിയുമായ രാമവൎമ്മമഹാരാജാവും നമ്പ്യാൎക്കു് ഒരു വീരശൃംഖല സമ്മാനിച്ചതായി കാണുന്നുണ്ടു്.

ഇങ്ങനെ, തന്നെ സംരക്ഷിക്കയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കയും ചെയ്തിരുന്ന പ്രസ്തുത മഹാരാജാക്കന്മാരെ നമ്പ്യാർ തന്റെ തുള്ളൽക്കഥകളിൽ പല സ്ഥലത്തും ഭക്തിപൂൎവ്വം സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

പാൎത്താലത്ഭുതം ബാലമാൎത്താണ്ഡക്ഷിതീന്ദ്രന്റെ
വാൎത്താവൈഭവമെല്ലാമോൎത്താലന്തമില്ലേതും

എന്നും മററും മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മ മഹാരാജാവിനെപ്പററിയും,

രാമതുല്യൻ മഹാവഞ്ചിരാമവൎമ്മേന്ദ്രഭൂപാലൻ
കാമദൻ കോമളാകാരൻ കാമിനീമാനസേ മാരൻ

എന്നും മററും രാമവൎമ്മ മഹാരാജാവിനെപ്പററിയും വൎണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു നോക്കുക. മാതുലന്റെ ഭരണാവസാനകാലത്തും ഭാഗിനേയന്റെ ഭരണാരംഭഘട്ടത്തിലുമായി മന്ത്രിസ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന അയ്യപ്പൻ മാൎത്താണ്ഡപ്പിള്ളയും നമ്പ്യാരെ വളരെ സഹായിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ, തിരുവിതാംകൂറിലെ മററു മന്ത്രിമാരെപ്പററി ഒന്നുംതന്നെ ശബ്ദിക്കാത്ത നമ്പ്യാർ,

വഞ്ചിക്ഷമാപാലബാലമാൎത്താണ്ഡനാ-
മഞ്ചിതശ്രീകുലശേഖരാജ്ഞാകരൻ
ആൎത്താവനോദാരശീലനാമയ്യപ്പ-
മാൎത്താണ്ഡമന്ത്രി നിജസ്വാമിശാസനാൽ

എന്നിങ്ങനെ ആ മന്ത്രിയെമാത്രം വൎണ്ണിക്കാൻ കാരണമില്ല.

ഒടുവിൽ നമ്പ്യാൎക്കു വാൎദ്ധക്യം ബാധിച്ചുതുടങ്ങി. തിരുവനന്തപുരത്തെ താമസം അദ്ദേഹത്തിനു പണ്ടത്തെപ്പോലെ തൃപ്തികരമായി തോന്നിയില്ല. കഥകളിയിൽ തല്പരനായിരുന്ന രാമവൎമ്മമഹാരാജാവു് ഒരു കവിയുടെ നിലയിൽ നമ്പ്യാരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും, ആ പ്രോത്സാഹനത്തിനു മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മയുടെ കാലത്തുണ്ടായിരുന്നിടത്തോളം ഹൃദയംഗമത്വം

ഉണ്ടാകാൻ വഴിയില്ലല്ലൊ. മാർത്താണ്ഡവർമ്മയുടെ കാലത്തു വർദ്ധിച്ചിരുന്ന 'രണ്ടേകാലും കോപ്പും' ചില അസൂയക്കാർ മുടക്കാൻപോലും ഭാവിച്ചു. നമ്പ്യാർ നേരിട്ടുചെന്നു സങ്കടം ഉണർത്തിക്കേണ്ടിവന്നു, അതു വീണ്ടുകിട്ടാൻ. രാമവർമ്മമഹാരാജാവു നമ്പ്യാർക്കു് 'പക്കത്തിൽ ചോറ്' അനുവദിച്ചിരുന്നുവെന്നും പക്ഷേ, നമ്പ്യാർക്കു് ആ ഊണു് തീരെ പിടിച്ചിരുന്നില്ലെന്നും പറയപ്പെടുന്നു.

> പക്കച്ചോറും കാളൻ കറിയും
> ചക്കച്ചുകിണ്ടിയുമെന്നിവയല്ലാ-
> തികഞ്ഞുങ്ങൾക്കൊരു സുഖഭോജന-
> മിക്കാലങ്ങളിലില്ലിഹ താത!

എന്നു് ചില തുള്ളലുകളിൽ നമ്പ്യാർ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു് തന്റെ ഈ പക്കച്ചോറൂണിനെക്കൂടി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടല്ലേ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എങ്ങനെയായാലും, 940-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് മഹാരാജാവിന്റെ അനുമതിവാങ്ങി നമ്പ്യാർ അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു മടങ്ങി; 945-നോടടുത്തു പേപ്പട്ടിയുടെ വിഷമേററു ചരമഗതിയെ പ്രാപിക്കയും ചെയ്തു. മരിക്കുമ്പോൾ നമ്പ്യാർക്കു് 60—65 വയസ്സു പ്രായമുണ്ടായിരുന്നു എന്നാണു് ഐതിഹ്യം.

ബാല്യകവനങ്ങൾ

ദേശസഞ്ചാരം ചെയ്തിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ നമ്പ്യാർ കവിതാനിർമ്മാണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നുവത്രെ. ശീലാവതി നാലുവൃത്തം, രുഗ്മിണീസ്വയംവരം പത്തുവൃത്തം, ഭഗവൽദൂതു് പതിനാലുവൃത്തം, ഭാഗവതം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം, നളചരിതം കിളിപ്പാട്ടു്, ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു് എന്നു തുടങ്ങിയ കൃതികൾ അക്കാലത്തു് ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടവയാണെന്നാണു് പറയപ്പെടുന്നതു്. അതാതുകാലത്തു് തനിക്കു് ആശ്രയമായിത്തീരുന്ന പ്രഭുക്കന്മാരെ കവിതകളിൽ പുകഴ്ത്തുന്ന പതിവു് നമ്പ്യാർ അന്നുതന്നെ തുടങ്ങിയിരുന്നു. വിഷ്ണുഗീതയിൽ 'ജയന്താലയേശ

ര’നെ (പാലിയത്തച്ചനെ) വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഇതിനൊരു ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു.

മറെറാരു നായർ പറഞ്ഞു തുടങ്ങിനാ-
നററമില്ലെൻേറ പാരാധീനമിന്നെടോ
വീടു നിറഞ്ഞു കടക്കാരർ വന്നിട്ടു
പാടു കിടക്കുന്നു രാപ്പകലൊക്കവേ
വീട്ടുവാനുള്ളൊരു മാർഗ്ഗവും കണ്ടില
വീടു വിററാലും കടം പോകയില്ലെടോ

എന്നിങ്ങനെ വിഷ്ണുഗീതയിൽ കാണുന്ന നായാട്ടുവർണ്ണന, പിന്നീടു തുള്ളലുകളിൽ പുഷ്ടിച്ചു ഫലിച്ചുകാണുന്ന ആ നിരങ്കശത്വത്തിൻെറ അങ്കുരസ്ഥാനത്തെ വഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിയാൽ കാണാം.

തുള്ളൽപ്രസ്ഥാനം

കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ വേറെയും ചില കൃതികളൊക്കെ എഴുതീട്ടുണ്ടെങ്കിലും, തുള്ളൽക്കഥകളോടു ബന്ധപ്പെട്ട നിലയിലാണു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ നാമധേയം പ്രസിദ്ധമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളതു്. തുള്ളൽരീതിയുടെ ഉപജ്ഞാതാവുതന്നെ നമ്പ്യാരാണെന്നാണു് പരക്കെയുള്ള വിശ്വാസം. അതിലേക്കു് ഉപോദ്ബലകമായി ഒരൈതിഹ്യവും പറയപ്പെട്ടുപോരുന്നു. അമ്പലപ്പുഴ ക്ഷേത്രത്തിൽ കൂത്തുപറയുമ്പോൾ പതിവായി മിഴാവു കൊട്ടാറുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നമ്പ്യാക്കു് ഒരിക്കൽ ആശൌചം നിമിത്തം അതിനു തരമില്ലാതെ വന്നപ്പോൾ, പകരമായി ആ കൃത്യം നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനു് കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടുവെന്നും, ചാക്യാരുടെ കഥാകഥനരീതിയിലുള്ള വിരസതനിമിത്തം ഉറക്കം തൂങ്ങിപ്പോയ നമ്പ്യാക്കു് മിഴാവുകൊട്ടുന്നതിൽ അല്പം പിശകുപററിയതുകൊണ്ടു് ചാക്യാർ നമ്പ്യാരെ സദസ്സിൽവെച്ചുതന്നെ ക്രമത്തിലധികം ആക്ഷേപിച്ചുവെന്നും, അതിനു പകരം പോക്കുന്നതിനായി അന്നത്തെ രാത്രികൊണ്ടുണ്ടാക്കി പി

റെറദിവസം ക്ഷേത്രത്തിൽ വെച്ചഭിനയിച്ചതാണ്' 'കല്യാണ സൌഗന്ധികം' തുള്ളലെന്നുമാണ്' ആ ഐതിഹ്യം. ഈ കഥ കേറംക്കാൻ രസമുള്ളതുതന്നെ. പക്ഷെ, സത്യത്തിൻെറ അംശം അതിൽ എത്രത്തോളം ഉണ്ടെന്നുള്ള കാര്യത്തിൽ മാത്രമേ സംശയമുള്ളു. "ദക്ഷൻ ആക്ഷേപിച്ചതുകൊണ്ട്' കോപിഷ്ഠനായ ശിവൻ ജട നിലത്തടിച്ചപ്പോറം വീരഭദ്രൻ ചാടിവീണതുപോലെ, ചാക്യാരാൽ അധിക്ഷിപ്തനായ നമ്പ്യാർ പിറേറദിവസം അമ്പലപ്പുഴ കളിത്തട്ടിൽ കയറിനിന്നപ്പോറം തുള്ളലിനുവേണ്ട സകല സാമഗ്രികളും വന്നുകൂടി എന്നു വാദിക്കുന്നതു' ഭാഷയുടെ പൂർവ്വചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ദയനീയമായ അജ്ഞതയെ പ്രദർശിപ്പിക്കുകയാകുന്നു" എന്നു' പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകറം പറയുന്നതിൽ വളരെ പരമാർത്ഥമുണ്ട്'. "തുള്ളലിനു വേണ്ട പലതരം വൃത്തങ്ങറം എവിടെനിന്നു കിട്ടി? തുള്ളലിലെ കവിതാരീതി എവിടെനിന്നുണ്ടായി? ആ രീതി ജനങ്ങറംക്ക്' ആദരണീയമായിത്തോന്നുവാൻ കാരണമെന്തു'?" ഇങ്ങനെയുള്ള പല ദുർഘടപ്രശ്നങ്ങറംക്കും തൃപ്തികരമായ സമാധാനം പറഞ്ഞാൽ മാത്രമേ ഐതിഹ്യവാദികറംക്കു രക്ഷയുള്ളു. അതു സാദ്ധ്യമാണോ?

ഒരു പുതിയ പ്രസ്ഥാനത്തിൻെറ ഉല്പത്തിക്കു' ആവശ്യമായ സകല പരിതഃസ്ഥിതികളും ഒത്തുവന്നപ്പോറം തുള്ളലുണ്ടായി എന്നുള്ളതാണ്' വാസ്തവം. അന്നു ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൻെറ സ്ഥിതി എന്തായിരുന്നു? നമ്പൂതിരിമാരുടെ കുറെ ചമ്പുക്കളും ഏതാനും ആട്ടക്കഥകളും എഴുത്തച്ഛൻെറ കിളിപ്പാട്ടുമല്ലാതെ സാഹിത്യം എന്നു പറയാൻ അന്നു' വളരെയൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. സാധാരണന്മാൎക്കു' ദുരവഗാഹമായ ചമ്പൂപ്രസ്ഥാനം നമ്പ്യാരെ വളരെയൊന്നും ആകർഷിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയില്ല. ആട്ടക്കാൎക്കും കാഴ്ചക്കാൎക്കും ഒരുപോലെ ജ്ഞാനമുണ്ടായാൽമാത്രം രസപ്രദമായിത്തീരുന്ന കഥകളി പൊതുജനങ്ങളുടെ സാഹിത്യമാണെന്നു കുഞ്ചൻനമ്പ്യാൎക്കു തോന്നിയില്ല. എഴുത്ത

ച്ചന്റെ വഴിക്കു തിരിഞ്ഞാൽ വിജയം സമ്പാദിക്കാൻ സാധി
ക്കയില്ലെന്നു നമ്പ്യാർക്ക് അനുഭവംകൊണ്ടുതന്നെ മനസ്സിലായി
ക്കഴിയുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ നിലയിൽ, അന്നു പ്രചാരത്തി
ലിരുന്ന പ്രസിദ്ധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കുള്ള ദോഷങ്ങളെ കഴിയു
ന്നത്ര പരിഹരിക്കുന്നതും, ഗുണങ്ങളെ ഒട്ടുമുക്കാലും പരിഗ്ര
ഹിക്കുന്നതുമായ ഒരു പുതിയപ്രസ്ഥാനം ആവിർഭവിക്കേണ്ട
ആവശ്യം അപരിത്യാജ്യമായി വന്നുകൂടി. അതിനുവേണ്ടി
കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ ചെയ്ത നിരന്തരപരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമാണ്
തുള്ളൽപ്രസ്ഥാനം.

ചാക്യാർക്കൂത്തുമായി വളരെക്കാലത്തെ പരിചയമുണ്ടായി
രുന്ന നമ്പ്യാർക്ക്, ആ കഥാകഥനരീതി ജനങ്ങളെ ധാരാളമായി
ആകർഷിക്കുന്നതു് നേരിട്ടുകണ്ടു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചിരു
ന്നു. ഫലിതമാണ് അതിനുള്ള കാരണമെന്നും വ്യക്തമായിരു
ന്നു. പക്ഷേ, സംഗീതവുമായുള്ള അകൽച്ച ആ പ്രസ്ഥാനത്തി
ന് ഒരു വലിയ കുറവായിരുന്നു. വേഷവിധാനത്തിലും അതി
നു പറയത്തക്ക മെച്ചമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഈ മൂന്നു ഘടകങ്ങളും
യോജിപ്പിച്ചാൽ ജനസാമാന്യത്തെ കൂടുതൽ ആകർഷിക്കാൻ ക
ഴിയുമെന്നു കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർക്ക് തോന്നിയിരിക്കണം. അങ്ങ
നെ, ചാക്യാരുടെ ഫലിതപ്രധാനമായ കഥാകഥനരീതി, കിളി
പ്പാട്ടു മുതലായ ഗാനരീതികളിലെ സംഗീതരസം, ആട്ടക്കഥയി
ലെ വേഷവിധാനവും നൃത്തവാദ്യങ്ങളും—ഇതെല്ലാം യഥോചി
തം കൂട്ടിച്ചേർത്തുണ്ടാക്കിയതാണ് തുള്ളൽ. വളരെക്കാലമായി
പുരാണ കഥകളിൽ വിശ്വസിച്ചു കഴിയുന്ന യാഥാസ്ഥിതിക
ന്മാരായ ജനങ്ങളെ പെട്ടെന്ന് ആ പന്ഥാവിൽനിന്നു അകററാൻ
ശ്രമിച്ചാൽ, ഒരു പക്ഷേ അതു് വിപരീതഫലത്തെ ചെയ്തേക്കു
മെന്നു സംശയമുണ്ടായതിലായിരിക്കാം, അക്കാര്യത്തിൽ മാത്രം
നമ്പ്യാർ ഒരു തനി യാഥാസ്ഥിതികനായിത്തീർന്നതു്. എന്നാൽ
സന്ദർഭം കിട്ടുന്ന അവസരങ്ങളിലൊക്കെ പുറമേ കാണുന്ന കാഴ്ച
കളെ തന്റെ കൃതികളിൽ പ്രതിഫലിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം മടി

ച്ചിരുന്നില്ലെന്നുള്ളതു് ഈ അവസരത്തിൽ പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാണു്. പുരാണകഥാകഥന വ്യാജേന തന്റെ ചുററും കാണുന്ന കാര്യങ്ങളേയും സംഭവങ്ങളേയും വളരെ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി—ഏററവും ഹൃദയാകർഷകമായ രീതിയിൽ—ചിത്രീകരിക്കയാണു് വാസ്തവത്തിൽ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്.

തുള്ളലിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള വൃത്തങ്ങൾ പരിശോധിച്ചാലും തത്സംബന്ധമായ ഉപജ്ഞാതൃത്വമല്ല, പരിഷ്കർത്തൃത്വം മാത്രമാണു്, നമുക്കു നമ്പ്യാരിൽ കാണാൻ കഴിയുന്നതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അദ്ദേഹം തുള്ളലിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള മിക്ക വൃത്തങ്ങളും അതിനു മുൻപുതന്നെ ഭാഷയിലോ സംസ്കൃതത്തിലോ നടപ്പിലിരുന്നവയാകുന്നു. "മുല്ലപ്പൂമ്പൊടിയേററു കിടക്കും കല്ലിനുമുണ്ടാമൊരു സൌരഭ്യം" എന്ന രീതിയിലുള്ള തരംഗിണീവൃത്തമാണു് തുള്ളലിൽ ഏററവും പ്രധാനം. "വന്ദിച്ചേൻ ഗണനായകനാകിയ വാനോർകോനൊടു വാണിയെ മനസാ" എന്ന നിരണവൃത്തത്തിൽനിന്നു വളരെയൊന്നും ഭിന്നമല്ലാ ഈ വൃത്തമെന്നുള്ളതു് സ്പഷ്ടം. ക്രി. പി. പതിമൂന്നാം നൂററാണ്ടിലുണ്ടായ ഉണ്ണിയച്ചീചരിതത്തിലും പ്രസ്തുതവൃത്തരീതി പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നുണ്ടു്. "കണ്ണാനന്ദം ചേരുംവണ്ണം പുണ്ണാദോദിതവാക്കുകൾ കേട്ടു്....ജനനീനിലയേ ചെന്നു തദാനീം ജനനിയൊടൊക്കെച്ചൊന്നറിയിച്ചാൾ" (ഭാഷാനൈഷധചമ്പു) എന്നിങ്ങനെ 'ചമ്പൂകാരന്മാരുടെ ഗദ്യ'ങ്ങളിലും ഈ വൃത്തം കാണാം. "നാലഞ്ചു ഭർത്താവൊരുത്തിക്കു താനതു. നാലുജാതിക്കും വിധിച്ചതല്ലോക്കണം" എന്ന ശീതങ്കൻ വൃത്തമാകട്ടെ, "താൻതാൻ നിരന്തരം ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങൾ താന്താനനുഭവിച്ചീടുകെന്നേവരൂ" എന്ന അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡത്തിലെ കാകളീവൃത്തം തന്നെ. "കായാമ്പൂമലർക്കുള്ളിലായാസം വളക്കുന്ന" എന്ന വൃത്തം എഴുത്തച്ഛന്റെ കേകാവൃത്തത്തെ നടുവേ മുറിച്ചു രണ്ടാക്കിയതാകുന്നു. "അഞ്ചിതദ്യുതി ചൂത പുഷ്പധനുസ്സെടുത്തൊരു വീരനാം" എന്ന സംസ്കൃതത്തിലെ മല്ലികാവൃത്തം തന്നെയാണു് "ചന്ദ്രബിംബ

മെട്ടത്തെനിക്കൊരു ചാണയാക്കിയരശ്ശണം" എന്നിങ്ങനെ നമ്പ്യാർ തുള്ളലിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതു്. "ചെമ്പകകമലായതലോചനനഞ്ചിതമഞ്ജുളശീലൻ" എന്ന 'പതിന്നാലുവൃത്ത'ത്തിലെ വൃത്തത്തിനും "ഉദ്ധതമതി നരപതിതന്നുടെ വാക്കുകളിങ്ങനെ കേട്ടു" എന്ന കല്യാണസൌഗന്ധികത്തിലെ വൃത്തത്തിനും തമ്മിൽ യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ലെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ല. "ഹരിഹരസുതനയ്യൻ തിരുവടിയടിയൻെറ" എന്ന രീതിയിലുള്ള ഒരു വൃത്തം നമ്പ്യാർ പറയനിലും ശീതങ്കനിലും പ്രയോഗിക്കുന്നുണ്ടു്. ഇതു് അമ്പലപ്പുഴ വേലകളിയുടെ താളരീതിയിലുള്ളതാണെന്നാണറിയുന്നതു്. ഈ രീതിയെ അനുകരിച്ചു് "വെളുത്തേരിൽ പടകേറി മുണ്ടകീറി തുണികീറി" എന്നും മററും കുട്ടികൾ അവിടെ കളിയായി പാടാറുണ്ടത്രെ.

ഇവിടെ ഒരു സംഗതികൂടി സ്മരണീയമായിട്ടുണ്ടു്. നമ്പ്യാരുടെ കാലത്തിനു മുൻപുതന്നെ ഒരുതരം തുള്ളൽരീതി തകഴി ശാസ്താംക്ഷേത്രത്തിൽ നിലവിലിരുന്നിരുന്നു. "അവിടെ 'പടയണി' എന്ന അടിയന്തിരത്തിൽ ഓരോ വേഷക്കാർ പുറപ്പെടുമ്പോൾ ചൊല്ലുവാനായി ആദ്യം ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന തുള്ളൽപ്പാട്ടുകൾ കാലക്രമേണ മലയാളത്തിലെ മുഖ്യവിനോദമായിത്തീരുകയാണുണ്ടായതു്. പന്ത്രണ്ടു ദിവസം നില്ക്കുന്ന ഈ അടിയന്തിരക്കാലത്തുണ്ടാകുന്ന കളികളിൽ പറയൻ, ശീതങ്കൻ, ചോവൻ, പരദേശി എന്നിങ്ങനെ പല വേഷങ്ങളും പുറപ്പെടുന്നു. ശീതങ്കൻെറ കുരുത്തോലയും ഗാനരീതിയും അതിലും കാണുന്നുണ്ടു്. ശീതങ്കൻതുള്ളൽ, പറയൻതുള്ളൽ എന്നൊക്കെയാണു് അതിനും പറയുക. ഈ 'പടേണി'ക്കു തുള്ളുവാൻ വേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്ത പേക്കോലകളാണു് പിന്നീടു തുള്ളലായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടതു്.

ഭടജനങ്ങടെയിടയിലുള്ളൊരു പടയണിക്കിഹ ചേരുവാൻ
വടിവിയന്നൊരു ചാരുകേരളഭാഷതന്നെ ചിതംവരൂ.

എന്നു നമ്പ്യാർ സഭാപ്രവേശം തുള്ളലിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്

ഈ പടയണി അടിയന്തിരത്തെക്കുറിച്ചാണെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണ്" എന്ന് മി: വി. എം. കുട്ടികൃഷ്ണമേനോൻ ബി. എ. ഒരിടത്തു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. നമ്പ്യാരുടെ കാലത്തിനു മുൻപുണ്ടായ "കൃഷ്ണാർജ്ജുനവിജയം പറക്കുത്ത്" എന്ന ഒരു കൃതി തന്റെ കൈവശം വന്നുചേർന്നിട്ടുണ്ടെന്നും,* നമ്പ്യാർ പറയൻതുള്ളലിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള വൃത്തങ്ങൾതന്നെയാണ് അതിലും കാണുന്നതെന്നും മഹാകവി ഉള്ളൂർ പറയുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, കൊ: വ: 919-ലെ (തിരുവനന്തപുരം) മതിലകത്തെ അല്പശി ഉത്സവത്തിന് മാത്തൂപ്പണിക്കർ തന്റെ ശിഷ്യനായ ഇട്ടിക്കോതപ്പണിക്കരോടുകൂടി തുള്ളൽ കളിപ്പിക്കുവാൻ ചെന്നിരുന്നതായി കൊട്ടാരത്തിലെ കണക്കുകൊണ്ടു കാണുന്നുവെന്നും, അതിനടുത്തകാലത്ത് അതു് കൂടാതേയും പല തുള്ളൽയോഗക്കാരും അവിടെ ചെന്നിരുന്നുവെന്നുംകൂടി അദ്ദേഹം എഴുതുന്നു. 918-ൽ അതേ ഉത്സവത്തിന്, "ശൂരനാട്ടു പൂവാണക്കുറുപ്പിനേയും അമ്പലപ്പുഴ തകഴിയിൽ കുഞ്ഞുനാരായണക്കുറുപ്പിനേയും തുള്ളലിനു ചാർത്തി"യതായി തിരുവനന്തപുരം ഈടുവെപ്പിലെ ഒരു ഗ്രന്ഥവരിയിൽ കാണുന്നുണ്ടെന്ന് ശ്രീവരാഹം ഈ. വി. പിള്ള അവർകളും പറയുന്നു. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ കാലത്തിനു മുൻപു തന്നെ തുള്ളൽരീതി നടപ്പിലിരുന്നിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹം അതിനെ പരിഷ്ക്കരിച്ചു പ്രചരിപ്പിക്കമാത്രമേ ചെയ്തിട്ടുള്ളു എന്നുമാണല്ലോ ഇതിൽനിന്നൊക്കെ തെളിയുന്നതു്.

കവിതയ്ക്കുള്ള പ്രത്യേകത

ലളിതമായ ഭാഷ, നിർദ്ദോഷമായ ഫലിതം, മർമ്മവേധിയായ പരിഹാസം, പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ പ്രതിഫലനം, സരസമായ വർണ്ണനം, ലളിതങ്ങളായ ലോകോക്തികൾ എന്നിവയാണ് നമ്പ്യാരുടെ കവിതയ്ക്കുള്ള പ്രത്യേകതകൾ.

കാവ്യനാടകാലങ്കാരങ്ങൾ മാത്രമല്ലാ, വ്യാകരണത്തി

* ഈ കൃതി തിരുവിതാംകൂർ സർവ്വകലാശാല പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ലെ ഉപരിഗ്രന്ഥങ്ങൾകൂടി നമ്പ്യാർ വായിച്ചിരുന്നുവെന്നു ധ്രുവചരിതം തുള്ളലിൽ നിന്നു തെളിയുന്നുണ്ടു്. അതു് ഒരു വെറും പ്രസ്താവനയല്ലെന്നുള്ളതിനു് 'ഉരുട്ടുള്ളേടത്തെങ്ങ്ലുക്കില്ല' എന്നും, 'ജസ്സ ഭിസ്സ തസ്സ ഥസ്സ' എന്നും മററും തുള്ളലുകളിൽ അങ്ങുമിങ്ങും കാണുന്ന പ്രയോഗങ്ങൾ ഒരു നല്ല തെളിവാകുന്നു. വ്യാകരണത്തിൽ പരിനിഷ്ഠിതമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചവൎക്കല്ലാതെ ഇതു് ഒരിക്കലും സാദ്ധ്യമല്ല. സംസ്കൃതത്തിൽ ഇത്രമാത്രം പണ്ഡിതനായിരുന്ന നമ്പ്യാർ തുള്ളലുകളിലെ ഭാഷ അത്രമാത്രം ലളിതമാക്കിയതു് കരുതിക്കൂട്ടിത്തന്നെയായിരിക്കണം. എഴുത്തച്ഛന്റേയും നമ്പ്യാരുടേയും കൃതികൾ ഒന്നിച്ചു വായിച്ചുനോക്കിയാൽ മാത്രമേ, നമ്പ്യാർ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ കാണിച്ച ഔചിത്യം വേണ്ടപോലെ വെളിപ്പെടുകയുള്ളു. 'ഭടജനങ്ങടെ പടയണി'ക്കു കേരളഭാഷയായാലേ യോജിക്കയുള്ളു എന്നു നമ്പ്യാർതന്നെ ഒരിടത്തു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള വരികൾ മുകളിൽ ഉദ്ധരിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതുകൊണ്ടു തൃപ്തി വരാഞ്ഞിട്ടെന്നപോലെ,

ഭാഷയായ് പറയാനുമടിയനു സംസ്കൃതത്തിലുമൊന്നുപോൽ
ദോഷഹീനപടുത്വമല്ലമുദിപ്പതുണ്ടിവിടിന്നതിൽ
ശേഷിയില്ല ഭടജ്ജനങ്ങൾ ധരിച്ചിടാ കടുസംസ്കൃതം
ഭാഷയായ് പറയാമതിൽ ചില ദൂഷണം വരുമെങ്കിലും.

എന്നു് "കീചകവധ"ത്തിൽ അദ്ദേഹം വീണ്ടും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പാമരന്മാൎക്കുപോലും സുഗ്രഹമാകത്തക്കവിധം ലളിതമായ ഭാഷ പ്രയോഗിച്ചതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് നമ്പ്യാർ 'പൊതുജനങ്ങളുടെ കവിയായി'ത്തീൎന്നതു്.

നമ്പ്യാരുടെ ഫലിതപ്രയോഗപാടവം സുപ്രസിദ്ധമാണു്. ദീപസ്തംഭത്തെ വൎണ്ണിച്ചു് ഓരോ ശ്ലോകമുണ്ടാക്കാൻ അടുത്തു നിന്നിരുന്ന കവികളോടു മഹാരാജാവു കല്പിച്ചതനുസരിച്ചു് പലരും ദീപസ്തംഭവൎണ്ണനപരമായി വലിയ വലിയ ശ്ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയതു് കണ്ടു് കുഞ്ചൻ അവരെ പരിഹസിക്കാനായി,

ദീപസ്തംഭം മഹാശ്ചര്യം നമുക്കും കിട്ടണം പണം
ഇത്യർത്ഥ ഏതേഷാം ശ്ലോകാനാമല്ലാതൊന്നും ന വിദ്യതേ

എന്ന ഒരു ചെറിയ ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലി മഹാരാജാവിനെപ്പോലും ചിരിപ്പിച്ചതും, 'പാൽപ്പായസം കയ്ക്കുന്നു'വെന്നു തമ്പുരാനെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുവേണ്ടി മനസ്സാക്ഷിക്കു വിരോധമായി മൊഴി കൊടുത്ത നമ്പൂരിമാരെ 'അടിയനു ഈ കയ്പു വളരെ ഇഷ്ടമാണു്' എന്നു പറഞ്ഞു് നമ്പ്യാർ ഇളിഭ്യരാക്കിയതും മററും ഇതിലേക്കു നല്ല തെളിവുകളാകുന്നു. തുള്ളൽകൃതികളെ അത്രമാത്രം ആകർഷകങ്ങളാക്കിത്തീർത്തിട്ടുള്ളതു തന്നെ അവയിലെ ഫലിതപ്രയോഗങ്ങളാണെന്നു തീർത്തുപറയാം.

കണ്ണൻവാഴകണക്കെ തടിച്ചോരു
പൊണ്ണൻ മാരുതി മലയുടെ മൂട്ടിൽ
കണ്ണുമയങ്ങി വിശന്നു തളർന്നൊരു
മണ്ണിൽ മലർന്നുകിടന്നുഴലുന്നതു

കണ്ടു സന്തോഷിക്കാനാണത്രെ ദുര്യോധനൻ കാട്ടിലേക്കു 'ഘോഷയാത്ര' പുറപ്പെട്ടതു്. അവിടെച്ചെന്നെത്തിയപ്പോഴോ ഓർത്തിരിക്കാതെ ചിത്രസേനനുമായി യുദ്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടേണ്ടിവന്നു. പരാജയമായിരുന്നു ഫലം. തോററോടുന്ന ദുര്യോധനസൈന്യത്തിൻെറ ചിത്രീകരണം ആരേയും ചിരിപ്പിക്കുന്നതാണു്.

"മലയുടെ മുകളിൽച്ചെന്നു കിടന്നാർ
ചിലരന്നേരം പ്രാണഭയത്താൽ,
വലിയൊരു പുലി വന്നടിയും കൂട്ടി-
ത്തലയുംകൊണ്ടു തിരിച്ചാനപ്പോഴോ;
കലയും മാനും വരുമൊരു മാർഗ്ഗേ
വലയും കെട്ടിക്കാട്ടാളന്മാർ
മലയിലൊളിച്ചിഹ പാർക്കുന്നേരം
വലയിൽച്ചെന്നു വലഞ്ഞാനൊരുവൻ;
വലയിളകുന്നതു കണ്ടൊരു വേടൻ
കലയെന്നോർത്തൊരു ബാണമയച്ചാൻ;

തലയിൽക്കൊണ്ടു തറച്ചതുകൊണ്ടോ
മലയൻ വന്നിഹ നോക്കുന്നേരം
കലയല്ലിവനിഹ വലിയൊരു തടിയൻ
മലയാളത്തിലെ മാനുഷനൊരുവൻ.

*   *   *   *
*   *   *   *

മദ്ദളമരയിലുറപ്പിച്ചീടിന
വിദ്യാനോട്ടക പാരം ബന്ധം
മദ്ദളമൊരുദിശി കാട്ടിലെറിഞ്ഞി-
ട്ടുദ്ധിക്കിന്നഥ ധാവതി ചെയ്തു.
ഒരു ഭാഗത്തെത്തോലു പിളർന്നി-
ട്ടൊരുവൻ ചെണ്ടയ്ക്കകമേ പുക്കാൻ;
പെരുവഴിതന്നിലുരുണ്ടു തിരിച്ചാൻ
പെരുതായീടിന ചെണ്ടക്കാരൻ."

നമ്പ്യാരുടെ ഫലിതപ്രയോഗത്തിനു് ഇങ്ങനെ എത്ര ഉദാഹരണങ്ങൾ വേണമെങ്കിലും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ കഴിയും.

നമ്പ്യാരുടെ കവിതകളിൽ കാണുന്ന മറ്റൊരു പ്രത്യേകത മർമ്മസ്പൃക്കായ പരിഹാസമാകുന്നു.

സമുദായാംഗങ്ങളുടെ ഇടയിൽ കാണുന്ന ചാപല്യങ്ങളേയും കുചേഷ്ടിതങ്ങളേയും പരിഹസിച്ചു്, തദ്വാരാ അവയെ പരിഹരിച്ചു്, സമുദായ ശരീരത്തെ അരോഗദൃഢമാക്കിത്തീക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണു് നമ്പ്യാർ പരിഹാസം പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ധനതൃഷ്ണ, അഹങ്കാരപ്രമത്തത, അസൂയ, കാപട്യം അവസരസേവാശീലം മുതലായ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളെ നമ്പ്യാർ ആക്ഷേപിച്ചിട്ടുള്ളതിനു കണക്കില്ല. ഏതു കഥയിലും നമ്പ്യാർ പരിഹാസത്തിനു സന്ദർഭമുണ്ടാക്കും. ഈ സമ്പ്രദായം ചാക്യാരിൽനിന്നായിരിക്കാം അദ്ദേഹം പഠിച്ചതു്. എന്നാൽ തിരിയിൽനിന്നു കൊളുത്തിയ പന്തംപോലെ നമ്പ്യാരിലെത്തിയപ്പോൾ അതു വളരെ വികസിച്ചുവെന്നു സമ്മതിക്കണം.

കരുണയില്ലാത്ത ഭരണാധികാരികൾ, ഏഷണിക്കാരായ രാജസേവകന്മാർ, കൈക്കൂലിക്കാരും കാമകിങ്കരന്മാരുമായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ, ബഹുഭാര്യത്വം ഒരന്തസ്സാണെന്നു കരുതിയിരുന്ന പ്രഭുക്കന്മാർ, ഭാൎയ്യമാൎക്കു ദാസ്യപ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്ന ഭോഷന്മാർ, ഭർത്താക്കന്മാരെ കുരങ്ങു കളിപ്പിക്കുന്ന ഭാൎയ്യമാർ, കള്ളിനും കവപ്പിനുംവേണ്ടി തോക്കും തുമ്പയും പണയംവെയ്ക്കുന്ന നായന്മാർ, കള്ളു കുടിച്ചു തൊള്ള തുറക്കുന്ന ഭടജനങ്ങൾ മുതലായവരെല്ലാം നമ്പ്യാരുടെ പരിഹാസശരങ്ങൾക്കു ലക്ഷ്യമായിട്ടുണ്ടു്.

കുററവും കുറവും പരിഹരിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയാണു് നമ്പ്യാർ അവയെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു പരിഹസിച്ചിരുന്നതു്. ഈ വിഷയത്തിൽ ആ പരിഹാസപ്രിയൻ സമുദായഭേദത്തെ വകവെച്ചിരുന്നില്ല.

"കിട്ടിയതൊന്നും മതിയാവില്ലാ
പട്ടന്മാൎക്കു ബോധിക്കേണം."

എന്നും,

"പട്ടന്മാരൊടു വസ്ത്രമെടുത്താൽ
പൊട്ടന്മാരിഹ തോല്ക്കയുള്ളു.
എട്ടു പണം വിലയുള്ളതിനവർ പതി-
നെട്ടു പണം വിലവെച്ചു കൊടുക്കും.
അവരൊടുചെന്നു കടംകൊണ്ടെങ്കിൽ
ഭവനംകൂടെ നശിക്കാറാകും
പത്തിനു കാലു കൊടുക്കണമപ്പോൾ
പത്തിനു രണ്ടര പലിശയുമായി
വിട്ടുവതിന്നു തരം കൂടാഞ്ഞാൽ
വീട്ടിൽ കേറിപ്പാടുകിടക്കും."

എന്നും,

"മുതുവിപ്രൻ പണമെന്നോൎക്കുമ്പോൾ
പുതുവിപ്രൻ താനെന്നൊരു ഭാവം

കാശിക്കപ്പുറമെങ്കിലുമിന്നൊരു
കാശിന്നു വകയുണ്ടെന്നാൽ മണ്ടും"

എന്നും മററും, ബ്രാഹ്മണരുടെ അഷ്ടിപ്രിയതയേയും പണക്കൊതിയേയും കളിയാക്കുന്ന കവിതന്നെയാണു്,

നായന്മാരെക്കൊണ്ടൊരു ഫലമി-
ല്ലായുധമുള്ളവർതന്നെ ചുരുക്കം
കള്ളുകുടിപ്പാനല്ലാതൊന്നിനു
കൊള്ളരുതാത്ത ജളന്മാരേവം."

എന്നും,

നായന്മാരിവരെന്തറിയാഞ്ഞു?
കള്ളന്മാരിവർ മൂക്കോളം ബത
കള്ളുകുടിച്ചു മദിച്ചു മയങ്ങി-
ത്തൊള്ളതുറന്നു മലർന്നു കിടന്നുട-
നുള്ളൊരു കാലമുറങ്ങുവതിന്നോ?

എന്നും മററും നായന്മാരേയും കണക്കററു പരിഹസിക്കുന്നതു്. നാട്ടുവാഴികളുടെ വങ്കത്തരങ്ങളെ തുറന്നു പറയുന്നതിനുപോലും നമ്പ്യാർ മടിച്ചിട്ടില്ല. അതിനും ധാരാളം ഉദാഹരണങ്ങൾ തുള്ളലിലുണ്ടു്.

സമുദായത്തിൻെറ തൂണിക്കല്ലു് സ്ത്രീകളായതുകൊണ്ടായിരിക്കാം, അവരെസ്സംബന്ധിച്ചു നമ്പ്യാർ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ ചെലുത്തിയതു്. ബഹുഭാര്യാത്വത്തേയും ബഹുഭർത്തൃത്വത്തേയും നമ്പ്യാർ ഒരുപോലെ വെറുത്തിരുന്നു എന്നു് തുള്ളലുകളിൽനിന്നു തെളിയുന്നുണ്ടു്.

നാലഞ്ചുഭർത്താവൊരുത്തിക്കുതാനതു
നാലുജാതിക്കും വിധിച്ചതല്ലോർക്കണം;
നാലുപേർ കേട്ടാൽ നിരക്കാത്ത വസ്തുവി
വാലുള്ള വാനരന്മാർക്കും ഹിതം വരാ

എന്നു പറയുന്ന കവിതന്നെ,

രണ്ടു കളത്രത്തെയുണ്ടാക്കിവെക്കുന്ന
തണ്ടുതപ്പിക്കു സുഖമില്ലൊരിക്കലും

എന്നുകൂടി അധിക്ഷേപിക്കുന്നതിൽനിന്നു് ഇതു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ഭാര്യമാരുടെ നേരെ എപ്പോഴും ദുർമ്മുഖം കാട്ടുന്ന ഭർത്താക്കന്മാരെപ്പററി,

കൊല്ലുന്നതിനേക്കാളും ശല്യമായിട്ടുള്ളോരു
കൊള്ളിവാക്കല്ലാതൊന്നും ചൊല്ലുകയില്ലദ്ദേഹം;
എടുത്തെന്നാലതും കുററം എടുക്കാഞ്ഞാലതും കുററം
കൊടുത്തെന്നാലതും കുററം കൊടുക്കാഞ്ഞാലതും കുററം.

എന്നിങ്ങനെയാണു് ശീലാവതിചരിതത്തിൽ നമ്പ്യാർ വർണ്ണിക്കുന്നതു്. അതുപോലെതന്നെ,

അച്ചികൾ ദാസ്യപ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നവൻ
കൊച്ചികൾ പോയങ്ങു തൊപ്പിയിട്ടീടണം.

എന്നു വർണ്ണിക്കാനും നമ്പ്യാർ മടിച്ചിട്ടില്ല. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ സമുദായത്തിൻെറ സുസ്ഥിതിയായിരുന്നു നമ്പ്യാരുടെ പരിഹാസത്തിൻെറ പരമലക്ഷ്യം.

ചുററുപാടുകളെ കവിതയിൽ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതിനു നമ്പ്യാരോളം സന്നദ്ധത കാണിച്ചിട്ടുള്ള കവികൾ നമ്മുടെ ഇടയിൽ അധികംപേരില്ല. അയോദ്ധ്യയിലും അളകാപുരിയിലും, ലങ്കയിലും ദ്വാരകയിലും, എന്നുവേണ്ട സ്വർഗ്ഗത്തിലും പാതാളത്തിലും, എല്ലാം കേരളീയർതന്നെ. കേളച്ചാരും കാളിപ്പെണ്ണും, കേളനും കോന്തനും, ഇച്ചിരിയും ഇട്ടുണ്ണിലിയും, പട്ടരും പണിക്കരച്ചനും, അവിടങ്ങളിലൊക്കെ ചെന്നു ചേർന്നിട്ടുണ്ടു്. അവിടത്തെ രാജാക്കന്മാരുടെ വേഷഭൂഷാദികളും ആചാരങ്ങളും കേരളത്തിൽ കാണുന്നതുതന്നെ. ദ്വാരകാപുരിയിൽ സൈന്യശേഖരം നടത്തുമ്പോൾ ‘നാട്ടിലിരിക്കും നായന്മാരെ’ക്കൂടാതെ,

പട്ടാണികൾ പല കുന്തക്കാരും
കോട്ടപ്പടിയിൽ കാവല്ക്കാരും
കാട്ടാളന്മാർ മുക്കോപ്പരിഷകൾ
കൊട്ടക്കാരന്മാരും പലവക

നസ്രാണികളും ജോനകർ പത്തു സ-
ഹസ്രാധികമിഹ വന്നിടേണം.

എന്നാണ് 'സർവ്വസേനാധിപ'നായ നീലാംബരൻ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നതു്. ദുര്യോധനൻ സേനകൾക്കു സദ്യനല്കിയതിനുള്ള വിഭവങ്ങൾ എരിശ്ശേരിയും പുളിശ്ശേരിയും ഓലനും കാളനും ചക്കപ്രഥമനും പാല്പായസവും മററും ആയിരുന്നത്രെ. ചില ക്കു "കടൽവാഴയ്ക്കാക്കറി"യും ഉണ്ടായിരുന്നുപോലും! ഹംസം കുണ്ഡിനത്തിലേക്കു പറന്നുപോകുന്നവഴിക്കു കണ്ട കാഴ്ചകളെ വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ "വീടുകളിൽ ചില നായന്മാരുടെ മൂഢതകൊണ്ടൊരു ഘോഷം കണ്ടു"—"അച്ചികളോടു കലമ്പിച്ചിലർ കലമെച്ചിലിലിട്ടു തകർക്കുന്നതു കണ്ടു" എന്നും മററും പറയാൻ നമ്പ്യാർക്ക് ഒരു മടിയുമില്ല.

അമ്പലമൊക്കെത്തീണ്ടിത്തൊട്ടും
നമ്പൂരാരുടെ ഭവനം ചുട്ടും
എമ്പ്രാന്തിരിയെത്താഡിച്ചും പുന-
രമ്പലവാസികളെക്കൊലചെയ്തും

മററുമാണ് രാവണസൈന്യം മാഹിഷ്മതിയെ ആക്രമിക്കാൻ പോകുന്നതു്. നമ്പ്യാരുടെ 'രുഗ്മിണീസ്വയംവരം' വായിച്ചാൽ, അതു് അമ്പലപ്പുഴയോ തിരുവനന്തപുരത്തോ നടക്കുന്ന തുള്ളലിചാത്താണെന്നേ നമുക്കു തോന്നുകയുള്ളു. തന്റെ ചുററുപാടുകളെ വിസ്മരിച്ച് കവിതയെഴുതാൻ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർക്ക് കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ലെന്നാണല്ലൊ ഇതിൽനിന്നൊക്കെ തെളിയുന്നതു്.

സൂക്ഷ്മസ്വഭാവം വർണ്ണിച്ച് വർണ്ണ്യവിഷയത്തിനു തന്മയത്വം വരുത്തുക എന്നതാണ് നമ്പ്യാർക്കുള്ള മറെറാരു പ്രത്യേകത. പ്രകൃതിയിലെ കാഴ്ചകൾ, ജന്തുക്കളുടെ ആകൃതിയും പ്രത്യേകസ്വഭാവവും, എന്നിവ വർണ്ണിക്കുന്നതിൽ നമ്പ്യാർക്ക് ഒരു പ്രത്യേക പാടവംതന്നെയുണ്ടായിരുന്നു.

പച്ചക്കദളിക്കുലകൾക്കിടയ്ക്കിടേ
മെച്ചത്തിൽ നന്നായ് പഴുത്ത പഴങ്ങളും

ഉച്ചത്തിലിങ്ങനെ കണ്ടാൽ പവിഴവും
പച്ചരത്നക്കല്ലുമൊന്നിച്ചു കോൎത്തുള്ള
മാലകൾകൊണ്ടു വിതാനിച്ചു ദിക്കെന്നു
മാലോകരൊക്കെയും ശങ്കിക്കുമാറുള്ള
ലീലാവിലാസേന നില്ക്കുന്നു വാഴകൾ
നാലുഭാഗങ്ങളിൽ തിങ്ങിവിങ്ങിത്തദാ

എന്ന കദളീവനവൎണ്ണനം ഒരു ഒന്നാംതരം തൂലികാചിത്രംതന്നെയായിട്ടുണ്ടെന്നു പറയാം.

ചെമ്പിച്ച താടിയും മീശയും കേശവും
വമ്പിച്ച കൈകളിൽ വില്ലും ശരങ്ങളും
ചെമ്പരത്തിപ്പൂകണക്കെ നേത്രങ്ങളു-
മമ്പിളിപോലെ വളഞ്ഞുള്ള പല്ലുകൾ
അഞ്ജനപൎവ്വതംപോലെ ശരീരവും
ഗുഞ്ജാഫലംകൊണ്ടു കോൎത്തുള്ള മാലകൾ
മഞ്ഞക്കുറികളും മായൂരപിഞ്ഛവും
മഞ്ചാടിമാലയും മാറിൽ പലതരം
ഉച്ചത്തിലുള്ളോരു കണ്ഠനാദങ്ങളും
മെച്ചത്തിലുള്ളോരു വീൎയ്യഭാവങ്ങളും
കച്ചകെട്ടിച്ചില തൊങ്ങലും വാലുമി-
ട്ടത്യന്തഘോഷമാം വേഷം ഭയങ്കരം.

വേടന്റെ ഈ വാക്ചിത്രം നമ്പ്യാരുടെ വൎണ്ണനാസാമൎത്ഥ്യത്തെ തെളിയിക്കുന്ന മറെറാരു ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു.

ഒന്നു കുടഞ്ഞു ശരീരമശേഷം
തന്നുടെ ചിറകും വീശിയിരുന്നു
ചിറകിനകത്തു കടിച്ചുകിടക്കും
ചെറുപേൻ കൊതുകുകളീച്ചകൾ പുഴുവും
തിറവിയ കൊക്കുകൾകൊണ്ടു കടിച്ചിഹ
കൊറുകൊറെയങ്ങു കൊറിച്ചുതുടങ്ങി;
ഒരുകാൽകൊണ്ടു ശിരസ്സിൽ പരിചൊടു
ചൊറികിത്തങ്ങി നടന്നുതുടങ്ങി.

നളനിൽനിന്നു വിമുക്തിനേടിയ ഹംസത്തിന്റെ ഈ വൎണ്ണനയിൽനിന്നു്, ജന്തുക്കളുടെ പ്രത്യേക സ്വഭാവം വൎണ്ണിക്കുന്നതിൽ നമ്പ്യാൎക്കുള്ള പാടവം നല്ലപോലെ തെളിയുന്നുണ്ടല്ലൊ. ഇതുപോലെയുള്ള രസികൻ വൎണ്ണനകൾ തുള്ളലുകളിൽനിന്നു് എത്ര വേണമെങ്കിലും ഉദ്ധരിക്കാൻ കഴിയും.

തുള്ളലുകളിൽ പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ലളിതങ്ങളായ ലോകോക്തികളും ജനസാമാന്യത്തിന്റെ ഇടയിൽ ധാരാളം സ്വാധീനശക്തി ചെലുത്തീട്ടുണ്ടു്. അവയിലെ പല വരികളും പഴഞ്ചൊല്ലുകളെപ്പോലെയായിത്തീൎന്നിട്ടുണ്ടെന്നുകൂടി പറയാം. ചില ലോകോക്തികൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം:—

1. മുല്ലപ്പൂമ്പൊടിയേറ്റു കിടക്കും
   കല്ലിനുമുണ്ടാമൊരു സൌരഭ്യം
2. കനകംമൂലം കാമിനിമൂലം
   കലഹം പലവിധമുലകിൽ സുലഭം
3. പണമെന്നുള്ളതു കയ്യിൽ വരുമ്പോൾ
   ഗുണമെന്നുള്ളതു ദൂരത്താകും.
4. കയ്യിൽ കിട്ടിയ കനകമുപേക്ഷി-
   ച്ചീയം കൊൾവാനിച്ഛിക്കേണ്ട
5. ആശാനക്ഷരമൊന്നു പിഴച്ചാ-
   ലമ്പത്തൊന്നു പിഴയ്ക്കും ശിഷ്യനു്
6. വീട്ടുചോറുണ്ടെങ്കിൽ വിരുന്നുചോറും കിട്ടു-
   മൂട്ടിലും കിട്ടാ ദരിദ്രനെന്നോൎക്കണം.

മൂലകഥ

വാല്മീകിരാമായണം ഉത്തരകാണ്ഡം 31 മുതൽ 33 വരെയുള്ള മൂന്നു സൎഗ്ഗങ്ങളിലായി വൎണ്ണിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള 'കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനവിജയ'മാണു് പ്രസ്തുത തുള്ളലിന്റെ മൂലകഥ. ശ്രീരാമൻ രാക്ഷസവധാനന്തരം അയോദ്ധ്യയിലെത്തി രാജ്യഭാരം കയ്യേറ്റു് പ്രജാരഞ്ജനജാഗരൂകനായി വൎത്തിക്കുന്ന കാലത്തു് ഒരു വലിയ

മഹർഷിസംഘം രാവണഹന്താവിനെ അഭിനന്ദിക്കാനായി അവിടെ എത്തുന്നു. കുശലപ്രശ്നാദികൾ കഴിഞ്ഞശേഷം മഹർഷിമാർ രാക്ഷസവംശനാശത്തിൽ തങ്ങൾക്കുള്ള സീമാതീതമായ സന്തോഷം ശ്രീരാമനെ അറിയിക്കുന്നു. അക്കൂട്ടത്തിൽ,

> നിന്നിന്ദ്രജിദ്വധം കേട്ടു നന്ദിപ്പൂ ഞങ്ങളൊക്കെയും
> അവധ്യനവനേവർക്കും പോരിൽ വന്മായ പൂണ്ടവൻ
> ആയിന്ദ്രജിദ്വധം കേട്ടിട്ടാണീ ഞങ്ങൾക്കു വിസ്മയം

എന്നു് അവർ പ്രത്യേകം എടുത്തു പറയുന്നു. ഇതു ശ്രീരാമനെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹം എടുത്തു ചോദിച്ചു, കുംഭകർണ്ണമഹോദര പ്രഹസ്താദി വീരസിംഹങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു് ഇന്ദ്രജിത്തിനു് എന്താണിത്ര പ്രത്യേകത എന്നു്. അതിനു മറുപടിയായി അഗസ്ത്യ മഹർഷി രാക്ഷസോല്പത്തി മുതല്ക്കുള്ള പുരാവൃത്തം വിസ്തരിച്ചു തുടങ്ങി. അതു് രാവണന്റെയും ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെയും ദിഗ്വിജയംവരെ എത്തി. രാവണൻ നേരിട്ടു സകല രാജാക്കന്മാരേയും, പുത്രൻവഴി ദേവേന്ദ്രനേയും ജയിച്ചു് അതുലവീര്യപരാക്രമശാലിയായി ലങ്കാനഗരം വാണുകൊണ്ടിരുന്നു എന്ന ദിക്കിൽ കഥാഗതി എത്തിയപ്പോൾ ക്ഷാത്രതേജോനിധിയായ ശ്രീരാമൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചു:

> പരാക്രമി ദശഗ്രീവൻ ജൈത്രയാത്രകൾ ചെയ്തനാൾ
> ലോകങ്ങളെല്ലാം ശൂന്യങ്ങളായിരുന്നോ മഹാമുനേ!
> അന്നിങ്ങൊരാളുമില്ലാതായ്പ്പോയയോ ക്ഷത്രിയവംശജർ?
> അതോ, വീര്യം കുറഞ്ഞോരായിരുന്നോ നൃപരൊക്കെയും?

ഈ ചോദ്യത്തിനുത്തരമായി രാവണനു പററിയ ഒന്നു രണ്ടു പരാജയങ്ങളെക്കൂടി അഗസ്ത്യൻ വിവരിക്കുന്നുണ്ടു്. അതിൽ ഒന്നാണു് 'കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനവിജയം.' രാമായണത്തിലെ ആ കഥ താഴെ കാണുംവിധം സംഗ്രഹിക്കാം.

ദിഗ്വിജയമദ്ധ്യേ അനവധി രാജാക്കന്മാരെ പിടിച്ചടക്കിക്കൊണ്ടു്, ഒരു രാജ്യത്തിൽനിന്നു മററൊരു രാജ്യത്തിലേക്കു് എന്ന മട്ടിൽ, സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരിക്കൽ

രാവണൻ മാഹിഷ്മതീപുരിയിലെത്തി. അവിടത്തെ രാജാവായ കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനൻ തന്റെ പ്രണയിനികളായ ആയിരം സ്ത്രീകളോടുകൂടി ജലക്രീഡയ്ക്കായി നൎമ്മദയിലേക്കു പോയ ഘട്ടമായിരുന്നു അതു്. താൻ യുദ്ധത്തിനായി വന്നിട്ടുള്ള വിവരം രാജാവിനെ അറിയിക്കാൻ രാവണൻ മന്ത്രിമാരോടാജ്ഞാപിച്ചു. രാജാവു സ്ഥലത്തില്ലെന്നും നൎമ്മദയിൽ ജലക്രീഡയ്ക്കു് പോയിരിക്കയാണെന്നും മന്ത്രിമാരിൽനിന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ, ആ രാക്ഷസരാജാവു് അങ്ങോട്ടേക്കു പുറപ്പെട്ടു. നൎമ്മദയുടെ മനോഹരമായ മണൽത്തിട്ടിൽ ഒരിടത്തു് രാവണൻ മന്ത്രിമാരോടുകൂടി ഇരിപ്പുറപ്പിച്ചു. അവിടത്തെ ശാന്തമായ അന്തരീക്ഷവും നദിയിലെ നിൎമ്മലമായ ജലവും ആ ശിവഭക്തന്റെ ഹൃദയത്തെ ഹഠാദാകൎഷിച്ചു.

ഈ മഹാനദിയിൽ സ്നാനംചെയ്തു പാപമകററിടാം;
ഞാനും ശരച്ചന്ദ്രനിഭശ്രീ മണൽത്തിട്ടിലിപ്പോഴേ
പുഷ്പാഞ്ജലി കഴിക്കുന്നുണ്ടിന്ദുചൂഡനു മെല്ലവേ

എന്നു തീരുമാനിച്ചു് പൂജയ്ക്കു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ കൂട്ടുന്നതിനു മന്ത്രിമാരായ ശുകസാരണന്മാരോടാജ്ഞാപിച്ചു. ആ സ്വാമിഭക്തന്മാർ ഉടനെതന്നെ കുളിച്ചു പുഷ്പഫലാദികൾ സമാഹരിക്കയായി. കവിവരനായ വാല്മീകി പാടുകയാണു്:—

നൎമ്മദാനദമണൽത്തിട്ടിൽ വെൺകാർനിറമിയന്നതിൽ
ഒരു പൂമലയുണ്ടാക്കി തെല്ലിടയ്ക്കുള്ളിലാശരർ.
രാവണൻ രാക്ഷസാധീശനെങ്ങെങ്ങു നടകൊള്ളുമോ,
അങ്ങെങ്ങു കൊണ്ടുപോകാറുണ്ടൊരു ലിംഗം ഹിരണ്മയം;
മണൽത്തിട്ടയ്ക്കു നടുവിലാ ലിംഗംവെച്ചു രാവണൻ
പൂജിച്ചാനമൃതിൻ ഗന്ധമുള്ള ഗന്ധസുമങ്ങളാൽ

നിൎമ്മലമായ നൎമ്മദാജലത്തിൽ കുളിച്ചു്, ഈറൻ മാറി വെള്ളപ്പട്ടുടുത്തു്, കൂപ്പുകൈയോടുകൂടി മന്ത്രം ജപിച്ചുകൊണ്ടു്, പതുക്കെപ്പതുക്കെ പൂജാസ്ഥലത്തേക്കു നടന്നു നീങ്ങുന്ന രാവണ

നെ വാല്മീകി വളരെ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ഇങ്ങനെ, രാവണൻ ശിവപൂജ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന മണൽത്തിട്ടിൽനിന്നു അനതിവിദൂരമായ ഒരു ദിക്കിലാണത്രെ കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനൻ കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു്. തന്റെ ആയിരം കൈകളുടെ കരുത്തൊന്നു പരീക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആ മാഹിഷ്മതീപതി നൎമ്മദയുടെ ഒഴുക്കു് ഒന്നു തടുത്തുനിൎത്തി. "കാൎത്തവീൎയ്യഭുജൌഘത്തിൽ തടഞ്ഞിട്ടാത്തെളിഞ്ഞ നീർ വക്കടയ്ക്കും പടി തിരിച്ചൊഴുകീടുകയായു് ദ്രുതം." നദിയിൽ വെള്ളം പൊങ്ങിത്തുടങ്ങി; മണൽത്തിട്ടുകളൊക്കെ പതുക്കെ വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങാനും തുടങ്ങി.

ആ നീരൊഴുക്കൎജ്ജുനനാലയയ്ക്കപ്പെട്ടപോലവേ
തട്ടി നീക്കി ദശാസ്യന്റെയപ്പുഷ്പബലിയൊക്കയും;
അപ്പോഴാപ്പാതി തീൎന്നോരു കൎമ്മം നിൎത്തിദ്ദശാനനൻ
പിന്നെയും പ്രിയയെപ്പോലെ ശ്രീനൎമ്മദയെ നോക്കിനാൻ.

വെള്ളം പെട്ടെന്നു പൊങ്ങിപ്പൊങ്ങി പൂജമുഴമിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതായപ്പോൾ രാവണൻ കരയ്ക്കുകയറി, യാദൃച്ഛികമായ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിനുള്ള കാരണം കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനായി ശുകസാരണന്മാരോടാജ്ഞാപിച്ചു. മൗനിയായ രാവണൻ വലംകൈവിരൽകൊണ്ടാണത്രെ ആജ്ഞ നല്കിയതു്. ആകാശത്തിൽക്കൂടി അരയോജനവഴി പടിഞ്ഞാട്ടു പോയപ്പോൾ, അവർ കാരണം കണ്ടുപിടിച്ചു.

കണ്ടു സ്ത്രീകളുമായു് നീരിൽ കളിയാടുമൊരുത്തനെ
കേശം നീരിൽ ചിതറിയോൻ പെരും പയനിനൊത്തവൻ
മദാൽ വാല്ക്കൺചുവപ്പാൎന്നോൻ മദവിഹ്വലമാനസൻ
പുഴയോരായിരം കയ്യാൽത്തടുത്തോന്നരിമൎദ്ദനൻ
ഊഴി പാദസഹസ്രത്താൽ തടുക്കും മലപോലവേ;
മികച്ച ബാലപ്പെണ്ണുങ്ങളായിരം പേർ പുണൎന്നവൻ
മദിച്ച പെണ്ണാനകളായിരമൊത്താന പോലവേ.

അവർ മടങ്ങിച്ചെന്നു വിവരം രാവണനെ അറിയിച്ചു. ശുകസാരണന്മാരുടെ വിവരണം കേട്ടപ്പോൾ "അതു് കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനല്ലാതെ മററാരുമല്ല" എന്നു തീരുമാനിച്ചു് രാവണൻ പരിവാരത്തോടുകൂടി അങ്ങോട്ടേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അവിടെ എത്തിയ ഉടനേ, താൻ യുദ്ധത്തിനായി വന്നെത്തീട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം രാജാവിനെ അറിയിക്കാൻ ആ സാഹസപ്രിയൻ കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനന്റെ ആൾക്കാരോടാജ്ഞാപിച്ചു.

അറിയാം യുദ്ധകാലം തേ, നന്നേടോ നന്നു രാവണാ!
സ്ത്രീവൃതോന്മത്തനൃപനോടല്ലോ പോർ തേടിടുന്നു നീ,
പെൺമുന്നിൽത്തമ്പുരാനോടെവ്വണ്ണം പോർ തേടിടുന്നു നീ?
കരേണുനടുവേ മത്തേഭത്തോടു നരിപോലവേ.
ക്ഷമിക്കുകിന്നു നീ, രാത്രി താമസിക്ക ദശാനനാ!
വേണമെങ്കിൽ താത, നാളെയാവാമർജ്ജുനനോടു പോർ.
ഇപ്പൊഴേ പൊരുതാനുള്ളിലുണ്ടു വൻകൊതിയെങ്കിലോ
ഞങ്ങളെക്കൊന്നതിൻശേഷം ചെയ്യാമർജ്ജുനനോടു പോർ.

ഇതായിരുന്നു അർജ്ജുനാമാത്യന്മാരുടെ മറുപടി. ഇതു കേട്ട ഉടനേ, വിശന്നു വലഞ്ഞിരുന്ന രാവണാമാത്യന്മാർ അവരെ കണക്കിനു മർദ്ദിച്ചു് കൊന്നു തിന്നുകളഞ്ഞുവത്രെ. തുടന്നു കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനന്റെ ആൾക്കാരും രാവണന്റെ ആൾക്കാരും തമ്മിൽ ഭയങ്കരമായ ഒരു യുദ്ധം നടന്നു; ആദ്യത്തെ കൂട്ടർ നിശ്ശേഷം നശിച്ചു. ഗോപുരപാലകന്മാർ ഈ വിവരമെല്ലാം രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നുണത്തിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു കുലുക്കവും ഉണ്ടായില്ല. അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന പെൺപടയെ നോക്കി, "നിങ്ങൾ ഒട്ടും പേടിക്കണ്ട" എന്നു പറഞ്ഞു് ആററിൽനിന്നു കരയ്ക്കുകയറി ആ പരാക്രമശാലി പോരിനു പുറപ്പെട്ടു. ഒന്നാമതായി എതിരിട്ടുവന്നതു് പ്രഹസ്തൻ മുതലായ നേതാക്കന്മാരാണു്. അർജ്ജുനൻ അവരെയൊക്കെ നിഷ്പ്രയാസം അടിച്ചുവീഴ്ത്തി. പിന്നീടു് രാവണന്റെ പുറപ്പാടായി. സമരം അതിഭയങ്കരമായിരുന്നു. ഒടുവിൽ,

അമർഷമോടർജ്ജുനനഗ്ഗദ കെല്പൊക്കെയിട്ടടൻ
രാവണൻെറ പെരുംനെഞ്ഞത്തൊഞ്ഞുവീഴ്ത്തി സ്തനാന്തരേ
വരരക്ഷിതമാം രാവണോരസ്സിൽ തട്ടിയഗ്ഗദ
കെല്പററപോലുക്കിനൊത്തു രണ്ടായ്യഴിയിൽ വീണുപോയ്
എന്നാലങ്ങർജ്ജുനനുടെ ഗദയേററാലെ രാവണൻ
ഒരു വില്പാട്ട പിന്മാറി, ഞെരങ്ങിക്കൊണ്ടിരിപ്പുമായ്.
തളർന്തതായ്കണ്ടു തദാ ദശകണ്ഠനെയർജ്ജുനൻ
ചാടിപ്പിടിച്ചാൻ, സപ്പത്തെഗ്ഗരുഡൻപോലെയഞ്ജസാ
ബലാലൊരായിരം കയ്യാൽ പടിക്കൂടിട്ടുശാസ്യനെ
ബന്ധിച്ചാൻ ബലിയാം ഭൂപൻ ബലിയെശ്ശൗരിപോലവേ.

രാവണൻെറ ഈ ബന്ധനവാത്ത തൽപിതാമഹനായ പുലസ്ത്യൻ ദേവന്മാരുടെ വാക്കിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കി. പുത്രവാത്സല്യത്താൽ അധീരഹൃദയനായിത്തീന്ന ആ മഹഷിവയ്യൻ വായുവേഗത്തിൽ മാഹിഷ്മതിയിലെത്തി. മഹാരാജാവു് "തലയിൽ തൊഴുകയ്യുംവെച്ചു്" ആ തപസ്വിയെ എതിരേററു് യഥാവിധി സല്ക്കരിച്ചു.

ആരെപ്പേടിച്ചനങ്ങാതെ നിന്നുപോം കാററുമൂഴിയും
ആ മൽപൗത്രനിവൻ നിന്നാൽ ബദ്ധനായ് രണഉജ്ജയൻ;
ഗ്രസിച്ചു പൈതലിൻകീത്തി; പേരും കേൾപ്പിച്ചുവെച്ചു നീ;
ഇന്നെന്നപേക്ഷകൈക്കൊണ്ടു വിട്ടകുണ്ണീ ദശാസ്യനെ

എന്ന പൗലസ്ത്യൻെറ പ്രാത്ഥനകേട്ടു് കാത്തവീയ്യാർജ്ജുനൻ രാവണനെ വിട്ടയച്ചു. ദിവ്യങ്ങളായ വസ്ത്രഭൂഷണാദികൾ നല്കി ബഹുമാനിച്ചതിനുശേഷമാണു് രാവണനെ മാഹിഷ്മതിയിൽ നിന്നു യാത്രയാക്കിയതു്. അന്നുമുതൽ അവർ തമ്മിൽ വളരെ വേഴ്ചയിലാണത്രെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയതു്.

ഏവമുണ്ടാം പ്രബലനിൽ പ്രബലൻ രഘുനന്ദന!
അവജ്ഞകൊള്ളൊല്ലന്യങ്കൽ തനിക്കു ഹിതമോപ്പവൻ

എന്നുള്ള ഒരു സാരോപദേശത്തോടുകൂടിയാണ് അഗസ്ത്യമഹർഷി ആ കഥാകഥനം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതു്.

തുള്ളലിലായപ്പോൾ

കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ കൈയിൽ കിട്ടിയപ്പോൾ കഥയുടെ കെട്ടുപാടുതന്നെ ഒന്നു മാറിപ്പോയിട്ടുണ്ടു്. മൂലകഥയിൽനിന്നുള്ള വ്യതിയാനമല്ല, കവിയുടെ വ്യക്തിത്വത്തിനുള്ള പ്രത്യേകതയാണ് ഈ മാററത്തിനുള്ള പ്രധാനകാരണം. നിസ്സാരങ്ങളായ ചില വ്യതയാനങ്ങൾ കഥാഗതിയിൽ കാണുന്നില്ലെന്നുമില്ല. നമ്പ്യാരുടെ കഥയുടെ പോക്കു് താഴെകാണുംവിധത്തിലാണ്.

നക്തഞ്ചരപതിയായ രാവണൻ "അതിഭുജവിക്രമധിക്കൃതശക്രപരാക്രമ"നായി ലങ്കാനഗരം വാണരുളുന്ന കാലത്തു് ഒരു ദിവസം നാരദൻ അവിടെ വന്നുചേരുന്നു. കുശലപ്രശ്നാദികൾക്കുശേഷം രാവണൻ നാട്ടുവർത്തമാനങ്ങളിലേക്കു കടക്കുന്നു.

"നമ്മെക്കൊണ്ടു ജഗത്ത്രയവാസികൾ
ചെമ്മേ കിമപി പറഞ്ഞീടുന്നു?
ധാർമ്മികരാകിയ നിങ്ങൾക്കെന്തിഹ
ധാരണ?—എല്ലാം കല്പിച്ചാലും."

ഇതാണ് രാവണനു പ്രധാനമായി അറിയേണ്ടതു്. ഈ ചോദ്യത്തിനു നാരദനു പറയാനുള്ള മറുപടി എന്താണെന്നറിയുന്നതുവരെ കാത്തുകൊണ്ടിരിക്കാനുള്ള ക്ഷമ രാവണനില്ല. തുടരെത്തുടരെ അനവധി ചോദ്യങ്ങൾ ആ വങ്കനിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നു.

"ത്രിഭുവനവാസികളെല്ലാം നമ്മുടെ
വിഭവം കണ്ടു പുകഴ്ത്തുന്നില്ലേ?
'സുഭഗൻ ദശമുഖ'നെന്നൊരു നാണിയ-
മറേറാ ദിശി ദിശി കേൾക്കുന്നില്ലേ?
മന്നിലിരിക്കും മാനിനിമാർ പുന-
രെന്നെക്കൊണ്ടു പുകഴ്ത്തുന്നില്ലേ?

എന്നെക്കാണാഞ്ഞംഗനമാരഥ
ഖിന്നതപൂണ്ടു വസിക്കുന്നില്ലേ?”

എന്നിങ്ങനെ എത്ര ചോദിച്ചാലും ആ വങ്കശിരോമണിക്കു മതിയാകുന്നില്ല. ചോദ്യങ്ങൾ അവസാനിച്ചപ്പോൾ ആത്മപ്രശംസയ്ക്കുള്ള ആരംഭമായി. താൻ ദേവലോകം മുഴുവൻ ജയിച്ചതും ദേവന്മാരെല്ലാം നാടുവിട്ടുപോയതും ഇന്ദ്രജിത്ത് ദേവേന്ദ്രനെ കെട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നതും മററും മററും വർണ്ണിച്ചതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതെ, താൻ ദേവലോകത്തുചെന്ന് ‘കുംഭമുലച്ചികളായ സുരകുലശംഭളിമാരെ വിളിച്ചുവരുത്തി സംഭോഗാദി സുഖത്തെ ലഭിച്ചതും” കൂടി വർണ്ണിച്ചിട്ടേ ആ ത്രൈലോക്യകണ്ടകൻ അടങ്ങുന്നുള്ളു. പിന്നീടു ഭൂമിയിലെ ദിഗ്വിജയകഥ വിവരിക്കയായി.

ഭുവനതലങ്ങൾ ജയിച്ച വിശേഷം
മാമുനിപുംഗവനറിയുന്നില്ലേ?

എന്നാണ് അതിന്റെ മുഖവുര. നാടും നഗരവുമൊക്കെ ചുട്ടുപൊടിക്കയും കൈയിൽ കിട്ടുന്നവയെല്ലാം അടിച്ചുമുടിക്കയും ചെയ്യുന്ന കൃപയില്ലാത്ത ചില നിശാചരദുഷ്ടന്മാരുടെ കരുമന നിമിത്തം മഹീതലം നഷ്ടപ്രായമായിരിക്കയാണെന്നും അത്തരത്തിലുള്ള പ്രവൃത്തി ന്യായമാണെന്നു തനിക്കു വിചാരമില്ലെന്നും എന്നാൽ പ്രജകളെ പട്ടിണിയിട്ടു കഷ്ടപ്പെടുത്തി ഉള്ള പൊന്നും പണവുമെല്ലാം കെട്ടി സ്വരൂപിക്കുന്ന ദുഷ്ടന്മാരായ രാജാക്കന്മാരുടെ സ്വത്തെല്ലാം പിടിച്ചുപറിക്കുന്നതിൽ താൻ ഒരു ദോഷവും കാണുന്നില്ലെന്നും ഈ ഘട്ടത്തിൽ കവി രാവണനെക്കൊണ്ടു പറയിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനെത്തുടർന്ന് താൻ തോല്പിച്ച രാജാക്കന്മാരുടെ ഒരു നീണ്ട പട്ടിക രാവണൻ നാരദനെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നു. അവരിൽ മിക്കവരും ഇപ്പോൾ നാട്ടിലെ പട്ടന്മാരോടു കടംവാങ്ങി പട്ടിണികൂടാതെ കഴിക്കയാണെന്നു പറയാൻ രാവണൻ മറക്കുന്നില്ല.

ഭൂതലവും സ്വർഗ്ഗം പാതാളം
ഭുവനം മൂന്നിലുമിന്നിഹ പാർത്താൽ

രാവണനോടു സമാനപരാക്രമ-
നേവനൊരധിപതിയുള്ള മുനീന്ദ്ര!

എന്ന ചോദ്യത്തോടുകൂടിയാണു് രാക്ഷസരാജാവിന്റെ ഈ ആത്മപ്രശംസ അവസാനിക്കുന്നതു്.

ഇതിനു മറുപടി പറയുന്ന കൂട്ടത്തിലാണു് നാരദൻ കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനന്റെ കഥ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു്. രാവണനേയും കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനേയും താരതമ്യപ്പെടുത്തി ദുരഭിമാനനിധിയായ രാക്ഷസരാജാവിനെ വിറപിടിപ്പിക്കുന്ന പലതും ആ കലഹപ്രിയൻ ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പറയുന്നുണ്ടു്.

കശ്മലനാകിയ കൃതവീര്യസുതൻ
വിശപ്രഭുവാകുന്ന ഭവാനെ
പുല്ക്കൊടിപോലേ നിന്ദിക്കുന്നതെ-
നിക്കു സഹിക്കുന്നില്ല ദശാസ്യ!

എന്നുപോലും നാരദൻ തട്ടിവിടുന്നു. ഇതു കേൾക്കേണ്ട താമസം, രാവണൻ എടുത്തൊരു ചാട്ടം! 'രണ്ടു നാലു ദിവസത്തിനകത്തു് ആ തണ്ടുതപ്പിയുടെ ഡംഭു ശമിപ്പിച്ചേക്കാം' എന്നു പറഞ്ഞു് ഉടനേതന്നെ മന്ത്രിവരിഷ്ഠനായ ചിത്രയോധിയെ വിളിച്ചു് സൈന്യത്തെ ഒരുക്കി, നാരദനോടുകൂടി പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി മാഹിഷ്മതിയിലേക്കു യാത്ര പുറപ്പെടുന്നു. ആ രാജധാനിയോടടുക്കാറായപ്പോൾ,

അർജ്ജുനനൃപനെക്കൊടിമരമൂലേ
രജ്ജുവെട്ടത്തു വരിഞ്ഞുമുറുക്കി-
ക്കൊണ്ടുവരുന്ന മഹോത്സവഘോഷം
കണ്ടു രസിപ്പാനഹമിഹ മാർഗ്ഗേ
ഗൂഢമതായി വസിച്ചീടുന്നേൻ

എന്നു പറഞ്ഞു് നാരദൻ സൂത്രത്തിൽ കൂട്ടത്തിൽനിന്നു് ഒഴിഞ്ഞുമാറുന്നു. രാവണൻ പുഷ്പകവിമാനത്തിൽക്കൂടി നേരേ ചെന്നു് മാഹിഷ്മതീനഗരിയുടെ അടുത്തുള്ള നർമ്മദയുടെ പുളിനത്തിൽ ഇ

റങ്ങി, വസ്ത്രം കൊണ്ടു് ഒരു പാളയമടിച്ചു്, നിർമ്മലമായ നമ്മദാജലത്തിൽ കുളിച്ചു്, ദേവാരാധനയ്ക്കുള്ള കോപ്പുകൾ കൂട്ടിത്തുടങ്ങി. അക്കൂട്ടത്തിൽ ചിത്രയോധിയെ വിളിച്ചു്, രാജധാനിയിൽ ചെന്നു് താൻ വന്നിട്ടുള്ള വിവരം കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനേ അറിയിച്ചുവരാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. 'ഒന്നുകിൽ കീഴടങ്ങി കപ്പം തരിക; അല്ലെങ്കിൽ യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുക.' ഇതായിരുന്നു രാവണൻെറ സന്ദേശം. "കൊല്ലുന്ന രാജാവിൻെറ തിന്നുന്ന മന്ത്രി"യായിരുന്നു ചിത്രയോധി. അയാൾ അന്വേഷിച്ചന്വേഷിച്ചു ചെന്നു് കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ ജലക്രീഡചെയ്യുന്ന ദിക്കിലെത്തി, രാവണൻെറ സന്ദേശം ഒന്നിനു പത്താക്കി ആ ഹൈഹയനരാധിപനെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. പറഞ്ഞതു് അനുസരിച്ചില്ലെങ്കിൽ,

> അമ്പലമൊക്കെത്തീണ്ടിത്തൊട്ടും
> നമ്പൂരാരുടെ ഭവനം ചുട്ടും
> എമ്പ്രാന്തിരിയെത്താഡിച്ചും പുന-
> രമ്പലവാസികളെക്കൊലചെയ്തും

രാവണഭടന്മാർ മാഹിഷ്മതിയിൽ പല അനർത്ഥങ്ങളും വരുത്തിവെക്കുമെന്നുകൂടി ചിത്രയോധി അറിയിച്ചു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ കൈകൊട്ടിച്ചിരിച്ചു് "മട്ടോലും മൊഴിമാരെ കെട്ടിത്തഴുകുക"യാണത്രെ ചെയ്തതു്. ചിത്രയോധി വിവരം രാവണനെ അറിയിച്ചു. "തുടങ്ങിപ്പോയ പൂജ അവസാനിച്ചാൽ ഉടനേ ഞാൻ അവൻെറ കഥ കഴിച്ചേക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞു രാവണൻ പൂജ തുടന്നു. (രാവണൻ സംസ്കൃതഭാഷയിലാണത്രെ സംസാരിച്ചതു്.) പെട്ടെന്നു് അകാരണമായി നദിയിൽ വെള്ളം പൊങ്ങിത്തുടങ്ങി. രാവണനിരിക്കുന്ന മണൽത്തിട്ടു് വെള്ളത്തിനടിയിലായി. പൂജാസാധനങ്ങളെല്ലാം ഒഴുകിത്തുടങ്ങി. രാവണൻ വെള്ളത്തിലായി. "ഇരുപതുതണ്ടുകൾ വെച്ച മുറുകിയ പെരിയൊരു വഞ്ചികണക്കെ" രാവണൻ നീന്തിത്തുടിച്ചും വെള്ളം കുടിച്ചും ഒരുവിധം കരയിലെത്തി. അക

ലെച്ചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ കുളിക്കുന്നതും ആയിരം കൈകൊണ്ടു ജലപ്രവാഹത്തെ തടുത്തുനിർത്തി പ്രണയിനിമാരോടുകൂടി ക്രീഡിക്കുന്നതും ആണ് കണ്ടതു്. പൂർവ്വാധികം ക്രുദ്ധനായിത്തീർന്ന രാക്ഷസരാജാവു് കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനെ അധിക്ഷേപിച്ചു് യുദ്ധത്തിനായി ക്ഷണിച്ചു. "ചെവിക്കസഹ്യത പെരുകിന വാക്കുകൾ" കേട്ടു് കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ ഉടനെ യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെട്ടു. ഭയങ്കരമായ യുദ്ധം നടന്നു. ഒടുവിൽ, "ചാകാതെ ചത്തു തരംകെട്ടു രാവണൻ." കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ രാവണനെ ചങ്ങലകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു കാരാഗൃഹത്തിലാക്കി.

പത്തുമുഖങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു-
മത്യുന്നതതരമുറവിളിഘോഷം
പത്തു ദിഗന്തരമൊക്കെ മുഴക്കി
പാതാളസ്വർഗ്ഗങ്ങളിലെത്തി.

ഈ മുറവിളി കേട്ടു നാട്ടുകാർ തമ്മിൽ പലതും പറയുന്നതും രാവണനു ചോറു കൊടുക്കാൻ കാരാഗൃഹത്തിൽ പോകുന്ന ദാസിമാർ രാവണനെ കണക്കിനു കളിയാക്കുന്നതും മറ്റും ഫലിതം നിറഞ്ഞ രീതിയിലാണ് നമ്പ്യാർ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

ഇങ്ങനെ "കൂറില്ലാത്തവരോടു ചോറുമേടിച്ചു തിന്നു് കീറത്തുണിയുടുത്തു് ചേറണിഞ്ഞു്" **ആറുമാസം** രാവണൻ കാരാഗൃഹത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്രെ. ഒടുവിൽ ചിത്രയോധി ഈ വിവരമെല്ലാം പൗലസ്ത്യമഹർഷിയെ അറിയിച്ചു. മഹർഷി **കുടയുമെടുത്തു** ചിത്രയോധിയോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു് മാഹിഷ്മതിയിലെത്തി.

"ഉദ്ധതമതിയാം നമ്മുടെ പൗത്രന-
ബദ്ധമതല്ലാതില്ലൊരു നാളും;
മൃത്യുഞ്ജയനുടെ വാസഗിരീന്ദ്രം
കുത്തിയെടുത്തവനെന്തരുതാത്തു?

അത്ര പെരുത്ത ദുരാചാരത്തെ നി-
വൃത്തിവരുത്താനിത്തൊഴിൽ കൊള്ളാം;
എന്നാലവനെയഴിച്ചുവിടേണം
നന്നായ്വരുമതുകൊണ്ടു നിനക്കു്"

എന്നുള്ള മഹർഷിയുടെ വാക്കുകേട്ടു കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ "ലങ്കാപതിയുടെ കൈകാൽകളിലെ ശൃംഖല വിരവൊടഴിച്ചു പുനക്കെ തൻകരയുഗളം കൊണ്ടു തലോടി" രാവണനെ വിട്ടയച്ചു. "ഇനി മേലിലെങ്കിലും അഹങ്കരിക്കാതെയിരുന്നാൽ നിനക്കു നല്ലതു്" എന്നു പറഞ്ഞാണത്രെ ഹേഹയനൃവരൻ രാവണനെ യാത്രയാക്കിയതു്. നാണിച്ചു മുഖം താഴ്ത്തി ആ ഹതവീര്യൻ ഒരു വിധം അവിടെനിന്നു യാത്രയായി.

വ്യതിയാനവും ഔചിത്യവും

1. നാരദൻെറ പ്രവേശമാണു് തുള്ളലിൽ ഒന്നാമതായിക്കാണുന്ന വ്യതിയാനം. മൂലത്തിൽ പല പുരാവൃത്തങ്ങളും വിവരിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ സന്ദർഭവശാൽ അഗസ്ത്യമഹർഷി കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻെറ കഥ പറയുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. തുള്ളൽ ഒരു പ്രത്യേക കഥയായ സ്ഥിതിക്കു് ഈ പുരാവൃത്തകഥനം അനുചിതമാണെന്നു കരുതിയായിരിക്കാം നമ്പ്യാർ നാരദനെ പ്രവേശിപ്പിച്ചതു്. മുന്നിലും പിന്നിലുമായുള്ള കഥകളുമായി ബന്ധമില്ലാത്തവിധം "കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനവിജയം" ഒരു പ്രത്യേക കഥയാക്കിത്തീർക്കുന്നതിനു് ഈ വ്യതിയാനം വളരെ സഹായിക്കുന്നുണ്ടു്. കലാപരമായ ഈ വിജയം കൈവരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിത്തന്നെയാണു് സഹൃദയനായ നമ്പ്യാർ തുള്ളലിൽ ആ വ്യതിയാനത്തിനൊരുങ്ങിയതു്.

2. ചിത്രയോധിയുടെ സൃഷ്ടിയാണു് രണ്ടാമത്തെ വ്യതിയാനം. മൂലത്തിൽ സഹോദരന്മാരായ ശുകസാരണന്മാരാണു് രാവണൻെറ ഉററമന്ത്രിമാരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതു്. മിക്ക കാര്യങ്ങൾക്കും രാവണൻ നിയോഗിക്കുന്നതു്അവരെയത്രെ. ആ

സഹോദരന്മാരെക്കൂടാതെ പ്രഹസ്തൻ, മാരീചൻ, ധൂമ്രാക്ഷൻ, മഹോദരൻ എന്നുതുടങ്ങി വേറെ ചില രാവണാമാത്യന്മാരെപ്പററിക്കൂടി വാല്മീകി പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും, അക്കൂട്ടത്തിലെങ്ങും ചിത്രയോധിയുടെ പേർ കാണുന്നില്ല. നമ്പ്യാരുടെ ഈ പുതിയ പാത്രസൃഷ്ടിക്കുള്ള കാരണം വെറും കൌതുകമാകാനേ വഴിയുള്ളൂ.

3. മൂലത്തിൽ രാവണൻ യുദ്ധാൎത്ഥിയായി നേരേ മാഹിഷ്മതിയിൽ ചെന്ന അവസരത്തിൽ കാൎത്തവീൎയ്യാർജ്ജുനൻ ജലക്രീഡയ്ക്കായിപ്പോയിരിക്കയാണെന്നുള്ളവിവരം അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടാണു് നൎമ്മദാതീരത്തിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നതു്. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ പ്രത്യേകതകണ്ടു് ശിവപൂജയ്ക്കു് ഒരുങ്ങുകയും, പൂജാമദ്ധ്യത്തിൽ യാദൃച്ഛികമായി വെള്ളം പെരുകിയതുകണ്ടു ശുകസാരണന്മാർവഴി കാരണം അന്വേഷിക്കയും, അങ്ങനെ കാൎത്തവീൎയ്യാർജ്ജുനനോടു യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുകയുമാണു് ചെയ്യുന്നതു്. തുള്ളലിലെ കഥാഗതി ഇതിൽനിന്നു് അല്പം ഭിന്നമായ രീതിയിലാണു്. രാവണൻ, നേരേ നൎമ്മദാപുളിനത്തിൽ ചെന്നിറങ്ങി പൂജയ്ക്കാരംഭിക്കയും, അക്കൂട്ടത്തിൽ, താനെത്തിയ വിവരം കാൎത്തവീൎയ്യാർജ്ജുനനെ അറിയിക്കാൻ ചിത്രയോധിയെ നിയോഗിക്കയും, തന്റെ ഈ സന്ദേശം ഹൈഹയരാജാവു് നിന്ദാപൂൎവ്വം അവഗണിച്ചതായറിഞ്ഞു് അത്യന്തം ക്രുദ്ധനായി യുദ്ധത്തിനൊരുങ്ങുകയും, ചെയ്തതായി തുള്ളലിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്വതേ മുൻകോപിയും അഹങ്കാരിയുമായ രാവണനെ ഒന്നുകൂടി ക്രുദ്ധനാക്കുന്നതിനു് ഈ മാററം സഹായകമായിട്ടുണ്ടു്. തുള്ളലിലെ കഥാഗതി നോക്കിയാൽ, കാൎത്തവീൎയ്യാർജ്ജുനൻ നൎമ്മദയിലെ ഒഴുക്കു തടുത്തുനിൎത്തിയതു് രാവണനെ വെള്ളത്തിലാക്കാൻ മനഃപൂൎവ്വം ചെയ്ത പ്രവൃത്തിയായിട്ടേ തോന്നുകയുള്ളൂ. കുരങ്ങൻ കള്ളുകുടിച്ച അനുഭവമാണു് അതുകൊണ്ടു് രാവണനുണ്ടായതു്. ഈ ഭാഗം—ചിത്രയോധിയുടെ സന്ദേശകഥനം പ്രത്യേകിച്ചും—തുള്ളലി

നെസംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വളരെ സ്വാഭാവികമായിട്ടുണ്ടെന്നു സമ്മതിച്ചേ തീരൂ. തന്റെ കേരളീയത്വം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതിന്നു നമ്പ്യാർ അവസരമുണ്ടാക്കുന്നതു് ഈ സന്ദേശകഥനസന്ദർഭത്തിലാണെന്നുള്ളതും വിസ്മരിക്കത്തക്കതല്ല.

4. തുള്ളലിൽ കാണുന്ന രാവണന്റെ സംസ്കൃതസംഭാഷണമാണു് മൂലത്തിൽനിന്നുള്ള മറെറാരു വ്യതിയാനം. തന്റെ സന്ദേശം ചെന്നറിയിച്ച അവസരത്തിൽ കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ അതിനെ തീരെ അവഗണിക്കയാണുണ്ടായതെന്നു ചിത്രയോധി വന്നു പറഞ്ഞപ്പോഴാണല്ലോ രാവണൻ അതിന്നു സംസ്കൃതത്തിൽ മറുപടി പറയുന്നതു്. മൂലത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു ഘട്ടമേയില്ല. വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന്നുള്ള കാരണമന്വേഷിക്കാൻ ശുകസാരണന്മാരെ നിയോഗിച്ചതായും അവർ തിരികെ വന്നു പറഞ്ഞ മറുപടി കേട്ടു ഉടനെ രാവണൻ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടതായും മാത്രമേ മൂലത്തിൽ പറയുന്നുള്ളു. ഇങ്ങനെ ശുകസാരണന്മാരോടാജ്ഞാപിച്ച അവസരത്തിൽ രാവണൻ മൗനിയായിരുന്നു എന്നും ആജ്ഞ നല്കിയതു വലംകൈവിരൽകൊണ്ടായിരുന്നു എന്നും വാല്മീകി പറയുന്നുണ്ടു്; അത്രമാത്രമേയുള്ളു. അവസരം അല്പമൊന്നു മാററി, രാവണനെക്കൊണ്ടു സംസ്കൃതത്തിൽ സംസാരിപ്പിക്കാമെന്നുവെച്ചതു നമ്പ്യാരാകുന്നു. ആ രാക്ഷസരാജാവിന്നു ശിവപൂജയിലുള്ള അടിയുറച്ച നിഷ്ഠയെ തെളിയിക്കുന്നതിന്നുവേണ്ടിയായിരിക്കാം നമ്പ്യാർ അങ്ങനെ ചെയ്തതു്. ആ സംസ്കൃതസംഭാഷണത്തിൽ അതിരുകവിഞ്ഞ ക്രോധത്തിന്റെ അടയാളങ്ങളൊന്നും കാണുന്നില്ലെന്നുള്ളതും പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാണു്.

5. കാരാഗൃഹത്തിൽ കിടക്കുന്ന രാവണനെപ്പററി നാട്ടുകാർ തമ്മിൽ നടത്തുന്ന സംഭാഷണവും, രാവണനു ചോറു കൊണ്ടു ചെല്ലുന്ന സ്ത്രീകൾ ആ രാക്ഷസരാജാവിനെ കണക്കിനു കളിയാക്കുന്നതും മററും നമ്പ്യാരുടെ മനോധർമ്മത്തിൽനിന്നു് ഉടലെടുത്ത ഭാഗങ്ങളാണു്. മൂലത്തിൽ അതിന്റെ സൂ

ചനപോലും കാണാനില്ല. അഹങ്കാരിയായ രാവണനെ ഒരു നല്ല പാഠം പഠിപ്പിക്കയും, അതുവഴി സാന്മാർഗ്ഗികമായ ഒരു പാഠം വായനക്കാരുടെ മുമ്പിൽ സമർപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നതിനു വേണ്ടിയായിരിക്കാം, നമ്പ്യാർ ഇങ്ങിനെ ഒരു മാററം വരുത്തിയതു്. നമ്പ്യാരുടെ ഈവക മനോധർമ്മസൃഷ്ടികൾ തുള്ളലിനെ എത്രമാത്രം ആകർഷകമാക്കിത്തീർത്തിട്ടുണ്ടെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതായിട്ടില്ലല്ലൊ.

6. കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ രാവണനെ ബന്ധിച്ചു കാരാഗൃഹത്തിലടച്ചിരിക്കുന്ന വിവരം ദേവന്മാരിൽനിന്നു പുലസ്ത്യൻ മനസ്സിലാക്കുന്നതായിട്ടാണു് മൂലത്തിൽ പറയുന്നതു്. അറിഞ്ഞ ഉടനേ 'വായുവേഗത്തിൽ' അദ്ദേഹം മാഹിഷ്മതിയിലെത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതു രണ്ടും ഒരുപോലെ വേഗത്തിൽ നടന്നിരിക്കണം. തുള്ളലിലാകട്ടെ, രാവണൻ ആറുമാസം കാരാഗൃഹത്തിൽ കിടന്നു കഷ്ടപ്പെട്ടതായി നമ്പ്യാർ പറയുന്നു. ലോകകണ്ടകനായ രാവണനെ അത്ര നീണ്ടകാലം കാരാഗൃഹത്തിലിട്ടു കഷ്ടപ്പെടുത്തിയാലേ നമ്പ്യാർക്കു തൃപ്തിയുള്ളു. അഹങ്കാരികളെ നല്ല പാഠം പഠിപ്പിക്കുക എന്നതു് നമ്പ്യാരുടെ ഒരു പതിവാണല്ലൊ. മഹർഷിയുടെ അപേക്ഷയനുസരിച്ചു രാവണനെ വിട്ടയച്ച അവസരത്തിൽ "ഇനി ക്ഷമലിലെങ്കിലും മര്യാദയ്ക്കു ജീവിച്ചാൽ കൊള്ളാം" എന്നു് കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനെക്കൊണ്ടു് നമ്പ്യാർ ഉപദേശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധേയമത്രെ.

അപ്രധാനങ്ങളായ വേറെ ചില വ്യതിയാനങ്ങളും അങ്ങിങ്ങായി കാണുന്നില്ലെന്നില്ല. എടുത്തു പറയത്തക്ക പ്രാധാന്യമില്ലാത്തതിനാൽ അവയൊന്നും ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നില്ല. ചുററുപാടുകളെ ചിത്രീകരിക്കുന്നതിനും ഫലിതവും പരിഹാസവും കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നതിനും വേണ്ടി ഉചിതങ്ങളായ സന്ദർഭങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ നമ്പ്യാർ പ്രത്യേകം മനസ്സിരുത്തിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു് എടുത്തു പറയേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലൊ.

തുള്ളൽവൃത്തങ്ങൾ

ഓട്ടൻ, ശീതങ്കൻ, പറയൻ എന്നിങ്ങനെ തുള്ളൽ മൂന്നു തരമുണ്ടു്. ശീതങ്കൻ, പറയൻ എന്നീ പേരുകൾ അമ്പലപ്പുഴയിലെ വേലകളിയിൽനിന്നു പകർന്നതായിരിക്കാമെന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. വളരെ പതിഞ്ഞ മട്ടിൽ പാടേണ്ടതു് പറയൻതുള്ളലാണു്. ശീതങ്കനു് അതിനേക്കാൾ അല്പം വേഗം കൂടും. കൂട്ടത്തിൽ വേഗം പാടാവുന്നതു് ഓട്ടൻ തുള്ളലാകുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയായിരിക്കാം അതിനു് ആ പേരു കിട്ടിയതു്. കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനവിജയം 'ഓട്ടൻതുള്ളൽ' എന്ന ഇനത്തിൽ പെട്ടതാകുന്നു. പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ തരംഗിണി, അർദ്ധകേക, സ്വാഗത, സുമംഗല, ദോധകം, മൌക്തികപംക്തി, മിശ്രകാകളി, കളകാഞ്ചി എന്നീ വൃത്തങ്ങളാണു്, പ്രാധാന്യേന പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. ഇവയിൽ തരംഗിണിമാത്രമേ തനി തുള്ളൽ വൃത്തമായിട്ടുള്ളു. അർദ്ധകേകയും മിശ്രകാകളിയും കളകാഞ്ചിയും കിളിപ്പാട്ടുവൃത്തങ്ങളുടെ രൂപാന്തരമാകുന്നു; സ്വാഗത, സുമംഗല, ദോധകം, മൌക്തികപംക്തി എന്നിവ സംസ്കൃത വൃത്തങ്ങളും. എല്ലാ വൃത്തങ്ങളുടേയും ലക്ഷണവും ഉദാഹരണവും യഥാക്രമം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

എ. തരംഗിണി

ദ്വിമാത്രം ഗണമെട്ടെണ്ണം
യതിമദ്ധ്യം തരംഗിണി

ഉദാ:— i അമലസലിലനവകമലവിമലതര
ശമലഹരണജനപടുതമമതിരുചി

ഉദാ:— ii അക്കാലങ്ങളിലതിഭുജവിക്രമ
ധിക്കൃതശക്രപരാക്രമനാകിയ

ബി. അർദ്ധകേക

കേകാപാദത്തെയർദ്ധിച്ചാ-
ലർദ്ധകേകയതായിടും

ഉദാ:— പിണ്ഡമുരുട്ടിയോരോ കിണ്ണത്തിൽവെച്ചുകൊണ്ടു
പെണ്ണുങ്ങളും വന്നുനിന്നീവണ്ണം പറഞ്ഞീടുന്നു.

സി. സ്വാഗത

സ്വാഗതയ്ക്കു രനഭം ഗുരു രണ്ടും

ഉദാ:— ചിത്രയോധി പുനരിത്തൊഴിലെല്ലാം
തത്ര നിന്നു ബത കണ്ടു കയർത്തു

ഈ സംസ്കൃതവൃത്തത്തെ നമ്പ്യാർ മാത്രാപ്രധാനമായും പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്.

ഉദാ:— കുംഭകർണ്ണഗുരു രാവണനെന്നൊരു
വമ്പനിങ്ങു നിവസിക്കയുമുണ്ടൊരു

ഡി. സുമംഗല

ജഭം ജരത്തൊടു സുമംഗലാഭിധം

ഈ വൃത്തം മാത്രാപ്രധാനമായിട്ടാണ് പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ കാണുന്നതു്.

ഉദാ:— ചെവിക്കസഹ്യത പെരുകിന വാക്കുകൾ
ശ്രവിച്ചു ഭൂപതി വിരവൊടു കൈകളിൽ

ഇ. ദോധകം

മൂന്നു ഭ രണ്ടു ഗ ദോധകവൃത്തം

ഉദാ:— സത്വരമമ്പൊടു പുഷ്പകമപ്പോ-
ളുത്തരദിക്കിനു ധാവതി ചെയ്തു

എഫ്. മൗക്തികപംക്തി

നയഭ ഗഗം കേൾ മൗക്തികപംക്തി

ഉദാ:— സുകൃതിവിശേഷം സൂത്രവിശേഷം
സുമതിവിശേഷം സൂക്തിവിശേഷം

ജി. മിശ്രകാകളി

ഇച്ഛപോലെ ചിലേടത്തു
ലഘുപ്രായ ഗണങ്ങളെ
ചേർത്തും കാകളി ചെയ്തീടാ-
മതിൻപേർ മിശ്രകാകളി

ഉദാ:—

i കണ്ണൻെറ വീര്യമതു കണ്ണുതപമാൻ
കണ്ടിച്ച വില്ലുമതുമിണ്ടല്ല മൂലമായ്

ii നൃപതികുലനാഥനും നിരൃതികുലനാഥനും
സപദി ബത തങ്ങളിൽ സമരമിടകൂടിനാർ

iii പലപൊഴുതുമവർ കരുതി കുറവതു വരരുതിവിടെ
നിരവധികനിശിതശരമരിവരനിലരിശമൊടു

എച്ച്. കളകാഞ്ചി

കാകളിക്കാദ്യപാദാദൌ രണ്ടോ മൂന്നോ ഗണങ്ങളെ
അയ്യഞ്ചു ലഘുവാക്കീടിലുളവാം കളകാഞ്ചികേൾ

ഉദാ:— ഝടിതി ദശമുഖനുടയ മുടികൾ പിടിപെട്ടട-
നങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടുമുന്തിയും തള്ളിയും

വൃത്തമഞ്ജരിയിലെ ലക്ഷണപരിധിയിൽ പെടാത്ത ചില വൃത്തങ്ങൾ മററു തുള്ളലുകളിലെന്നപോലെ 'കാർത്തവീര്യാർജ്ജുന വിജയ'ത്തിലും കാണുന്നുണ്ട്. മററു വൃത്തങ്ങളുടെ അനുഭവം വെച്ചു നോക്കിയാൽ, അന്നു നാടോടികളായിരുന്ന വല്ല ഗാനരീതികളേയും പകർത്തുകയോ, അഥവാ, വല്ല സംസ്കൃത വൃത്തങ്ങളേയും പരിഷ്കരിക്കുകയോ ചെയ്തതിൻെറ ഫലമായി രൂപമെടുത്തവയായിരിക്കാം ഈ വക വൃത്തങ്ങൾ എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മററു ചില ഭാഷാ വൃത്തങ്ങളെപ്പോലെതന്നെ ഇവയ്ക്കും ഇനി ലക്ഷണനിർണ്ണയം സാധിക്കേണ്ടതായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്.

കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനവിജയം

[ഓട്ടൻ തുള്ളൽ]

അക്കാലങ്ങളിലതിഭുജവിക്രമ
ധിക്കൃതശക്രപരാക്രമനാകിയ
നക്തഞ്ചരപതി രാവണനെന്നൊരു
ശക്തൻ വന്നു പിറന്നു ധരായാം.
പത്തുമുഖങ്ങളുമിരുപതു കൈകളു-
മത്യുന്നതഗിരിസന്നിഭമാകിയ
ഗാത്രവുമുരുതര ഭീഷണമിരുപതു
നേത്രവുമുൽകടദംഷ്ട്രാനികരം
എത്ര ഭയങ്കരമാകൃതി കണ്ടാൽ
മിത്രതനൂജനമാശു ഭയപ്പെട്ടു-

വ്യാഖ്യാനം

അതിഭുജ........ക്രമൻ = അതിയായ (വർദ്ധിച്ച) ഭുജവിക്രമം (കൈയൂക്ക)കൊണ്ടു് ധിക്കൃതമായ (നിസ്സാരമാക്കപ്പെട്ട) ശക്രന്റെ(ഇന്ദ്രന്റെ)പരാക്രമത്തോടുകൂടിയവൻ; വർദ്ധിച്ച കൈയൂക്ക കൊണ്ടു് ഇന്ദ്രന്റെ പരാക്രമത്തെ നിസ്സാരമാക്കിത്തീർത്തവൻ. നക്തഞ്ചരപതി=രാക്ഷസരാജാവു്. ധരായാം=ഭൂമിയിൽ. അത്യുന്നതഗിരിസന്നിഭം=വളരെ ഉയൎന്ന പൎവ്വതംപോലുള്ള. ഗാത്രം=ദേഹം. ഉരുതരഭീഷണം = അതിമഹത്തും ഭയങ്കരവുമായ; അഥവാ വളരെ ഭയങ്കരമായ. ഉൽകടദംഷ്ട്രാനികരം=ഒപ്പനിരപ്പില്ലാത്ത വളഞ്ഞ അണപ്പല്ലുകളുടെ നികരം (കൂട്ടം). മിത്രതനൂ

മത്തു മഹാബലനാകിയ ദശമുഖ-
നത്തൽ വെടിഞ്ഞു തപം ചെയ്തുടനേ
പങ്കജഭവനൊടു വരവും വാങ്ങി-
ക്കിങ്കരസംഘസമേതം വിരവൊടു
ലങ്കാനഗരമടക്കി വസിച്ചഥ
ശങ്കാരഹിതം ധനപതി തന്നുടെ
ഹുങ്കാരത്തെയടക്കി ജയിച്ചോര-
ഹങ്കാരങ്ങൾ നിലയ്ക്കാഞ്ഞതൻപൊടു
ശങ്കരഭഗവാൻ വാണരുളുന്ന ഭ-
യങ്കരമാകിയ കൈലാസത്തെ
കുത്തിയെടുത്തു കരങ്ങളിലാക്കി-
സ്സതപരമമ്മാനക്കളിയാടി,

ജൻ=സൂര്യപുത്രൻ; യമൻ. ആശു=വേഗത്തിൽ; പെട്ടെന്നു്. അത്തൽ=ദുഃഖം. തപം=തപസ്സ്. പങ്കജഭവൻ=ബ്രഹ്മാവു്. കിങ്കരസംഘസമേതം=ഭൃത്യവർഗ്ഗത്തോടുകൂടി. ശങ്കാരഹിതം=സംശയംകൂടാതെ. ധനപതി=വൈശ്രവണൻ. ഹുങ്കാരം = അലർച്ച; ഗർവ്വ്. (പുലസ്ത്യപുത്രനായ വിശ്രവസ്സിനു്, ഭരദ്വാജപുത്രിയായ ദേവവർണ്ണിനിയിൽ ജനിച്ച മകനാണു് വൈശ്രവണൻ; സുമാലിപുത്രിയായ കൈകസിയിൽ ജനിച്ച മകൻ രാവണനും. വരലാഭം നിമിത്തം ദർപ്പോദ്ധതനായിത്തീർന്ന രാവണൻ മാലോകരെ ദ്രോഹിക്കാൻ ഒരുങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ട വർത്തമാനം കേട്ടു്, വൈശ്രവണൻ അനുജനെ ആ ദുഷ്പ്രവൃത്തിയിൽനിന്നു വിരമിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഒരു ദൂതനെ നിയോഗിച്ചു. ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഉപദേശം കേട്ടപ്പോൾ രാവണനു കോപമാണുണ്ടായതു്. ഉടനേ തന്നെ ദൂതനെ വെട്ടിക്കൊന്നു. പിന്നീടുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ അനവധി യക്ഷന്മാരെ നിഗ്രഹിച്ചു. ഒടുവിൽ വൈശ്രവണനെ തോല്പിച്ചു പുഷ്പകവിമാനം അപഹരിച്ചു. ഈ **പുരാണകഥ**യാണു് 16-ം 17-ം വരികളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്.) ശങ്കരഭ

പത്തിരുപതുകുറി പൊക്കിയെറിഞ്ഞും
ശക്തി പെരുത്ത കരങ്ങളിലേററം.
മുപ്പുരവൈരിക്കതുകൊണ്ടവനൊടൊ-
രപ്രിയമുണ്ടായില്ല വിശേഷി-
ച്ചുത്ഭുതമായൊരു വാളും നല്കി
ക്ഷിപ്രമനുഗ്രഹമേകിയയച്ചു.

പുഷ്പകമായ വിമാനവുമേറി-
പ്പുഷ്പശരാരിയെ വന്ദിച്ചുടനേ
ഭൂതലവും പാതാളം സ്വർഗ്ഗം
വീതഭയേന ജയിച്ചു ദശാസ്യൻ
സമരാങ്കണമതിലമരാധിപന്റെ
സമരാടോപവുമാശു ശമിപ്പി-
ച്ചമരാംഗനമാരെക്കൊണ്ടഥ വെൺ-
ചാമരവ്യജനം വീശിപ്പിച്ചു;
നന്ദനവിപിനേ കല്പദ്രുമഹരി-
ചന്ദനമന്ദാരാദിമരങ്ങടെ
വൃന്ദമശേഷം പിഴുതു പതുക്കെ
സ്യന്ദനമേററിക്കൊണ്ടു തിരിച്ചഥ

ഗവാൻ=ശിവൻ. സത്വരം = വേഗത്തിൽ, മുപ്പുരവൈരി=ശിവൻ. ക്ഷിപ്രം=വേഗം.

പുഷ്പശരാരി=പുഷ്പശര (കാമദേവ)ന്റെ അരി (ശത്രു); ശിവൻ. വീതഭയേന=പേടികൂടാതെ. ദശാസ്യൻ=രാവണൻ. സമരാങ്കണം=പോർക്കളം. അമരാധിപൻ=ഇന്ദ്രൻ. സമരാടോപം=യുദ്ധാഡംബരം; യുദ്ധത്തിലുള്ള മിടുക്ക് എന്നർത്ഥം. അമരാംഗനമാർ=ദേവസ്ത്രീകൾ. വെൺചാമരവ്യജനം = വെൺചാമരമാകുന്ന വിശറി. നന്ദനവിപിനേ=നന്ദനോദ്യാനത്തിൽ. കല്പദ്രു....മരങ്ങൾ=കല്പവൃക്ഷം, ഹരിചന്ദനം, മന്ദാരം മുതലായ ദിവ്യവൃക്ഷങ്ങൾ. വൃന്ദം=സമൂഹം. സ്യന്ദനം=തേര്. കുബ്ജോ....ക്രു

കുണ്ഠേതരഭുജവിക്രമനാം ദശ-
കണ്ഠൻതന്നുടെ ലങ്കാനഗരേ
കൊണ്ടിഹ വന്നുടനുദ്യാനങ്ങളു-
മുണ്ടാക്കിപ്പുനരത്ര വസിച്ചു.

ശാരദനീരദസന്നിഭനാകിയ
നാരദമാമുനി വീണയുമായി
ചാരുദയാനിധി കലഹപ്രീതിവി-
ശാരദനാകിയ ഭഗവാനൊരു നാൾ
ധീരനതാകിയ നക്തഞ്ചരപതി
വീരനിരിക്കും മണിമാളികമേൽ
ചാരുദയാഘന മോദമൊടങ്ങിനെ
പാരാതങ്ങെഴുനള്ളി തദാനീം.
ഉന്നതനാകിയ രാവണനപ്പോ-
ളുത്ഥാനം ചെയ്താശു വണങ്ങി
ഭക്തിപുരസ്സരമർഘ്യാദികൾകൊ-
ണ്ടത്യാദരമാരാധനചെയ്തു
ഭദ്രാസനവും നല്കിയിരുത്തി-
ബ്ഭദ്രതരം കുശലപ്രശ്നാദികൾ

മൻ=പ്രവൃത്തിക്ഷമമായ ബാഹുപരാക്രമമുള്ളവൻ. കുണ്ഠേതരം=കുണ്ഠ (മന്ദ) മല്ലാത്തതു്; പ്രവൃത്തിക്ഷമം. ദശകണ്ഠൻ=രാവണൻ.

ശാരദനീരദസന്നിഭൻ=ശരൽക്കാലത്തെ മേഘത്തോടു സാദൃശ്യമുള്ളവൻ. ചാരുദയാനിധി=നല്ല ദയയുടെ ഇരിപ്പിടം. കലഹ....ദൻ=വലിയ കലഹപ്രിയൻ. ചാരു....ദം=നല്ല ദയയും കനത്ത സന്തോഷവും. തദാനീം=അപ്പോൾ. ഉത്ഥാനംചെയ്ക=എഴുന്നേല്ക്കുക. ഭക്തിപുരസ്സരം=ഭക്തിയോടുകൂടി. അർഘ്യാദികൾ=അർഘ്യം മുതലായവ. ആരാധനചെയ്ക=പൂജിക്ക. ഭദ്രാ

സമുദാചാരം ചെയ്തു പതുക്കെ-
സ്സംസൽക്കരണവുമാശു കഴിച്ചു.
"കമലാസനസുതനാകിയ മുനിവര!
വിമലഗുണാലയ! നാരദഭഗവൻ!
ഭവദാഗമനംകൊണ്ടു മദീയം
ഭവനം പാവനമാക്കി, വിശേഷാൽ
ഭുവനം മൂന്നിലുമുള്ള ജനാനാ-
മവനം ചെയ്യും നിന്തിരുവടിയെ-
ക്കണ്ടതുകൊണ്ടിഹ കളിയല്ലേ ദശ-
കണ്ഠന മനസി മഹാ സന്തോഷം.
കുണ്ഠിതസുകൃതന്മാൎക്കു ഭവാനെ-
ക്കണ്ടു രസിപ്പാനെളുതല്ലേതും.
നമ്മുടെ വിക്രമമല്പമിതല്ലൊര-
ഹമ്മതി ഞാൻ പറകല്ല മുനീന്ദ്ര!
നമ്മെക്കൊണ്ടു ജഗത്ത്രയവാസികൾ
ചെമ്മേ കിമപി പറഞ്ഞീടുന്നു?

സനം=നല്ലപീഠം. സമുദാചാരം=ശരിയായ ഉപചാരം. (കുശലപ്രശ്നം മുതലായ വേണ്ട ആചാരോപചാരങ്ങളെന്നൎത്ഥം.) സംസല്ക്കരണം=വേണ്ടവിധത്തിലുള്ള സല്ക്കാരം. കമലാസനസുതൻ=ബ്രഹ്മപുത്രൻ. വിമലഗുണാലയം=സൽഗുണങ്ങളുടെ ഇരിപ്പിടം. ഭവദാഗമനം=അങ്ങയുടെ വരവു്. മദീയം=എന്നെ സംബന്ധിച്ച. ഭവനം=വീടു്. പാവനം=പരിശുദ്ധം. ഭുവനം=ലോകം. ജനാനാം=ജനങ്ങളുടെ. അവനംചെയ്ക=രക്ഷിക്ക. കുണ്ഠിതസുകൃതന്മാർ=പുണ്യം കുറഞ്ഞവർ. വിക്രമം=പരാക്രമം. ജഗത്ത്രയവാസികൾ=ഭൂമി, സ്വർഗ്ഗം, പാതാളം എന്നീ മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ വസിക്കുന്നവർ. കിമപി=എന്തെങ്കിലും. ധാ

ധാർമ്മികരാകിയ നിങ്ങൾക്കെന്തിഹ
ധാരണ? എല്ലാം കല്പിച്ചാലും.
ത്രിഭുവനവാസികളെല്ലാം നമ്മുടെ
വിഭവംകണ്ടു പുകഴ്ത്തുന്നില്ലേ?
'സുഭഗൻ ദശമുഖ'നെന്നൊരു നാണിയ-
മഹഹോ! ദിശിദിശി കേൾക്കുന്നില്ലേ?
മന്നിലിരിക്കും മാനിനിമാർ പുന-
രെന്നെക്കൊണ്ടു പുകഴ്ത്തുന്നില്ലേ?
എന്നെക്കാണാഞ്ഞംഗനമാരഥ
ഖിന്നതപൂണ്ടു വസിക്കുന്നില്ലേ?
നമ്മുടെ ഗുണമിതു മറ്റൊരു കൂട്ട-
ർക്കാർക്കു ലഭിപ്പാനതി വൈഷമ്യം.
ഉള്ളിലസൂയ നിറഞ്ഞു കവിഞ്ഞഥ
തുള്ളി നടക്കും കുസൃതിക്കാരതു
കൊള്ളരുതെന്നു ദുഷിക്കുന്നതുകൊ-
ണ്ടെള്ളോളം ഭയമില്ല നമുക്കു്.
ഭള്ളു പറഞ്ഞു ഫലിപ്പിക്കയുമ-
ല്ലുള്ളതുതന്നെ കഥിച്ചീടുന്നേൻ.
തീർത്തുരചെയ്യാമിന്നിഹ നമ്മോടു
നേർത്തു വരുന്നവരൊക്കെ മടങ്ങും.

ർമ്മികർ=ധർമ്മിഷ്ഠന്മാർ. ധാരണ=തോന്നൽ. ത്രിഭുവനവാസികൾ=മൂന്നുലോകത്തിലും വസിക്കുന്നവർ. വിഭവം=സമ്പത്തു്, ശക്തി. നാണിയം=നാണ്യം, പേരു്, പരമാർത്ഥം. ദിശിദിശി =ദിക്കുകളിലെല്ലാം. അംഗനമാർ=സ്ത്രീകൾ. ഖിന്നതപൂണ്ടു്= സങ്കടപ്പെട്ടു്. നേർത്തുവരിക=നേരിട്ടുവരിക, എതിരിട്ടുവരിക.

ധൂർത്തുകൾ നമ്മോടു കൂടുകയില്ലെ-
ന്നോർത്തു മഹേന്ദ്രനടങ്ങിപ്പാർത്തു.
ജംഭാന്തകനുടെ കുംഭിപ്രവരൻ
കൊമ്പുകൾ നാലുമുയർത്തിക്കൊണ്ടഥ
തുമ്പിക്കരമതിൽ മുസലവുമേന്തി-
ജ്ജൃംഭിച്ചാശു വരുന്നേരം ഞാൻ
മുമ്പിൽ ചെന്നഥ കൊമ്പുപിടിച്ചു ത-
രിമ്പു വിടാതെ കരിമ്പു കണക്കേ
കൊമ്പുകൾ നാലുമൊരൻപതു ഖണ്ഡി-
ച്ചൻപൊടു കുംഭമടിച്ചു പിളർന്നു;
ഇമ്പമകന്നതി കമ്പമിയന്നുട-
നുമ്പർകുലങ്ങളിൽ മുമ്പനതാകിന
വൻപൻ മണ്ടി നിലിമ്പപുരത്തിന-
കം പുക്കാനതിസംഭ്രമസഹിതം.
കുംഭമുലച്ചികളാകിയ സുരകുല-
ശംഭളിമാരെ വിളിച്ചുവരുത്തി
സംഭോഗാദി സുഖത്തെ ലഭിച്ചിതു
സരസം ഞാനതു ബോധിച്ചാലും.
വെള്ളിക്കുന്നു പറിച്ചു കരത്തിൽ
തുള്ളിക്കുന്നൊരു നേരമതിന്മേൽ
പള്ളിയുറങ്ങും പരമേശ്വരനുടെ
പുള്ളിമൃഗാക്ഷി മൃഡാനീദേവി-

മടങ്ങും=തോററുപോകും. ജംഭാന്തകൻ=ദേവേന്ദ്രൻ. കുംഭിവരൻ=ആനത്തലവൻ (ഐരാവതമെന്നർത്ഥം.) മുസലം=ഇരിമ്പുലക്ക. ജൃംഭിക്ക=മൂരിനിവരുക. തരിമ്പ്=ഒട്ടും. ഖണ്ഡിക്ക=കഷണമാക്കുക. കുംഭം=ആനയുടെ മസ്തകത്തിലുള്ള മുഴ. ഇമ്പം=സന്തോഷം, സുഖം. കമ്പമിയന്ന്=വിറച്ച്. ഉമ്പർ=ദേവന്മാർ. നിലിമ്പപുരം=ദേവലോകം. സുരകുലശംഭളിമാർ=സ്വർവ്വേശ്യമാർ. മൃഡാനീദേവി=പാർവ്വതി. കലഹം=സൌന്ദര്യപ്പിണക്കം.

യ്യുകളിലിരിക്കും കലഹം തീർപ്പാ-
നല്ലൊരു സംഗതി വന്നതുമൂലം
കൊല്ലാമിവനുടെ തൊഴിലെന്നൊരു തിരു-
വുള്ളം ഭഗവാനെങ്കലുദിച്ചു.
ശക്രനുമഗ്നിയുമന്തകവീരന-
രക്കൻ വരുണൻ വായു ധനേശൻ
മുക്കണ്ണനുമിവരെട്ടു വസുക്കളു-
മൊക്കെക്കൂപ്പുമെനിക്കു തരുന്നു.

(**പുരാണകഥ**. വൈശ്രവണനെ ജയിച്ചശേഷം രാവണൻ പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരിക്കൽ കൈലാസത്തിനടുത്തുകൂടി കടന്നുപോകാനിടയായി. പെട്ടെന്നു വിമാനം സ്തംഭിച്ചുനിന്നുപോയതു കണ്ടു രാവണൻ കാരണമന്വേഷിച്ചു. അതു ശിവൻ താമസിക്കുന്ന കൈലാസമായതുകൊണ്ടാണ് പുഷ്പകത്തിന്റെ ഗതി നിലച്ചുപോയതെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ രാക്ഷസരാജാവു് കൈലാസം കടയോടെ പൊക്കിയെടുത്തു വലിച്ചെറിയാൻ ഒരുമ്പെട്ടു. "കുലുക്കിനാനതു ജവാലടിയിൽ കൈകളിട്ടവൻ." ഭൂതങ്ങൾ പേടിച്ചു വിറച്ചു. "വിറച്ചു കുന്നിൻമകളും കെട്ടിപ്പുല്കീ മഹേശനെ." ശിവൻ കാലിന്റെ പെരുവിരൽകൊണ്ടു പർവ്വതം ഒന്നമർത്തി. രാവണന്റെ ഇരുപതു കൈകളും കൈലാസത്തിനടിയിൽപെട്ടു ഞെരിഞ്ഞു. വേദനകൊണ്ടു് ദശമുഖൻ ഉറക്കെ മുറവിളികൂട്ടി. ഒടുവിൽ മന്ത്രിമാരുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു രാവണൻ ശിവനെ സ്തുതിച്ചു. ശിവൻ പ്രസാദിച്ചു രാവണന്റെ കൈകൾ വിടുത്തുകയും ആ ഭക്തനു ചന്ദ്രഹാസം എന്ന വാൾ സമ്മാനിക്കയും ചെയ്തു. ഈ കഥയാണ് 113 മുതൽ 120 വരെയുള്ള വരികളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്.) ശക്രൻ=ഇന്ദ്രൻ. അന്തകവീരൻ=യമൻ. അരക്കൻ=നിരൃതി. ധനേശൻ=വൈശ്രവണൻ (എട്ടു ദിക്പാലന്മാരെയാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു്.) എട്ടു വസുക്കൾ=ധരൻ, ധ്രുവൻ, സോമൻ. ആപൻ, അനലൻ,

സൎവ്വസുരാംഗനമാരിൽ മികച്ചൊരു
ഉൎവ്വശി മേനക രംഭ തിലോത്തമ
നിത്യവുമിവർ വന്നെന്നുടെ ലങ്കയി-
ലച്ചികളായവർവേലയെടുപ്പാൻ
നമ്മുടെ ഭവനം തൂക്ക തളിക്ക പ-
ടിക്കമെടുക്ക പടിപ്പുര മെഴുകുക
മണ്ഡോദരിയുടെ തലമുടിയിൽ പുന-
രെണ്ണ കുളുൎക്കെത്തേപ്പിപ്പാനും
താളിയുമിഞ്ചയുമുണ്ടാക്കാനും
ആളികളെപ്പരിപാലിപ്പാനും
മാളികമേൽ മണിമെത്ത വിരിപ്പാൻ
കേളിഗൃഹങ്ങളടിച്ചു തളിപ്പാൻ
ഇങ്ങിനെ വീട്ടുപണിയൊക്കെയെടുപ്പാ-
നിന്ദ്രസുരാംഗനമാരാകുന്നു.
അങ്ങിനെ നമ്മുടെ കല്പനയായതി-
നെന്നുമൊരല്പം കുറവുമതില്ല.
ഇന്ദ്രജിദാഖ്യൻ നമ്മുടെ നന്ദന-
നിന്ദ്രനെ യുദ്ധം ചെയ്തു ജയിച്ചു;
എന്നല്ലവനെബ്ബന്ധിച്ചുംകൊ-
ണ്ടെന്നുടെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടിഹ വന്നു.
'ലങ്കാപുരിയുടെ തോരണമൂലേ
ശൃംഖലകൊണ്ടു തളച്ചേച്ചാലും'

അനിലൻ, പ്രത്യൂഷൻ, പ്രഭാസൻ എന്നിവരാണ് അഷ്ടവസുക്കൾ. അച്ചികളായവർവേലയെടുക്ക=അച്ചികളുടെ വീട്ടുവേല ചെയ്ക. പടിക്കം=കോളാമ്പി. ആളികൾ=സഖിമാർ. പരിപാലിക്ക=കാക്കുക. ഇന്ദ്രജിദാഖ്യൻ=ഇന്ദ്രജിത്ത് എന്ന പേരുള്ളവൻ. തോരണമൂലേ=വളച്ചുവാതിലിന്റെ അടിയിൽ. ശൃംഖ

ഇങ്ങിനെ നമ്മുടെ കല്പന കേട്ടവ-
നങ്ങിനെ ചെയ്യാനുണ്ണി സമത്ഥൻ.
കണ്ണുകളായിരമുള്ളവനവിടെ-
ക്കണ്ണീർ കൊണ്ടൊരു നദിയുണ്ടാക്കി
വിണ്ണവർനാട്ടു വെടിഞ്ഞു വരുന്നൊരു
പെണ്ണുങ്ങൾക്കു കുളിപ്പാൻ കൊള്ളാം.
ഇക്കഥയും ഭുവനത്രയവാസിക-
ളൊക്കെപ്പുരിചൊട്ടു ബോധിക്കുന്നു.
ഭുവനതലങ്ങൾ ജയിച്ചു വിശേഷം
മാമുനിപുംഗവനറിയുന്നില്ലേ?
പുഷ്ടി പെരുത്തൊരു നരവരവീര-
ശ്രേഷ്ഠന്മാരുടെ നാട്ടും നഗരവു-
മൊക്കെച്ചുട്ടു പൊടിച്ചും പിന്നെ-
ക്കിട്ടുന്നവരെയടിച്ചുമുടിച്ചും
ഒട്ടും കൃപയില്ലാത്ത നിശാചര-
ദുഷ്ടന്മാരുടെ കരുമനമൂലം
നഷ്ടമതായി മഹീതല, മത്തൊഴിൽ
ചട്ടമിതെന്നു നമുക്കില്ലേതും.
ദുഷ്ടന്മാരാമവരു ദിനംപ്രതി
കഷ്ടമിതോർത്താലത്ഭുതമല്ലോ.
പട്ടിണിയിട്ടുവരുന്ന ജനത്തി-
ന്നഷ്ടി കൊടുക്കാത്തവനീശന്മാർ
കെട്ടി സ്വരൂപിക്കുന്നു സുവർണ്ണം
പട്ടും പൊന്നും പണവുമിതെല്ലാം.

ല=ചഞ്ചല. വിണ്ണവർനാട്ട്=ദേവലോകം. കരുമന=ഉപദ്രവം. നഷ്ടം=നശിച്ചത്. മഹീതലം=ഭൂമി. ചട്ടം=ന്യായം. അഷ്ടി= ആഹാരം. അവനീശന്മാർ = രാജാക്കന്മാർ. സ്വരൂപിക്കുക=

പെട്ടെന്നാശു പിടിച്ചുപറിപ്പാ-
നൊട്ടും ദൂഷണമില്ല നമുക്കു്.
പട്ടന്മാരൊടു കടവും കൊണ്ടവ-
രഷ്ടി കഴിച്ചു കിടന്നീടുന്നു.
ഗാന്ധാരീപതിതന്നുടെ രാജ്യം
കാന്താരത്തിനു സദൃശമതായി;
സിംഹളഭൂപതിതന്നുടെ നാട്ടിൽ
സിംഹം പുലിയും ചെന്നു നിറഞ്ഞു;
ചേരനരാധിപനങ്ങു വനത്തിൽ
താളും തകരയുമശനമതായി;
ചോളമഹീശനു കൊററിനു കമ്പ-
ച്ചോളമതല്ലാതില്ലൊരു വസ്തു;
കുരുരാജാക്കന്മാൎക്കിഹ ചക്ക-
ക്കുരുവല്ലാതില്ലൊന്നു ഭുജിപ്പാൻ;
കാശ്മീരാവനിവല്ലഭനിപ്പോൾ
ക്രശ്മം തിന്നു കിടന്നീടുന്നു;

ശേഖരിക്കുക. ദൂഷണം = ദോഷം. (രാക്ഷസന്മാർ അന്യായമായി ജനങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതു രാവണനു സമ്മതമായിരുന്നില്ലത്രെ. പ്രജകളെ പട്ടിണിയിട്ടു കഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും രാജ്യത്തിലെ വരവു മുഴുവൻ കെട്ടി സൂക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്ന ദുഷ്ടന്മാരായ രാജാക്കന്മാരുടെ അടുക്കൽനിന്നു പൊന്നും പണവും പിടിച്ചുപറിക്കുന്നതിനു താൻ മടിക്കാറില്ലെന്നും രാവണൻ പറയുന്നുണ്ടു്. അങ്ങിനെ നഷ്ടധനന്മാരായ രാജാക്കന്മാർ പട്ടന്മാരോടു കടം വാങ്ങീട്ടാണത്രെ ദിവസം കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതു്.) കാന്താരം=കാടു്. ചേരനരാധിപൻ=ചേരരാജ്യത്തിലെ

ചാമ്പേയാവനിവല്ലഭനിപ്പോൾ
ചെമ്പുകിഴങ്ങും പഴയരിയായി;
കൊങ്കണരാജൻ തൻപ്രിയമാരുടെ
കൊങ്കകളോർത്തു മരിപ്പാറായി;
കൊങ്കണഭൂപതി പണമുള്ളവരുടെ-
യങ്കണദേശേ ശയനം ചോടീ;
ഭോജനരാധിപതിക്കുമിദാനീം
ഭോജനമെങ്ങും കിടയാതായി;
അംഗമഹീശനുമഷ്ടിലഭിക്കാ-
ഞ്ഞംഗമശേഷം കൃശതമമായി;
കാലിംഗേശനുമേറെ നടപ്പാൻ
കാലിനു ശക്തി കുറഞ്ഞു തുടങ്ങി;
കാശിനരേന്ദ്രനുമിക്കാലത്തൊരു
കാശിനു മുതലില്ലാതെ ചമഞ്ഞു;
കുന്തളനരപതി കുത്തിക്കവരാൻ
കുന്തവുമേന്തി നടന്നുതുടങ്ങി;
എന്തിനു പലവിധമുരചെയ്യുന്നു?
പംക്തിവരന്റെ പരാക്രമപുഷ്ടികൾ
ചിന്തിച്ചാലവസാനവുമില്ല,
നിന്തിരുവടിയറിയാത്തതുമല്ല;
ഭൂതലവും സ്വർഗ്ഗം പാതാളം
ഭുവനം മൂന്നിലുമിന്നിഹ പാർത്താൽ
രാവണനോടു സമാനപരാക്രമ-
നേവനൊരധിപതിയുള്ളു മുനീന്ദ്ര?

രാജാവു്. കൂശ്മം=കുമ്പളങ്ങ. പഴയരി=ഭക്ഷണസാധനമെന്ന അർത്ഥത്തിലുള്ള ഉപചാരവാക്കു്. അങ്കണദേശേ=മിറ്റത്തു്. ശയനം ചോടുക=കിടക്കുക. ഭോജനരാധിപതി=ഭോജരാജാവു്. ഇദാനീം =ഇപ്പോൾ. കൃശതമം=വളരെ ചടച്ചതു്. മത്സമൻ = എന്നോടു

എഞ്ഞാനൊരുദിശി മൽസമനൊരുവൻ
തുംഗാഹംകൃതിഭാവത്തോടെ
സംഗരശ്ശൂരനതുണ്ടെന്നാല-
ച്ചെഞ്ഞാതിയ്ക്കുമനൎത്ഥമെടുത്തു;
ഉണ്ടെന്നാലതുമരുൾചെയ്യേണം
ചെണ്ടക്കാരനു മരണത്തിന്നൊരു
രണ്ടോ നാലോ ദിവസം താമസ-
മുണ്ടാ,മായതിലേററം വേണ്ട.
കുണ്ഠതരപ്രാണന്മാരൊട്ടു ദശ-
കണ്ഠനു പൊരുവാനാഗ്രഹമില്ല;
കുണ്ഠന്മാരിവരയ്യോ! നമ്മുടെ
രണ്ടടികൊൾവാനാരും പോരാ."

ഉരത്താനന്നേരം നാരദൻ:—
"ഒരുത്തൻ നിന്നോടു പോരിനു
സമൎത്ഥനില്ലെന്നോ? രാവണ!
മരുത്തൻ മന്നവൻ നിന്നുടെ
മദത്തെശ്ശമിപ്പിച്ചില്ലേ?
തരത്തിൽ ജനിച്ചവെന്നതു

തുല്യൻ. തുംഗാഹംകൃതിഭാവം = വൎദ്ധിച്ച അഹങ്കാരം. സംഗരശ്ശൂരൻ=യുദ്ധവീരൻ. ചെണ്ടക്കാരൻ= ചതിയൻ, വിഡ്ഢി. കുണ്ഠതരപ്രാണന്മാർ=ജീവനു ശക്തിയില്ലാത്തവർ. കുണ്ഠന്മാർ=ബുദ്ധിഹീനന്മാർ; അശക്തന്മാർ.

മരുത്തൻ=സൂൎയ്യവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവു്. (**പുരാണകഥ.** മരുത്തൻ, സംവൎത്തൻ എന്ന ബ്രഹ്മൎഷിയുടെ പൌരോഹിത്യത്തിൽ ഒരു യാഗം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലാണു് രാവണൻ യുദ്ധാൎത്ഥിയായി അവിടെ എത്തിയതു്. ആ സൂൎയ്യവംശരാജാവു് കോപിച്ചു് വില്ലും അമ്പുമെടുത്തു രാവണനെ കൊല്ലാൻ പുറപ്പെട്ടു. "ഇശ്ശൈവയജ്ഞം മുഴമിക്കാഞ്ഞാൽ കുലമെരിഞ്ഞുപോം; ദീക്ഷിതന്നെങ്ങുവാൻ യുദ്ധം? ദീക്ഷിത

വരുത്തിപ്പോന്നില്ലേ നീ? അതി-
സമത്ഥൻ പൌരുഷമിങ്ങിനെ
കിമത്ഥം നിന്നുടെ വാക്കുകൾ
സമസ്തം നിന്ദിച്ചു ചൊന്നാൽ.

എങ്കിൽ പറയാം, നിന്നുടെ ഹുംകൃതി
ലംഘിപ്പതിനിഹ മതിയായുള്ള ഭ-
യങ്കരഭുജബലമുള്ളൊരു പുരുഷൻ
ലങ്കാധിപതേ! കേട്ടാലും നീ.
ഹൈഹയനൃവരന്മാൎക്ക വസിപ്പാൻ
മാഹിഷ്മതിയെന്നുണ്ടൊരു നഗരി.
കൃതവീൎയ്യാത്മജനൎജ്ജുനനെന്നൊരു
മതിമാൻ ഭൂപതി തത്ര ജനിച്ചു.
നീണ്ടു തടിച്ചു ഭുജങ്ങളൊരായിര-
മുണ്ടൎജ്ജുനനതു ബോധിച്ചാലും!
വമ്പനതാകിയ നിന്റെ ഭുജങ്ങളി-
ലൊമ്പതു ശതവുമൊരെൺപതുമേറും;
നിന്നെക്കാൾ ഭുജവിക്രമമേറും
നിന്നെക്കാൾ ഭുജശക്തിയുമേറും.
പിന്നെയുമുണ്ടു വിശേഷമിതോൎത്താൽ
സജ്ജനദൂഷണമൎജ്ജുനനില്ല;

ന്നെങ്ങു കോപവും?" എന്ന സംവൎത്തന്റെ വാക്കുകേട്ടു മരുത്തൻ അടങ്ങി. മരുത്തൻ കീഴടങ്ങിയതാണെന്നു വിചാരിച്ചു് കുറെ മഹൎഷിമാരെ കൊന്നതിന്നു് രാവണൻ അവിടെ നിന്നു പോകയും ചെയ്തു. ഈ കഥയാണു് നാരദൻ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു്.) കൃതവീൎയ്യാത്മജൻ = കൃതവീൎയ്യന്റെ പുത്രൻ. മതിമാൻ=ബുദ്ധിമാൻ. തത്ര = അവിടെ. ഭുജങ്ങൾ = കൈകൾ. വിശേഷം=

അവനുടെ ജനവും നിന്നുടെ ജനവും
ശിവശിവ! വളരെ വിശേഷമതോർത്താൽ.
അവനിയിലുള്ള മനുഷ്യരെയെല്ലാം
അവികലമവനിഹ രക്ഷിയ്ക്കുന്നു!
തവ ഭൃത്യന്മാരവനിയിലുള്ള മ-
നുഷ്യരെയെല്ലാം ഭക്ഷിക്കുന്നു.
അക്കൂട്ടം പുനരവനിസുരന്മാ-
ർക്കില്ലും വളരെപ്പുണിയിക്കുന്നു;
ഇക്കൂട്ടം പുനരന്തണവരരുടെ-
യില്ലം ചുട്ടു മുടിച്ചീടുന്നു.
അജ്ജനമിഷ്ടി തുടങ്ങിക്കുന്നു
ഇജ്ജനമിഷ്ടി മുടക്കിക്കുന്നു.
അവർ ബഹുധർമ്മം സാധിക്കുന്നു.
ഇവർ ബഹുധർമ്മം ബാധിക്കുന്നു.
അർജ്ജുനനും രാവണനും തമ്മിൽ
ആനയുമാടുംപോലെ വിശേഷം.
അജ്ജനമിങ്ങിനെ പറയിക്കുന്നു
ലജ്ജ നിനക്കു തരിമ്പുണ്ടെങ്കിൽ
അർജ്ജുനനൃപനെ വധിക്കണമെന്നേ
ദുർജ്ജനദൂഷണവാക്കു ശമിപ്പൂ.
നിന്നെ സ്നേഹമെനിക്കുണ്ടതുകൊ-
ണ്ടെന്നോടു വൈരമവർക്കെല്ലാർക്കും;

ഭേദം. അവികലം=കുറവു കൂടാതെ. അവനീസുരന്മാർ=ബ്രാഹ്മണർ. അന്തണർ=ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാർ. ഇഷ്ടി=യാഗം. ബഹുധർമ്മം=പലവിധത്തിലുള്ള സൽപ്രവൃത്തികൾ. ബാധിക്ക=തടസ്സപ്പെടുത്തുക. വധിക്കണമെന്നേ=വധിച്ചാൽ മാത്രമേ. എന്നെ

കേവലമിങ്ങിനെ ലങ്കാപതിയുടെ
സേവകനായൊരു നാരദനെന്നു്
ദേവകളും ഋഷികളും മനുഷ്യജനങ്ങളു-
മെല്ലാമെന്നെ ദൂഷിച്ചീടുന്നു;
ദൂഷണമിത്രയും നാരദനെന്നൊരു
ഭൂഷണമായിട്ടു നമുക്കിഹ പണ്ടേ.
ഭോഷന്മാരതു പറയും, ചെററ വി-
ശേഷജ്ഞന്മാർ പറകയുമില്ല!
അതുകൊണ്ടേതും ഖേദമെനിക്കി-
ല്ലിതുകൊണ്ടധികവിഷാദവുമുണ്ടു്;
കശ്മലനാകിയ കൃതവീര്യസുതൻ
വിശ്വപ്രഭുവാകുന്ന ഭവാനെ
പുല്ക്കൊടിപോലേ നിന്ദിക്കുന്നതെ-
നിക്കു സഹിക്കുന്നില്ല ദശാസ്യ!
'ബാഹുജവംശംതന്നിലധീരൻ
ബാഹുസഹസ്രംകൊണ്ടു പ്രസിദ്ധൻ
ഹേഹയമന്നവനുന്നതവീരൻ
ആഹവശൂരൻ അതിഗംഭീരൻ'
ഇങ്ങിനെ സർവ്വജനങ്ങൾ പുകഴ്ത്തി-
ത്തിങ്ങിന ഗർവ്വു മുഴുത്തു ചമഞ്ഞു;
അങ്ങിനെയുള്ള മഹാമന്നവനെ-
സ്സംഗരസീമനി സപദി ജയിച്ചാൽ

ക്കൊണ്ടു് = എന്നെപ്പററി. **വിശേഷജ്ഞന്മാർ**=നല്ല അറിവുള്ള **വർ. കശ്മലൻ**=മൂഢൻ. **വിശ്വപ്രഭു**=ലോകനാഥൻ. **ദശാസ്യൻ**= **രാവണൻ. ബാഹുജവംശം**=ക്ഷത്രിയവംശം. **ബാഹുസഹസ്രം**= **ആയിരം** കൈകൾ. **ഉന്നതവീരൻ**=ഉന്നതനും വീരനുമായവൻ. **ആഹവം**=യുദ്ധം. **സംഗരസീമനി**=യുദ്ധത്തിൽ. **സപദി**=പെ

തുംഗമതാകിന കീർത്തിവിജൃംഭണ
മങ്ങു ഭവാനു ലഭിക്കും നിയതം.
ഭംഗം വരികയുമില്ല ഭവാനിഹ
സംഗതിയുണ്ടാം ബോധിപ്പാനും."

നാരദന്റെ ഗിരമമ്പൊടു കേട്ടഥ
ഘോരഘോരതരഭാവമിയന്നു
ആരവേണ ഭുവനങ്ങളും മുഴക്കി
ക്രൂരദൃഷ്ടികൾ തുറിച്ചു മിഴിച്ചഥ
ചന്ദ്രഹാസവുമെടുത്തു കരത്തിൽ
മന്ദവേഗമെഴുന്നേറ്റു ദശാസ്യൻ
ഇന്ദ്രവൈരി ദശകണ്ഠനുമങ്ങര-
വിന്ദവാസ സുതനോടരുൾചെയ്തു:
"ജംഭവൈരിയുടെ വാഹനമാകിയ
കുംഭിരാജനുടെ കുംഭതടം ദൃഢ-
മിമ്പമോടുടനടിച്ചു പൊടിച്ചോരു
കുംഭകർണ്ണഗുരു രാവണനെന്നൊരു
വമ്പനിങ്ങു നിവസിക്കയുമങ്ങൊരു
ഡംഭി മാനുഷകുലാധമനിങ്ങിനെ
ഡംഭു കാട്ടി വിളയാടുകയും ഭുവി
സംഭവിപ്പതിഹ കഷ്ടമഹോ ബത!

ട്ടെന്നു°. തുംഗം=ഉയർന്ന. വിജൃംഭണം=വർദ്ധന. നിയതം=നിശ്ചയമായും. ഭംഗം=നാശം, കുറവു°.

ഗിരം=വാക്കിനെ. ഘോരഘോരതരഭാവം=അത്യന്തം ഭയങ്കരമായ ഭാവം. ആരവേണ=ആരവം (ഒച്ച, അലച്ച) കൊണ്ടു°. അരവിന്ദവാസസുതൻ=ബ്രഹ്മപുത്രൻ, നാരദൻ. ജംഭവൈരി=ഇന്ദ്രൻ. കുംഭിരാജൻ=ഗജശ്രേഷ്ഠൻ. ഡംഭി=ഗർവ്വിഷ്ഠൻ.

കുന്നിൻമകളുടെ നാഥനിരിക്കും
കുന്നെടുത്തുടനെറിഞ്ഞു പിടിക്കാം;
ഇന്ദ്രനാദി സുരവൃന്ദമശേഷം
മന്ദിരേ മമ പിടിച്ചു തടുക്കാം;
ചണ്ഡചണ്ഡമുടനന്തകദണ്ഡം,
ദണ്ഡമെന്നിയെ വലിച്ചു മുറിക്കാം;
വമ്പനാമമരകുംഭിവരന്റെ
കൊമ്പു നാലുമഥ തള്ളിയൊടിക്കാം;
ഇത്ഥമത്ഭുതമനേകമെടുപ്പാൻ
ശക്തനായൊരു ദശാനനനിപ്പോൾ
മർത്ത്യമൂഢനിധനത്തിനു മാത്രം
പാത്രമല്ല കൃശനെന്നു വരാമോ?
കണ്ടുകൊൾക! മമ വിക്രമമിപ്പോൾ
രണ്ടു പക്ഷമതിനില്ല മുനീന്ദ്ര!
രണ്ടു നാലു ദിവസത്തിനകത്താ-
ത്തണ്ടുതപ്പിയുടെ ഡംഭു ശമിക്കും;
അർജ്ജുനന്റെ ഭുജദണ്ഡസഹസ്രം
രജ്ജുകൊണ്ടഥ വരിഞ്ഞു മുറുക്കി
പുഷ്പകക്കൊടിമരത്തൊടു കെട്ടി-
ദ്ദുഷ്ടതാമുടയോരവനെ ദ്രുത—
മത്ര കൊണ്ടുവരവേണമതിന്നിഹ
ചിത്രയോധി മമ മന്ത്രിവരിഷ്ഠനു-

കുന്നിൻമകൾ = പാർവ്വതി. ചണ്ഡചണ്ഡം = വളരെ ഭയങ്കരം. അന്തകദണ്ഡം=യമദണ്ഡം. ദണ്ഡമെന്നിയേ = ബുദ്ധിമുട്ടുകൂടാതെ. അമരകുംഭിവരൻ=ഐരാവതം. ഇത്ഥം=ഇങ്ങിനെ. നിധനം=വധം. തണ്ടുതപ്പി=അഹങ്കാരി. ഡംഭു=ഗർവ്വ്. രജ്ജു=കയറ്.

അത്രമാത്രമമരാരിസമം ഒരു
മാത്രകൊണ്ടുടനൊരുങ്ങി വരേണം."

ഇത്തരം മൊഴി പറഞ്ഞു ദശാസ്യൻ
തത്രനിന്നു നിജപുഷ്പകമേറി
ചിത്രയോധിയെ വിളിച്ചു വരുത്തി-
ച്ചിത്രമോടുടനെ യാത്ര തുടങ്ങി.
ചന്ദ്രഹാസവുമെടുത്തു പിടിച്ചു-
ങ്ങിന്ദ്രവൈരി സഹ നാരദനോടും
ചന്തമോടുടനുയന്നു തിരിച്ചാ-
നന്ധനായ ദശകന്ധരവീരൻ.

സത്വരമൻപൊടു പുഷ്പകമപ്പോ-
ളുത്തരദിക്കിനു ധാവതിചെയ്തു;
ചിത്തംകൊണ്ടു ചിരിച്ചഥ നാരദ-
നിത്ഥം നിന്നു പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.
"അർജ്ജുനനൃപനെക്കൊടിമരമൂലേ
രജ്ജുവെടുത്തു വരിഞ്ഞു മുറുക്കി-
ക്കൊണ്ടുവരുന്ന മഹോത്സവഘോഷം
കണ്ടു രസിപ്പാനഹമിഹ മാർഗ്ഗേ
ഗൂഢമതായി വസിച്ചീടുന്നേൻ!;
കൂടെപ്പോന്നിട്ടെന്തൊരു കാര്യം?
മൂഢന്മാരിവനേഷണി കൂട്ടാൻ
കൂടെ നടക്കുന്നെന്നു കഥിക്കും;
ഹേഹയനരവരപുരമതു സുരവര-
ഗേഹസമാനം ഭുവി വിലസിതമാം.

അത്രമാത്രം അമരാരിസമം = അതിനുവേണ്ടിടത്തോളം രാക്ഷസന്മാരോടുകൂടി. അന്ധൻ=കാര്യജ്ഞാനം ശരിക്കു കാണ്മാൻ കഴിവില്ലാത്തവൻ. ദശകന്ധൻ=രാവണൻ.

ധാവതിചെയ്തു=ഓടുക. (നമ്പ്യാരുടെ ഒരു വിചിത്രപ്രയോഗമാണിതു്.) മാർഗ്ഗേ=വഴിയിൽ. സുരവരഗേഹസമാനം=

മാഹിഷ്മതിയെന്നതിന്റെ പേർ ബഹു-
മാഹാത്മ്യം ബഹു മഹനീയം ബഹു-
രമണീയം ബഹുകമനീയം ബഹു-
കമനീകുലമണിമണിമാടങ്ങളു-
മമലസലിലനവകമലവിമലതര-
ശമലഹരണജനപടുതമമതിരുചി
നർമ്മദയാകിന തീർത്ഥവിശേഷം
ശർമ്മദമാകിന പുളിനവിശേഷം
ധർമ്മദയാനിധി നൃപതിവിശേഷം
ധർമ്മപരായണപുരുഷവിശേഷം
രജതവിശേഷം രത്നവിശേഷം
കമനിവിശേഷം കാന്തിവിശേഷം
സുകൃതിവിശേഷം സൂത്രവിശേഷം
സുമതിവിശേഷം സൂക്തിവിശേഷം

അമരാവതിയോടു കിടപിടിക്കുന്നതു്. വിലസിതം=ശോഭിക്കുന്നതു്. കമനീകുലമണിമണിമാടങ്ങൾ=സ്ത്രീരത്നങ്ങളുടെമണി മാളികകൾ. അമല....നർമ്മദ=അമലമായ (തെളിഞ്ഞ) സലിലം (വെള്ളം) കൊണ്ടും നവങ്ങളായ (പുതുതായി വിടൎന്നിട്ടുള്ള) കമലങ്ങൾ (താമരപ്പൂക്കൾ) കൊണ്ടും വിമലതരവും (പരിശുദ്ധവും), ശമലഹരണന്മാരായ (പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്ന) ജനങ്ങളിൽവെച്ചു് പടുതമന്മാരുടെ (അതിസമൎത്ഥന്മാരായവരുടെ; വലിയ സജ്ജനങ്ങളുടെ എന്നൎത്ഥം) മതി (ബുദ്ധി) യുടെ രുചി (ശോഭ) പോലുള്ള രുചിയോടുകൂടിയതുമായ നൎമ്മദ. (സജ്ജനങ്ങളുടെ ബുദ്ധി നിൎമ്മലമായിരിക്കുമല്ലോ. അതു ലോകാനുഗ്രഹതൽപരവുമായിരിക്കും. അതുപോലെതന്നെ, നൎമ്മദയും അത്യന്തം പരിശുദ്ധയും ലോകാനുഗ്രഹജാഗരൂകയുമായിരുന്നു എ

ഇങ്ങിനെയുള്ള പുരത്തിലിറങ്ങി-
സ്സംഗതിപോലെ സമീഹിതകാൎയ്യം
സാധിച്ചീടുക സാഹസമരുതു
ബോധിച്ചീടുക ലങ്കാധിപതേ!"

ഇത്തരമരുൾചെയ്തീടിന നാരദ-
നത്ര മറഞ്ഞൊരു ശേഷം ദശമുഖ-
നുത്തരനരവരപത്തനദേശേ
സത്വരമവിടെയിറങ്ങി വിമൂഢൻ.
നൎമ്മദതന്നുടെ പുളിനംതന്നിൽ
ദുൎമ്മദശാലി ദശാനനവീരൻ
ചിത്രയോധിയൊടു കൂടിപ്പുരിചൊടു
തത്ര നല്ല മണലുള്ള പ്രദേശേ
വസ്ത്രംകൊണ്ടൊരു പാളയമവിടെ-
ച്ചിത്രമതാക്കിത്തീൎത്തു ദശാസ്യൻ.
രേവാസലിലേ ചെന്നു കുളിച്ചു
ദേവാരാധനകോപ്പുകൾകൂട്ടി-
ശ്ശിവലിംഗത്തെയെടുത്തു നിരത്തി-
ശ്ശിവപൂജയ്ക്കു തുടങ്ങി പതുക്കെ.
ജലഗന്ധാക്ഷതപുഷ്പാദികളും
ഫലമൂലം പുനരവിലും മലരും
ഗുളവും കദളിപ്പഴവും പങ്കജ-
ദളവും ഗുൽഗുലുധൂപം ദീപം

നു സാരം.) പുളിനം=മണൽത്തിട്ടു്. രജതം=വെള്ളി. സമീഹിതം=ആഗ്രഹിച്ച കാൎയ്യം.

ഉത്തരനരവരപത്തനം = ഉത്തരദിക്കിലുള്ള ശ്രേഷ്ഠമായ രാജധാനി. രേവാസലിലേ=നൎമ്മദയുടെ ജലത്തിൽ. ഗുളം = ശ

വെള്ളിവിളക്കുകൾ പൊന്നിൻ തളികകൾ
വെള്ളിക്കുടവും മണിതാലങ്ങളിൽ
വെള്ളരി വെററില പാക്കും വെള്ളവെളെ-
യുള്ള പളുങ്കിന്മാലകളനവധി
മുല്ലപ്പൂമലർ ചെത്തിപ്പൂവും
വില്വദളങ്ങളെരിക്കിൻപൂവും
ചെമ്പകമലർ ചേമന്തിപ്പൂവും
തുമ്പപ്പൂ വെൺതുളസിപ്പൂവും
മണമിയലും കളഭം കർപ്പൂരം
തണുതണ മലയജകുങ്കുമഗന്ധം
ഘണംഘണഘോഷം മണിയുടെ ഘോഷം
ഗണപതിബിംബം ഫണിപതിബിംബം
ഗുണമിയലുന്ന ഷഡാനനബിംബം
ശങ്കരശങ്കരിമാരുടെ വിഗ്രഹ-
സംഘവുമവിടെ നിരത്തിപ്പരിചൊടു
പുഷ്പാഞ്ജലിയും മന്ത്രജപങ്ങളു-
മീവക പൂജകൾചെയ്തു വസിച്ചാ-
നവികലഭക്തൻ നക്തഞ്ചരപതി.

ചിത്രയോധിയെ വിളിച്ചുരചെയ്തു:—
"തത്ര ചെന്നു കൃതവീര്യജനാകും
ക്ഷത്രിയാധമനെ വേറെ വിളിച്ചഥ
വർത്തമാനമറിയിച്ചു വരേണം;
'ഇപ്പടി നിന്നുടെ താന്തോന്നിത്തമ-
തിപ്പൊഴുതിവിടെ നടക്കയുമില്ല.

ക്കരം. ദളം=ഇതൾ. വില്വദളം=കൂവളത്തിന്റെ ഇല. മലയജം=ചന്ദനം. ഷഡാനനൻ=സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ശങ്കരൻ=ശിവൻ. ശങ്കരി=പാർവ്വതി. വിഗ്രഹസംഘം=ബിംബങ്ങളുടെ കൂട്ടം. അവികലഭക്തൻ=ഭക്തിക്കു യാതൊരു വൈകല്യവുമില്ലാത്തവൻ.

ചൊല്ലൊങ്ങും ദശകണ്ഠമഹേന്ദ്രൻ
കല്പിക്കുന്നതു കേട്ടേ പോവൂ.
കപ്പം തരണം നമ്മുടെ നാട്ടിലി-
രിപ്പാനാഗ്രഹമുണ്ടെന്നാകിൽ
മുപ്പറയും പുനരെട്ടൊന്നും ചില
വെപ്പുകളുണ്ടതു തന്നില്ലെങ്കിൽ
വെക്കം നിന്നുടെ നാടും നഗരവു-
മൊക്കെപ്പാടെയടക്കം നിന്നുടെ
ധിക്കാരങ്ങളഹങ്കാരങ്ങളു-
മിക്കാലങ്ങളിൽ നമ്മൊടു കൂടാ.
യുദ്ധം ചെയ്തു ജയിക്കാമെന്നൊരു
ബുദ്ധി നിനക്കു തരിമ്പുണ്ടെങ്കിൽ
പത്തുശതം കരമുള്ളതിൽ വില്ലുമെ-
ടുത്തു പടയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടാലും.'
ഇപ്രകാരമവനോടുരചെയ്തുട-
നല്ലബുദ്ധിയുടെ ഭാവമറിഞ്ഞിഹ
സത്വരം വരിക സാധുമതേ! നീ."
ചിത്രയോധി സചിവൻ സഹസാ ദശ-
വക്ത്രനെത്തൊഴുതുകൊണ്ടു നടന്നു;
തത്ര ഹൈഹയനരേന്ദ്രനിരിക്കും
ചിത്രകാഞ്ചനമഹാപുരി പുക്കാൻ.

ധാർമ്മികനാകിയ നരവരനപ്പോൾ
നർമ്മദനദിയുടെ സലിലം തന്നിൽ

കേട്ടേ പോവൂ=കേട്ടേ മതിയാവൂ. വെപ്പു്=നടപ്പു്. (മുപ്പറ, എട്ടൊന്നു്, എന്നൊക്കെ പറയുന്നതു് അന്നത്തെ മിച്ചവാരത്തെ സംബന്ധിച്ച ഓരോ കണക്കാക്കിയിരിക്കാം) പത്തുശതം=ആയിരം. സഹസാ=പെട്ടെന്നു്. ചിത്രകാഞ്ചനമഹാപുരി=വിചിത്രമായ മാഹിഷ്മതീപുരി.

പെൺമണിമാരോടൊരുമിച്ചമ്പൊടു
വെണ്മ കലർന്നു കളിച്ചീടുന്നു.
നാരിമാരുമവർജ്ജനനൃപതി-
ക്കായിരമുണ്ടു മഹാസുന്ദരിമാർ.
ആയിരമുണ്ടു കരങ്ങളുമതിസുഖ-
മായി രമിപ്പാനതുമനുകൂലം.
മുഴുകിപ്പൊങ്ങും കാമിനിമാരെ-
ത്തഴുകിക്കൊണ്ടു രമിക്കും മുലകളിൽ
ഇഴുകും കുങ്കുമകളഭം നാടൻ-
പുഴുകും നന്മദതന്നിൽ ദ്രുതതര-
മിഴുകും തലമുടി വടിവിലിഴിഞ്ഞും
മലർനിര പയസിയഴിഞ്ഞു കവിഞ്ഞും
ചലമിഴിമാരുടെ തലയും മുലയും
തടഭുവി വാരിയഴിഞ്ഞു കവിഞ്ഞും
കമനികൾ തമ്മിലിടഞ്ഞു തടഞ്ഞും
മുഴുകിത്തത്തി മറിഞ്ഞു വലഞ്ഞും
നീന്തി വലഞ്ഞും തിരയിലുലഞ്ഞും
താലി കളഞ്ഞും തദനു തിരഞ്ഞും
തങ്ങൾ പിരിഞ്ഞും തോണികളിച്ചും
താണു കുളിച്ചും നാണമിളച്ചും
വേണിയഴിഞ്ഞും പാണി കുഴഞ്ഞും
ക്ഷോണീപതിയുടെ പാണി പിടിച്ചഥ
ചലമിഴിമാരുടെ മാറ്റിലണച്ചും
ജലമൊഴുകീടിന മുലകൾ പുണർന്നും

വെണ്മകലർന്നു്=ഭംഗിയായി. ദ്രുതതരം=വളരെ വേഗം. പയസി=വെള്ളത്തിൽ. ചലമിഴിമാർ=സുന്ദരിമാർ. വേണി=തലമുടി. പാണി=കൈ. ക്ഷോണീപതി=രാജാവു്. പാണി=കൈ. ചലമിഴിമാർ = സുന്ദരിമാർ. പല……………………

മുഖചുംബനവും പല പല വിലസിത
കലിതലളിതകളികളുമതിചാതുരം.

അമലകമലമുഖിമാരൊടുകൂടി-
ബ്ബഹുവിധമാരമഹോത്സവരസമൊടു
നരപതിവീരൻ ക്രീഡിച്ചിങ്ങിനെ
കനിവൊടു പയസി കളിക്കുന്നേരം
രാത്രിഞ്ചരവരദൂതനതാകിയ
ചിത്രയോധി വിരവോടു തിരഞ്ഞഥ
തത്ര ചെന്നു തടിനീതടഭാഗേ
മുക്തശങ്കമുരചെയ്തു തുടങ്ങീ:—
"ഈരേഴുലകിന്നുമീശനതാകിയ
വീരൻ വാരാന്നിധിയുടെ മദ്ധ്യേ
ലങ്കാനഗരേ സ്വൈരമതായി
വാണരുളും ദശകണ്ഠപ്പെരുമാൾ
ഹേഹയനൃപതേ! നിന്നെക്കാണ്മാൻ
മാഹിഷ്മതിയിലെഴുന്നരുളുന്നു.
സാഹസമെന്തിപ്പെണ്ണുങ്ങളുമായ്
മോഹമിയന്നു കളിക്കുന്നെന്തിഹ?
ഝടിതി ഭവാൻ ചെന്നമ്പൊടു തന്തിരു-
വടിയുടെ ചരണസരോജേ ബഹുധന-
മടിയറയും വെച്ചാശു വണങ്ങുക
മുടിയരുതേ തവ നാടും നഗരവു-

കളികൾ=പലതരത്തിലുള്ള വിലാസങ്ങളോടുകൂടി ചെയ്യപ്പെട്ട ലളിതങ്ങളായ ക്രീഡകൾ. അതിചാതുരം=വളരെ വിചിത്രം.

അമല........ഖിമാർ=നിർമ്മലമായ താമരപ്പൂപോലുള്ള മുഖമുള്ളവർ. മാരമഹോത്സവം=മദനക്രീഡ. തടിനീതടഭാഗേ=നദിയുടെ കരയിൽ. മുക്തശങ്കം=സംശയംകൂടാതെ. **വാരാന്നിധി**=സമുദ്രം. ഝടിതി=വേഗത്തിൽ. ചരണസരോജേ=അടിമലരിൽ. അടിയറവെക്ക=കാഴ്ചവെക്ക. അടിയാർ=അടിമകൾ.

മടിയാർ കുടിയാരങ്കം ചുങ്കം
പടയും കൊടയും പ്രജകളുമൊന്നും
മുടിയരുതാകിലശേഷം നിന്നുടെ
മുടിയിൽ തന്തിരുവടിയുടെയടിമലർ-
പൊടിയേററവിടെ വസിച്ചീടുക നീ.
പിടിപാടില്ലാത്തെന്തൊരു കഷ്ടം!
പിടിയാത്തവരൊടു പടവെട്ടിച്ചില
പിടിയാനകളും പിടികുതിരകളും
ഉടനേ കിട്ടിയതോർത്തു തിമിർത്തിഹ
പടുഭാവത്തെ നടിച്ചീടുന്നൊരു
വിടുഭോഷൻ നീ ദശമുഖചരിതം
വിരവൊടു ബോധിച്ചില്ലേ നിയതം?
ചടുലവിലോചനമാരുടെ തടമുല-
യുടലിലണച്ചു പുണർന്നുംകൊണ്ടിഹ
നടനംചെയ്യും കാമിജനം മറ-
നാട്ടിലെ വാർത്തകളെന്തറിയുന്നു?
മട്ടമലർശരനെച്ചുട്ടു പൊടിച്ചൊരു
നിടിലതടത്തോൻ വാണരുളുന്നൊരു
കുലഗിരിവരനെക്കുത്തിയെടുത്തു കു-
ലുക്കിയിളക്കിയെറിഞ്ഞു പിടിച്ചൊരു

കുടിയാർ=കുടികിടപ്പുകാർ; പാട്ടക്കാർ. അങ്കം=പഴയകാലത്തു് പോലീസ്സുകാര്യാദികളെ സംബന്ധിച്ചു നടപ്പിലിരുന്ന ഒരു വാക്കു്. പട=സേന. കൊട=ദാനം. (ഒരുപക്ഷെ, രാജചിഹ്നമായ വെൺകൊററക്കുടയാകാനും മതി. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ കുട എന്നാണു് പ്രയോഗിക്കേണ്ടിയിരുന്നതു്.) മുടിയരുതാകിൽ=നശിച്ചുപോകരുതെന്നുണ്ടെങ്കിൽ. പിടിയാത്തവർ=കാശിനു കൊള്ളാത്തവർ. പടുഭാവം=സമർത്ഥനെന്ന ഭാവം. ചടുലവിലോചനമാർ=സുന്ദരിമാർ. മട്ടമലർശരൻ=കാമദേവൻ. നിടിലതടത്തോൻ=നെററിത്തടമുള്ളവൻ. കുലഗിരിവ

കരബലജലനിധിയാകും രാവണ-
നലക ജയിച്ച ജഗത്ത്രയമന്നൻ
ശ്രീമദുദാരശ്രീ ദശകണ്ഠ-
സ്വാമി ഭവാനോടരുൾ ചെയ്യുന്നു.
കല്പനയെന്തെന്നതുമുരചെയ്യാം
കപ്പം തരണം കാലംതോറും.
വിളവിൽപാതി നമുക്ക തരേണം
മുളക സമസ്തവുമേല്പിക്കേണം.
തെങ്ങ കവുങ്ങുകൾ മാവും പ്ലാവും
എണ്ണമെനിക്കിഹ കണ്ടെഴുതേണം;
മാടമ്പികളുടെ പദവികളൊന്നും
കൂട്ടുകയില്ലാ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ;
വീടന്മാരും വിളവുകൾ നെല്ലുകൾ
വിത്തിലിരട്ടി നമുക്ക തരേണം;
നാട്ടിലിരിക്കും പട്ടന്മാരും
നാലാലൊന്നു നമുക്ക തരേണം;
വീട്ടിലിരിക്കും നായന്മാർ പട-
വില്ലും കുന്തവുമേന്തിച്ചൊല്ലും.
വേലയെടുത്തു പൊറുക്കണമെല്ലാ
നാളും പാർത്താദ്ദശമുഖഭവനേ;
കള്ളു കുടിക്കും നായന്മാർക്കിടി-
കൊള്ളും താനുമതോർത്തീടേണം;

രൻ=വലിയ കുലപർവ്വതം. കരബലജലനിധി=കൈയൂക്കിന്റെ ഇരിപ്പിടം. ജലനിധി=സമുദ്രം. ശ്രീമദുദാരശ്രീ=വലിയ ഔദാര്യശാലി. മുളക്=കുരുമുളക്. (വിദേശികൾക്ക കൊടുക്കാൻവേണ്ടി നാട്ടിലെ കുരുമുളക മുഴുവൻ കൃഷിക്കാർ ഗവർമ്മേണ്ടിൽ ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നതായിരുന്നു അന്നത്തെ തിരുവിതാംകൂറിലെ പതിവ്.)വീടന്മാർ=വീട്ടുള്ളവർ; ഗൃഹനായകന്മാർ. ജലപ്രഭൃ

ഉള്ളിൽ കൂറില്ലാതെ ജനത്തെ-
ക്കൊല്ലിക്കുന്നെജമാനന്മാരൊരു
കൊള്ളിക്കും വിലപിടിയാതവരെ-
ത്തുള്ളിക്കും ദശകണ്ഠപ്പെരുമാൾ.
ഇങ്ങിനെയുള്ള ജളപ്രഭുമന്ത്രിക-
ളെങ്ങും ചേരുകയില്ലതുകൊണ്ടു്,
ഹേഹയനൃപതേ! നിന്നുടെ മന്ത്രിക-
ളാഹവശൂരന്മാരായുള്ളവ-
രെല്ലാമുടനേ ലങ്കാപുരിയിൽ
ചെല്ലാനരുളിച്ചെയ്തു ദശാസ്യൻ.
നെല്ലും പണവും പൊന്നും പാത്രവു-
മുള്ളതശേഷവുമങ്ങു കൊടുത്താൽ
തെല്ലും ദുർഘടമില്ല നിനക്കതു
നല്ല നരന്മാർക്കിക്കാലങ്ങളിൽ
വല്ലാതുള്ളൊരു ശഠതതുടർന്നാൽ
വല്ലന്തിയുമിഹ വന്നു ഭവിക്കും.
നല്ലൊരു പെരുവഴി ഞാനിഹ നിന്നോടു
ചൊല്ലുന്നതു നീ മാനിക്കാഞ്ഞാൽ
പെട്ടെന്നിവിടെക്കാണാമനവധി
ദുഷ്ടന്മാർ ദശകണ്ഠഭടന്മാർ.
വട്ടക്കണ്ണും ചെമ്പൻതലയും
വായിൽ നിറഞ്ഞു വളഞ്ഞൊരു പല്ലും
അഞ്ജനശൈലംപോലെ ശരീരവു-
മതിതീവ്രനഖം മുഖവും കണ്ടാൽ
മർത്ത്യന്മാരുമമർത്ത്യന്മാരും
മൃത്യുഭയത്തെ പ്രാപിച്ചീടും.

മന്ത്രികൾ=അത്യന്തം ജളന്മാരായ മന്ത്രിമാർ. ആഹവശൂരന്മാർ =രണശൂരന്മാർ. ദുർഘടം=ആപത്തു്. ശഠത=ശാഠ്യം. വല്ലന്തി=

യൂപാക്ഷൻ മകരാക്ഷൻ പിന്നെ വി-
രൂപാക്ഷൻ ധൂമ്രാക്ഷൻ ദുർമ്മുഖ-
നതികായൻ പ്രതികായൻ പ്രഹരൻ
വരദൻ പിന്നെ നികുംഭൻ നീരദൻ
കുംഭൻ കുംഭോദരനും പുനരഥ
വമ്പു പെരുത്ത മഹാപാർശ്വകനും
കമ്പനമീവക രാക്ഷസവൃന്ദം
വന്നുകരേറി മനുഷ്യരെയെല്ലാം
കൊന്നും തിന്നും ചോര കുടിച്ചും
സുന്ദരിമാരുടെ തലമുടി പിടിപെ-
ട്ടൊന്നൊഴിയാതവർ കൊണ്ടുതിരിച്ചു്
അമ്പലമൊക്കെത്തീണ്ടിത്തൊട്ടും
നമ്പൂരാരുടെ ഭവനം ചുട്ടും
എമ്പ്രാന്തിരിയെത്താഡിച്ചും പുന-
രമ്പലവാസികളെക്കൊലചെയ്തും
കലശലു പലതും കൂട്ടും നിന്നുടെ
കുലനാശത്തെ വരുത്തും നൃപതേ!
ഇങ്ങിനെ വളരെയനൎത്ഥം വരുമതു
നിങ്ങൾ നിനച്ചാലൊഴികയുമില്ല;
അത്തൊഴിലൊന്നും കൂടാതിവിടെ
സ്വസ്ഥതയോടു വസിക്കണമെങ്കിൽ,
ചൊല്ലൊണ്ടും ദശകണ്ഠമഹേന്ദ്രനു
കപ്പം തരണം കാലംതോറും
കല്പനകേട്ടു വസിച്ചെന്നാൽ പുന-
രല്പമൊരല്ലൽ ഭവിക്കയുമില്ല."

ആപത്തു്. അഞ്ജനശൈലം=അഞ്ജനപൎവ്വതം. അതിതീവ്രനഖം= നല്ലപോലെ കൂൎത്ത നഖം. മൎത്ത്യന്മാർ=മനുഷ്യർ. അമൎത്ത്യന്മാർ=ദേവകൾ. മൃത്യുഭയം=മരണഭീതി.

ഇത്ഥം ഘോഷിച്ചു ചിത്രയോധി പറയുന്നോര-
ബദ്ധവചനമതു കേട്ടു ഹൈഹയനൃപൻ
പെട്ടെന്നു കൈകളെല്ലാം കൊട്ടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു
മട്ടോലുംമൊഴിമാരെക്കെട്ടിത്തഴുകിക്കൊണ്ടു
ഉത്തരമൊന്നുമുരിയാടാതെ വാരിധിയിൽ
സത്വരമങ്ങിറങ്ങി ക്രീഡതുടങ്ങി മെല്ലേ.
മുങ്ങുമങ്ങൊരുദിക്കിൽ പൊങ്ങുമങ്ങൊരുദിക്കിൽ
മാനിനിയെ വിളിക്കും ആഴത്തിലങ്ങൊളിക്കും
മെല്ലെമെല്ലേ കുളിക്കും ഓളത്തിൽചെന്നു ചാടും
മേളത്തിലാട്ടമാടും സുന്ദരിമാരെത്തേടും.
ക്രീഡകളൊന്നു മൂക്കും വാരിയിലങ്ങു നോക്കും
മുഞ്ഞിയും മഗ്നമാക്കും വെററില നല്ലപാക്കും
നുകന്നു കളിവാക്കും പറഞ്ഞു തമ്മിൽ നോക്കും
തിരയിൽ ചാടി നീന്തും നെററിമേൽ കുറിചാന്തും
തഴുകി കാമഭ്രാന്തുപിടിച്ചപോലേ കാന്താ-
നാരീജനങ്ങളോടു വാരിയിൽ ക്രീഡകളും
നേരംപോക്കല്ലാതൊരു നേരമിളക്കമില്ല.

ചിത്രയോധി പുനരിത്തൊഴിലെല്ലാം
തത്രനിന്നു ബത കണ്ടു കയർത്തും-
കൊണ്ടു പോന്നു ദശകണ്ഠനിരിക്കും
പാളയത്തിലഥ പുക്കു വണങ്ങി.
വർത്തമാനമറിയിച്ചൊരു നേരം
ക്രുദ്ധനാകിയ ദശാനനവീരൻ
ഭാഷകൊണ്ടു ശിവപൂജനമദ്ധ്യേ
ഭാഷണം വലിയ ദൂഷണ,മിങ്ങിനെ
ചിത്രയോധിയൊടു സംസ്കൃതമായി-
ട്ടത്രമാത്രമരുൾചെയ്തു ദശാസ്യൻ:—

"അർജ്ജുനസ്യ മയി കിം ബഹുമാനം
നാസ്തി തസ്യ? ബഹുകഷ്ടമിദാനീം;
ദുർജ്ജനസ്യ ഗുണദോഷവിചാരോ
ദുർല്ലഭോ ജഗതി കിം കഥനീയം?
ശാസനം മമ നിശമ്യ ദുരാത്മാ
ഹാസമേവ കൃതവാനവിവേകീ.
അസ്തു തസ്യ ഭവനാദി സമസ്തം
വസ്തു നാശമുപയാസ്യതി നൂനം
പാകശാസനമുഖം തദമന്ദം
നാകവാസി നിഖിലം സുരവൃന്ദം
യേന ഹസ്തവിജിതം സ ദശാസ്യോ
മാനുഷാദപി ച കിം ന ബിഭേതി?

ക്രുദ്ധൻ=കോപിഷ്ഠൻ. ഭാഷണം=സംഭാഷണം. തസ്യ അർജ്ജുനസ്യ മയി ബഹുമാനം നാസ്തി കിം?=ആ അർജ്ജുനന് എന്റെ നേരെ ബഹുമാനമില്ലെന്നോ? ജഗതി ദുർജ്ജനസ്യ ഗുണദോഷവിചാരഃ ദുർല്ലഭഃ=ലോകത്തിൽ ദുർജ്ജനങ്ങൾക്ക് ഗുണദോഷവിചാരം വളരെ ചുരുക്കമാണല്ലോ. കിം കഥനീയം=എന്താണ് പറയേണ്ടതു? മമ ശാസനം നിശമ്യ അവിവേകീ ദുരാത്മാ ഹാസം ഏവ കൃതവാൻ?=എന്റെ കല്പന കേട്ടിട്ട് അവിവേകിയായ (ആ) ദുഷ്ടൻ ചിരിക്കമാത്രമേ ചെയ്തുള്ളു എന്നോ? അസ്തു=ഇരിക്കട്ടെ. തസ്യ ഭവനാദി സമസ്തം വസ്തു നാശം ഉപയാസ്യതി നൂനം=അവന്റെ ഭവനം മുതലായ സകല വസ്തുക്കളും തീർച്ചയായും നശിച്ചുപോകും. പാകശാസനമുഖം നാകവാസി നിഖിലം തൽ സുരവൃന്ദം=ദേവേന്ദ്രൻ തുടങ്ങി സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വസിക്കുന്ന ആ എല്ലാ ദേവസമൂഹവും. യേന അമന്ദം ഹസ്തവിജിതം = ഏതൊരുത്തനാൽ എളുപ്പത്തിൽ കൈക്കുകൊണ്ടു കീഴടക്കപ്പെട്ടുവോ. സഃ ദശാസ്യഃ=ആ രാവണൻ. മാനുഷാൽ അപി ച ബിഭേതി കിം ന?=വെറും മനുഷ്യനെ പേടിക്കുമെ

താം സമർപ്യ പരമേശ്വരപൂജാം
തത്സമീപമുപഗമ്യ ച ശീഘ്രം
ചന്ദ്രഹാസഭുജഗാമിഷമേനം
കല്പയാമി ന ഹി സംശയമദ്യ."

ഇങ്ങിനെ സംസ്കൃതവാക്ക പറഞ്ഞും
തിങ്ങിന ഭക്ത്യാ പൂജകൾ ചെയ്തും
കണ്ണുമടച്ചു ജപിച്ചു വസിക്കും
പൊണ്ണനിരിക്കും പട്ടകഴിതന്നിൽ
വെള്ളം വന്നു കടന്നു തുടങ്ങി
വെള്ളപ്പട്ടു നനഞ്ഞുതുടങ്ങി;
വെള്ളിവിളക്കുകൾ പൊന്നിൻതളികക-
ളുള്ളതശേഷവുമൊഴുകി പതുക്കേ;
മുങ്ങി സമസ്തം ശിവലിംഗാദികൾ
പൊങ്ങിയൊലിച്ചിതു പുഷ്പാദികളും.
കെട്ടു വിളക്കുക,ളവിലും മലരും
കൊട്ടത്തേങ്ങാ കദളിപ്പഴവും
പെട്ടെന്നിട്ടു നിറച്ചൊരു വെള്ളി-
ത്തട്ടുകൾ മുഴുകി,പ്പെട്ടികളൊഴുകി.

ന്നോ? താം പരമേശ്വരപൂജാം സമർപ്യ=തുടങ്ങിയ ശിവപൂജ അവസാനിപ്പിച്ചു്. ശീഘ്രം തൽസമീപം ഉപഗമ്യ=വേഗം അവന്റെ അടുത്തുചെന്നു്. ഏനം ചന്ദ്രഹാസഭുജഗാമിഷം കല്പയാമി=ഇവനെ ചന്ദ്രഹാസമാകുന്ന സർപ്പത്തിനു് ആഹാരമാക്കിത്തീർക്കാം. സംശയം നഹി=യാതൊരു സംശയവുമില്ല. (രാവണൻ പൂജയ്ക്കിരിക്കുന്ന സമയമായതുകൊണ്ടു് ഇതൊക്കെ സംസ്കൃതത്തിലാണത്രെ പറഞ്ഞതു്. വേദാദ്ധ്യയനകാലത്തു് ബ്രാഹ്മണർ കുളികഴിഞ്ഞാൽ തേവാരം അവസാനിക്കുന്നതുവരെ മലയാളഭാഷയിൽ സംസാരിച്ചുകൂടെന്നും വല്ലതും പറയേണ്ടി വന്നാൽ സംസ്കൃതത്തിൽ പറയണമെന്നുമാണു് നിയമം.)

ആറു നിറഞ്ഞു ജലങ്ങൾ കവിഞ്ഞു
കാറും മഴയും കാണ്മാനില്ലാ;
ആററിലെ വെള്ളം പൊങ്ങി വരുന്നൊരു
കാരണമതില്ലിതിനെന്തൊരു ബന്ധം?
ഏററം വന്നാലിത്രവരാമോ?
ഊററമൊഴുക്കും നിലയില്ലാതായ്;
തള്ളിവരുന്നൊരു വെള്ളത്തിരയിൽ
തുള്ളിയലഞ്ഞു വലഞ്ഞു ദശാസ്യൻ.
വെള്ളവുമൊട്ടു കുടിച്ചു തടിച്ചു
പള്ളയുമൻപൊടു വീൎത്തുതുടങ്ങീ;
ഇരുപതു കൈകൊണ്ടൊത്തു തുഴഞ്ഞു
കര പററാഞ്ഞു കരങ്ങൾ കുഴഞ്ഞു;
ഇരുപതു തണ്ടുകൾ വെച്ചു മുറുക്കിയ
പെരിയൊരു വഞ്ചികണക്കേ രാവണ-
നൊരുവണ്ണം കരപററിക്കയറി-
ത്തെരുതെരെ മണ്ടിട്ടൂരെച്ചെന്നഥ
നോക്കുന്നേരം കാണായ്വന്നു
നരപതി കൃതവീൎയ്യാത്മജവീരൻ
തിറവിയ ബാഹുസഹസ്രംകൊണ്ടൊരു
ചിറയും കെട്ടിയുറപ്പിച്ചങ്ങിനെ
കുത്തിയൊലിച്ചുവരും ജലമങ്ങു ത-
ടുത്തുംകൊണ്ടാ നദിയുടെ മദ്ധ്യേ
മട്ടോലും മൊഴിമാരെത്തന്നുടെ-
യരികിൽ നിറുത്തിക്കൊണ്ടു കുളിച്ചും
സ്വസ്ഥതയിൽ ചില വാക്കു പറഞ്ഞു കൃ-
താൎത്ഥത പൂണ്ടഥ മരുവീടുന്നു;

തിറവിയ=വലിയ; ശക്തിയുള്ള. ബാഹുസഹസ്രം=ആയി
രം കൈകൾ. മട്ടോലും മൊഴിമാർ=തേൻവാണികൾ; മധുര

ഇടവും വലവുമൊരഞ്ഞൂറഞ്ഞൂ-
രിടതിങ്ങീടിന കൈകളശേഷം
തടികൾ കണക്കെ നിരത്തിക്കൊണ്ടഥ
നടുവിൽ താനൊരു കുററികണക്കേ
തടവു വരുത്തിത്തത്ര വസിക്കും
പടുമതിയാകിയ പാൎത്ഥിവവരനെ-
ത്തടമുലകൊണ്ടഥ മടവാർമണിമാർ
വടിവൊടവൻമുൻപിട ചേൎന്നിങ്ങിനെ
ദൃഢതരമാലിംഗനവും ചെയ്തു
ചടുലവിലാസേ മരുവീടുന്നു.

ഇത്തൊഴിൽ കണ്ടു കയൎത്തു ദശാസ്യൻ
ഇത്ഥം നിന്നു പറഞ്ഞു തുടങ്ങി:—
"നോക്കെട മൂഢാ! നിന്നുടെ വികൃതിക-
ളാകിൽ സഹിക്ക,മെനിക്കതു കണ്ടാൽ
ഖഡ്ഗമെടുത്തു കരങ്ങളശേഷം
ഖണ്ഡിക്കാതെയിരിപ്പാൻ മേലാ;
ചിറകെട്ടീടിന പാണികൾ വെട്ടി-
ക്കുറെകുറനെന്നു മുറിക്കുന്നേരം
ചിറകററീടിന ശൈലംപോലിഹ
മറിയും നീയെട മാനുഷകീടാ!
ചിറകിലിരിക്കും പെൺകൂട്ടത്തിനു
വിറകിനു കൊള്ളാം നിൻെറ കരങ്ങൾ.
ഉള്ളംതന്നിൽ കള്ളം ബഹുവിധ-
മുള്ളൊരു നീ ദശകണ്ഠനെയിങ്ങിനെ

മായി സംസാരിക്കുന്നവർ; പ്രണയിനികൾ. ചടുലവിലാസേ =മനസ്സിന്നിണങ്ങിയ ക്രീഡയിൽ ഏൎപ്പെട്ടു്. ഖഡ്ഗം=വാൾ. പാണി=കൈ. ശൈലം=പൎവ്വതം. (പണ്ടു പൎവ്വതങ്ങൾക്കെല്ലാം ചിറകുകളുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും ഇന്ദ്രനാണു് വജ്രായുധംകൊണ്ടു്

വെള്ളം തന്നിൽ ചാടിച്ചതു ഞാ-
നുള്ളം തന്നിൽ മറന്നീടുവനോ?
പോടാ നിന്നുടെ വികൃതികൾ നമ്മൊടു
കൂടാ കേളെട മാനുഷകീടാ!
നിന്നുടെ നാടായുള്ളതശേഷം
വലിയൊരു കാടായ് വരുമതിമൂഢാ!
വാട കിടങ്ങുകളങ്ങാടികളും
മേടകൾ നാടകശാലകളെന്നിവ
ദൃഢതരമിടിപൊടിയാക്കി മുടിപ്പാൻ
പടുത നമുക്കുണ്ടർജ്ജുനകീടാ!
മത്തഗജങ്ങടെ മദജലമിയലിന
മസ്തകഭാരമടിച്ചു പിളന്നതിൽ
മുത്തുകളുള്ളതു കുത്തിയെടുത്തൊരു
മാല ചമച്ചങ്ങതിശയമായ ക-
ളത്രമതാകിയ മണ്ഡോദരിയുടെ
കുത്തുമുലത്തടയിടയിലണച്ചൊരു
നക്തഞ്ചരപതിതിലകൻ ഞാനതി-
ശക്തൻ സാധുവിരക്തൻ ഭുജബല
യുക്തൻ മധുവിലയുക്തൻ സംഗര-
ശക്തൻ നിന്നുടെ പത്തുശതം കര-
മുള്ളതശേഷവുമൊത്തു തകത്തലി-
വില്ലാതങ്ങു മുടിച്ചീടുന്നതു

അതു മുറിച്ചുകളഞ്ഞതെന്നും പുരാണകഥ.) ദശകണ്ഠൻ=രാവണൻ. വാട=മൺകോട്ട. പടുത=സാമത്ഥ്യം. അർജ്ജുനകീടൻ=കൃമിയെപ്പോലെ അത്ര നിസ്സാരനായ അർജ്ജുനൻ. അതിശയമായ=ആക്കും അത്ഭുതം തോന്നിക്കത്തക്ക. കളത്രം=ഭാൎയ്യ. മധുവിൽ അയുക്തൻ=മദ്യത്തിൽ താല്പൎയ്യമില്ലാത്തവൻ. സംഗരം=യുദ്ധം. മറി

കണ്ടു വിരഞ്ഞു കരഞ്ഞു പിരിഞ്ഞിഹ
മണ്ടും നിൻമഹിഷികളെല്ലാം; ദശ-
കണ്ഠന ചേതസി കനിവെന്നുള്ളതു
പണ്ടേയില്ലതു ബോധിച്ചാലും.
തന്നെപ്പോലും കനിവില്ലാതൊരു
സന്നദ്ധൻ ഞാൻ വളരെക്കാലം
നിന്നു തപം ചെയ്തിട്ടും നാന്മുഖ-
നെന്നുടെ മുന്നിൽ വരാഞ്ഞതു മൂലം
അമ്പൊടു ഖഡ്ഗമെടുത്തു ശിരസ്സുക-
ളൊമ്പതുമുടനേ ഖണ്ഡിച്ചീടിന
വമ്പൻ ധീരതയുള്ള ജനങ്ങളിൽ
മുമ്പൻ ഞാൻ; അതിധൂർത്ത! മദാൽ നീ
കിം പുനരെന്നൊടു കാട്ടുമെനിക്കു ത-
രിമ്പു ഭയം നഹിയെന്നതു മറിക.
പല പല മീശക്കൊമ്പന്മാരെ-
ക്കൊന്നൊരു യാതുകുലാധീശൻ ഞാൻ.
ഹേഹയമാനുഷകീടാ നമ്മൊടു
നേരേ നിന്നിഹ പോരാടീടുക.
ദൂരേ മാനിനിമാരുടെ നടുവിൽ
പ്രിയമിയലുന്നതു കണ്ടേനാകിൽ
ഭീരുജനങ്ങളിൽ മൂത്തവനെന്നൊരു
പേരു നിനക്കുണ്ടെന്നതു തോന്നും.

ഷികൾ=രാജ്ഞിമാർ. കനിവ് = ദയ. സന്നദ്ധൻ=എന്തിനും ഒരുക്കമുള്ളവൻ. തപം=തപസ്സ്. തന്നെപ്പോലും=അവനവനെപ്പോലും. ചേതസി=മനസ്സിൽ. യാതുകലാധീശൻ=രാക്ഷസരാജാവ്. പ്രിയം ഇയലുന്നതു്=രസിച്ചുവസിക്കുന്നതു്.

ഓരായിരമിക്കൈകൾ നിനക്കോ
ഭാരമതായിത്തീൎന്നു ചമഞ്ഞു.
മാനിനിമാരെപ്പുണരാൻ മാത്രം
മറെറാരു പോരിന്നു പോരാതാനും.
പേരാൽത്തന്നുടെ വേരുകണക്കേ
പെരുതെങ്കിലുമൊരു ഫലമില്ലേതും."

ചെവിക്കസഹ്യത പെരുകിന വാക്കുകൾ
ശ്രുവിച്ചു ഭൂപതി വിരവൊടു കൈകളി-
ലെടുത്തു വില്ലും കണകളുമനവധി
തൊടുത്തു ചെന്നിഹ നിശിചരവരനെ-
ത്തടുത്തുകൊണ്ടൊരു ഗിരമുരചെയ്തു:—
"കടുത്ത വാക്കുകൾ മതിമതി ഭുവനം
കെടുത്ത നിന്നുടെ കരതലവിരുതുക-
ളടക്കിവെക്കുന്നുണ്ടതിനൊരു ശര-
മുടക്കി വിരവിനൊടയച്ചു നിന്നുടൽ
മുടക്കി മൂഢനെ മുഹുരപി മുഹുരപി
മടക്കി മണ്ടിക്കുന്നതുമുണ്ടിഹ
പടയ്ക്കു വന്നൊരു മിടുക്കു വിരവൊടു
കെടുത്തു മൂഢനെയടുത്തു വടികൊ-
ണ്ടടിച്ചു പല്ലുകൾ പൊഴിച്ചു ഞാനും
പിടിച്ചു കെട്ടീയിരുപതു കൈകളു-
മൊടിച്ചുയയ്ക്കണമെന്നൊരു പക്ഷം;
ഒരിക്കൽ നിന്നുടെയിരുപതു മീശകൾ
കരിച്ചുയയ്ക്കണമെന്നു വിചാരി-

ശ്രുവിക്ക=കേൾക്കുക. കണ = അമ്പു്. നിശിചരവരൻ= രാക്ഷസശ്രേഷ്ഠൻ. ശരം ഉടക്കി = അമ്പു് തൊടുത്തു്. മുഹുരപി=മുഹുഃ + അപി=പിന്നെയും; വീണ്ടും വീണ്ടും. ചാപലത=

ച്ചിരിക്കവേ നീ വന്നിഹ ചാടിയ-
തെനിക്കു നല്ലൊരു കൌതുകമധികം.
മദിക്കകൊണ്ടും പലപല ചപലത
കഥിക്കകൊണ്ടും സുരകുലമേറെ-
ച്ചതിക്കകൊണ്ടും കുലതരുണികളെ-
പ്പിടിക്കകൊണ്ടും കള്ളുകൾ വളരെ-
ക്കുടിക്കകൊണ്ടും ഭള്ളുകൾ പലവക
നടിക്കകൊണ്ടും നാട്ടുകളഖിലം
മുടിക്കകൊണ്ടും നതാംഗിമാരെ-
പ്പിടിക്കകൊണ്ടും വന്നൊരു പാതക-
മപവാദത്തിനു മൂലമതിങ്ങിനെ
വിപദേ വന്നു ഭവിച്ചതുമിപ്പോൾ.
ഝടിതി നിന്നുടെ തടിയടിച്ചു
പൊടിപൊടിച്ചു മുടിയിഴച്ചു
പടയിലുടയ പട്ടത പലതും
ഝടിതി തുടങ്ങുക സപദി മടങ്ങുക.
കരുതിനിന്നു പൊരുതുകൊൾക രാവണ!
പെരുത്തു നിൻെറ വിരുതു സജ്ജനാനാം
ബലചരിതമൊക്കെ ദുരിതമാക്കിയൊരു ബഹു-
ദുരിതരാശിഭരിതനായ കാരണം
ഇത്ഥമിന്നു വന്നുകൂടി സംഗതി
രൂക്ഷഹൃദയ! രാക്ഷസാധമ! തവ."
തൽക്ഷണത്തിലിത്ഥമോതി രോഷമൊ-
ടർജ്ജുനൻ രണത്തിനായ് തുടന്നിതു.

ചാപല്യം. കഥിക്ക=പറയുക. സുരകുലം=ദേവസമൂഹത്തെ. കുലതരുണികൾ=കുലസ്ത്രീകൾ. നതാംഗിമാർ=സുന്ദരിമാർ. വിപദേ=ആപത്തിനായി. പട്ടത=മിടുക്ക്. സജ്ജനാനാം=സജ്ജനങ്ങളുടെ. ദുരിതരാശി=പാപത്തിൻെറ കുന്നു്; പാപസമൂഹം. ദുരിതരാശി ഭരിതൻ=വലിയ പാപി. രണം=യുദ്ധം.

നൃപതികുലനാഥനും നിരൃതികുലനാഥനും
സപദി ബത തങ്ങളിൽ സമരമിടക്കൂടിനാർ.
പഞ്ചശതപാണികളിലഞ്ചിതമതാകുമൊരു
പഞ്ചശതചാപശരസഞ്ചയമെടുത്തൊരുവ-
നഞ്ചുമുടനഞ്ചുമൊരു പാണികളിൽ വില്ലുകളു-
മമ്പുകളുമൻപൊടു ധരിച്ചപരനും മുദാ
സംഗരവിധങ്ങളവർതങ്ങളിലഭംഗതര-
മങ്ങവർ തുടങ്ങിയിടരോടതിഗഭീരം.
ഘോരശരമാരികളതിലഥ തിമിർത്തു ബത
പൊരുതിഹ തുടങ്ങി നിശിചാരിനൃപവീരർ
പലപൊഴുതുമവർ കരുതി കുറവതു വരരുതിവിടെ
നിരവധികനിശിതശരമരിവരനിലരിശമൊടു
വിട്ടു പടവെട്ടുവതിനൊട്ടും ഞെട്ടലതിനില്ല
വടിവിനൊടുമവരുടയ ഝടഝടതയിങ്ങിനെ
ഝടിതി ഗുരുവിപ്ലവമതുടനുടനുയന്റു
തുരുതുരെ വരുന്നു ബഹു ശരനിര കലന്റു നിശി-
ചരരഥികവരനധികശകലിതനതായി.
അഗ്ന്യസ്ത്രം വരുണാസ്ത്രം ചക്ര്യസ്ത്രം
ലഘുതരമഥ പ്രത്യസ്ത്രം ത്ര്യക്ഷാസ്ത്രം ഈവിധം
പലവകയിലവരുടയ കലശലതു പറവതിനു
ഫണിപതിയുമതിനു മതിയല്ലെന്നതും ദൃഢം.

നൃപതികുലനാഥൻ=രാജശ്രേഷ്ഠൻ; കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ. നിരൃതികുലനാഥൻ = രാക്ഷസശ്രേഷ്ഠൻ; രാവണൻ. പഞ്ചശതപാണികൾ = അഞ്ഞൂറു കൈകൾ. പഞ്ചശതചാപശരസഞ്ചയം=അഞ്ഞൂറു വില്ലും അമ്പിൻകൂട്ടവും. അപരൻ = അന്യൻ. അഭംഗതരം=ഒട്ടും കുറവുകൂടാതെ. നിരവധികനിശിതശരം=അററമില്ലാത്ത കൂർത്തമൂർത്ത അമ്പുകൾ. അരിശം=കോപം. വിപ്ലവം =കലഹം. നിശിചരരഥികവരൻ=രഥത്തിൽ കയറി യുദ്ധം ചെയ്യുന്ന രാക്ഷസവീരൻ. അധികശകലിതശരീരൻ=തീരെ നുറുങ്ങിയ അവയവങ്ങളോടുകൂടിയവൻ. ഫണിപതി=അനന്തൻ. ശര

ക്ഷിതിപതിയുമഥ രജനിചരപതിയുമിങ്ങിനേ
തങ്ങളിൽ സംഗരം ചെയ്യോരനന്തരം
വീര്യംപെരുത്ത കൃതവീര്യാത്മജൻെറ ബാഹു-
ദണ്ഡപ്രയുക്തശരഷണ്ഡങ്ങൾകൊണ്ടു ദശ-
കണ്ഠൻെറ വീര്യമതു കുണ്ഠതാമാന്നു യുധി
കണ്ടിച്ചു വില്ലുമതുമിണ്ടൽക്കു മൂലമായ്.
മണ്ടിത്തിരിപ്പതിനു മാർഗ്ഗത്തെ നോക്കിയതു
കണ്ടിട്ടു നില്ക്കുന്ന കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ
ഝടിതി ദശമുഖനുടയ മുടികൾ പിടിപെട്ടട-
നങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടുമുന്തിയും തള്ളിയും
ഝടിതി ഝടിതിയുടനടിയുമിടികളും കൊണ്ടുടൻ
ചാകാതെ ചത്തു തരംകെട്ടു രാവണൻ.
ചപലമതിയവനുടയ പുഷ്പകവിമാനവും
ചന്ദ്രഹാസാദിയും കൈക്കലാക്കീ നൃപൻ.
കരചരണമുപചരണമിരുപതു കരങ്ങളും
ചങ്ങലകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു ലങ്കേന്ദ്രനെ
കരചരണചലചലനരഹിതമിഹ കൊണ്ടുപോ-
യ്ക്കാരാഗൃഹംതന്നിലിട്ടു പൂട്ടീടിനാൻ.

പത്തു മുഖങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട-
മത്യുന്നതതരമുറവിളിഘോഷം

ഷണ്ഡം=അമ്പിൻകൂട്ടം. കുണ്ഠതാമാന്നു=മന്ദമായിത്തീന്നു; കുറഞ്ഞു. യുധി=യുദ്ധത്തിൽ. ('കരചരണമുപചരണമിരുപതുകരങ്ങളും ചങ്ങലകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു'എന്ന പ്രയോഗത്തിൻെറ അത്ഥം വ്യക്തമാകുന്നില്ല.'കൈയും കാലുംകൂട്ടി ചങ്ങലകൊണ്ടു് കെട്ടി' എന്നായിരിക്കമോ നമ്പ്യാരുദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു് എന്നു സംശയിന്നു.) കരചരണചലചലനരഹിതം=കയ്യുംകാലും ഇളക്കാൻ പാടില്ലാത്തവിധം. (ഒരു ചലശബ്ദം അധികമല്ലേ?)

പത്തുദിഗന്തരമൊക്കെ മുഴങ്ങി-
പ്പാതാള സ്വർഗ്ഗങ്ങളിലെത്തി.
"എന്തൊരു മുറവിളിയായിതു ക്രൂവേ!"
"പംക്തിഗളന്റെ കരച്ചിലുപോലും!"
"എന്തൊരു സങ്കടമങ്ങവനിപ്പോൾ?"
"ബന്ധനമാശു ലഭിച്ചിതുപോലും."
"മററുള്ളവരെക്കെട്ടിയടിച്ചു പി-
ടിച്ചു പറിച്ചു വലയ്ക്കുന്നവനെ-
ക്കെട്ടിയടിപ്പാനേതൊരു വമ്പൻ
നാട്ടിലിദാനീമുണ്ടായ്വന്നു?"
"കേട്ടില്ലേ താനർജ്ജുനനെന്നൊരു
കേളി പെരുത്ത ധരിത്രീപാലനെ?
അദ്ദേഹംതാനാശരവരനാ-
മിദ്ദേഹത്തെബ്ബന്ധിച്ചതുപോൽ."
"ബന്ധിപ്പാനൊരു ബന്ധം വേണമ-
തെന്തെന്നേതുമറിഞ്ഞോ ഹേ താൻ?"
"എന്തെന്നേതുമറിഞ്ഞീലവനുടെ
താന്തോന്നിത്തമതെന്നേ വേണ്ടു."
"താന്തോന്നിത്തമതർജ്ജുനനോ ദശ-
കന്ധരനോ അതു ബോധിച്ചോ താൻ?"
"ബോധിപ്പാനെന്തൊരു വൈഷമ്യം?
ചോദിച്ചറിയണമെന്നില്ലല്ലോ;
സുരകലനാരീപീഡകൾ ചെയ്തും
കുലതരുണികളെച്ചെന്നു പിടിച്ചും

പംക്തിഗളൻ=രാവണൻ. ഇദാനീം=ഇപ്പോൾ. ധരിത്രീപാലൻ=രാജാവു്. ആശരവരൻ=രാക്ഷസരാജാവു്. ബന്ധം=കാരണം. ദശകന്ധരൻ=രാവണൻ. (കന്ധര=കഴുത്തു്.) സുര ....പീഡകൾ ചെയ്ക = ദേവസ്ത്രീകളെ ദ്രോഹിക്ക.

പല മുനിമാരെക്കെട്ടിയടിച്ചും
വലരിപുഭവനമിടിച്ചു പൊടിച്ചും
വലനം ചെയ്യും നക്തഞ്ചരവര-
ഖലനിതു വന്നു ഭവിച്ചിതിദാനീം;
ബലവാനാകിയ കൃതവീര്യജനൊടു
കലഹിപ്പാനായ് ചെന്നൊരു ശേഷം
പാരാതവനും ഇവനെക്കെട്ടി-
ക്കാരാഗൃഹമതിലാക്കിയടച്ചാൻ;
അങ്ങിനെയനുഭവമേറെ നടിച്ചാ-
ലിങ്ങിനെയനുഭവമുടനേ ക്രൂട്ടം."
"കൊല ചെയ്യാത്തതുമെന്തേ ക്രുവേ?"
"കൊല ചെയ്താൽ മതിയാമോ? ഭോഷാ!
പലനാളിങ്ങിനെ പട്ടിണിയിട്ടും
പലരും കണ്ടുടനാനകളിച്ചും
വലയിൽപ്പെട്ട കുരങ്ങു കണക്കേ
വലയണമെന്നേ മതിയാവുള്ളൂ.
കൊലചെയ്താൽ പുനരന്തകനവനെ
വലയ്ക്കുന്നതിഹ നമുക്കറിയാമോ?"
"അതുനേരാണിഹ നമ്മെക്കാളും
അതികാരുണ്യം പെരുത്തു തനിക്കു്."

രാവണമുറവിളി കേട്ടിട്ടിങ്ങിനെ
രാവും പകലും ഘോഷിക്കുന്നു,
ദേവകളെത്ര പ്രസാദിക്കുന്നു?
ദേവസ്ത്രീകൾക്കതിലും മോദം!

വലരിപു=ഇന്ദ്രൻ. വലനംചെയ്ക=ചുററിസ്സഞ്ചരിക്ക. ഖലൻ=ദുഷ്ടൻ. ആനകളിക്ക=കളിയാക്കുക. അന്തകൻ=യമൻ.

ഓജസ്സും തേജസ്സും പലനാ-
ളായുസ്സും ശ്രേയസ്സും വരുവതി-
നന്തണവരരും മുനിവരരും ദിശി
സന്തതവും ഹേഹയനൃപവരനെ
പാരമനുഗ്രഹമേകി നടന്നു
പാരിലതിശ്രമമേറിയിരുന്നഥ
ഭീതി കലൎന്ന ജഗത്ത്രയവാസികൾ
ഭീതി വെടിഞ്ഞു വസിച്ചീടുന്നു.

ദേഹം മെലിഞ്ഞു പാരം കാരാഗൃഹംതന്നുള്ളിൽ
ദാഹം വിശപ്പുകൊണ്ടു മോഹം വളൎന്നു തത്ര
സ്നേഹം തരിമ്പുമുള്ള ദേഹങ്ങളാരുമില്ല
ആഹന്ത കഷ്ടം ദശകണ്ഠന്റെ വൎത്തമാനം.
സ്നാനവുമില്ല മദ്യപാനവുമില്ല പാരം
നാണവും പൂണ്ടു ദേഹക്ഷീണവുമകപ്പെട്ടു.
കൂറില്ലാത്തവരൊട്ടു ചോറു മേടിച്ചു തിന്നു
കീറത്തുണിയുടുത്തു ചേറുമണിഞ്ഞങ്ങിനെ
ആറു മാസം കഴിഞ്ഞിട്ടാരുമൊരുത്തൻ കുറ്റം
തീരുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ലേറുന്നു സന്താപങ്ങൾ.
പിണ്ഡമുരുട്ടിയോരോ കിണ്ണത്തിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു
പെണ്ണുങ്ങൾ വന്നു നിന്നീവണ്ണം പറഞ്ഞീടുന്നു:—
"ലങ്കാധിപതേ! നിന്റെ കാൽമേൽ കിടക്കും നല്ല
ശൃംഖലകിലുങ്ങാതോ? ചിങ്കു കളിച്ചെന്നാകിൽ
പാക്കു വെറ്റില നല്ല തുക്കുപുകയിലയും
പാക്കാതെ തരുന്നുണ്ടു ഭോഷ്ക്കല്ല പംക്തികണ്ഠാ!

അന്തണൻ=ബ്രാഹ്മണൻ. കുറ്റംതീരാൻ=അപരാധത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കാൻ. ചിങ്കുകളി = കാക്കാലന്മാരുടെ ഒരു തരം കളി. തുക്കുപുകയില = കാലിപ്പുകയില. ഏണമിഴി

പത്തു മുഖങ്ങൾകൊണ്ടു പത്തു പദങ്ങൾ പാടി
തിത്തിത്തൈ എന്നു ചാടി നൃത്തം വെക്ക രാവണ!
മത്തഗജങ്ങളുടെ മസ്തകം തകൎക്കുന്ന
ഹസ്തങ്ങളെങ്ങു നിൻെറ? നക്തഞ്ചരാധിനാഥ!
ഏണമിഴിമാരുടെ പാണി പിടിച്ചിഴയ്ക്കും
പാണികൾകൊണ്ടു നമ്മെ താണുതൊഴുതുകൊണ്ടു
കേണു കിടന്നിടാതെ വാണു നീയെങ്കിൽ നല്ല
ചോറും കറിയും പുളിഞ്ചാറും കാച്ചിയ മോരും
ആറുന്നതിനുമുൻപേ കൂറുള്ള ഞാൻ തരുവൻ.
മണ്ഡോദരിയെന്നൊരു പെണ്ണു നിനക്കുണ്ടെന്നു
മന്നിടംതന്നിൽ ബഹുപെണ്ണുങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കേട്ടു
സന്ദേഹമൊന്നുണ്ടതു നിന്നോടു ചോദിക്കുന്നു
ഒന്നേ അവൾക്കു മുഖമുള്ളെന്നു കേട്ടു ഞങ്ങൾ.
ഒന്നല്ല മുഖം നിനക്കഞ്ചുമഞ്ചുമുണ്ടല്ലോ;
എന്നാലെങ്ങിനെയവൾ നിന്നോടു രമിക്കുന്നു?
പത്തു പുരുഷന്മാരോടൊത്തു വിനോദിക്കുന്ന
ധൂളിപ്പെണ്ണുങ്ങളുടെ കേൾവിയവൾക്കു വന്നു."
"പോടീ! മഹാരാജേന്ദ്രനോടീ വിശേഷം ചെന്നു
ചോദിച്ചിട്ടെന്താവശ്യം?" "ചോദിച്ചാലെന്തുചേതം?
ഓരോ ദിവസം മുഖമോരോന്നു ചുംബിച്ചുകൊ-
ണ്ടാരോമൽക്രീഡിക്കുന്നതാരോടുകേൾപ്പിക്കുന്നു?"

ഇത്ഥം വന്നൊരുകൂട്ടം സ്ത്രീകളു-
ബദ്ധം പറയുന്നതു കേട്ടപ്പോൾ
നാണം പൂണ്ടു കിടന്നു ദശാസ്യൻ;
പ്രാണൻ പോകാഞ്ഞതു തൽഭാഗ്യം;

മാർ=മാൻകണ്ണിമാർ; സുന്ദരിമാർ. സന്ദേഹം=സംശയം. ധൂളിപ്പെണ്ണു്=വേശ്യ. ആരോമൽ=ഓമന.

ഇത്ഥം=ഇങ്ങിനെ. ദശാസ്യൻ=രാവണൻ. തൽഭാഗ്യം = അവൻെറ ഭാഗ്യം. ആൎത്തി=കൊതി. സമരാൎത്തി=യുദ്ധം മൂലമു

എത്രയും മദഭരങ്ങളിളച്ചു,
തത്ര വാണു ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചു.
ചിത്രയോധി ദശകന്ധരനോടഥ
യാത്ര ചൊല്ലിയവനങ്ങു ഗമിച്ചു;
തത്ര ചെന്നഥ പുലസ്ത്യനിരിക്കുമൊ-
രാശ്രമദേശത്തിങ്കലണഞ്ഞു;
തൃക്കഴൽക്കഥ വണങ്ങിയവൻ പുന-
രിക്കഥ കിമപി പറഞ്ഞറിയിച്ചു:-
"ഏവമെന്തു വരുവാനവകാശം?
രാവണന്റെ ചരിതം ബഹുകഷ്ടം!
ആവതെന്തു ശിവശങ്കര! പാർത്താൽ
ദൈവകല്പിതമിതാർക്കറിയാവൂ?
ചീർത്ത വൈരമൊടു ചെന്നു ദശാസ്യൻ
കാർത്തവീര്യനൊടു നേർത്തു പിണങ്ങി
ആർത്തി പൂണ്ടു സമരാർത്തി ലഭിച്ചു
പാർത്തിടാതെയിഹ ബന്ധിതനായി;
ബന്ധുവാരുമില്ലാത്തതുകൊണ്ടവൻ
ഹന്ത! കേണു മരുവുന്നിതു താപാൽ.
അന്തരംഗമതിലാധി മുഴുത്തു
സന്തതം ബത വിശന്നു വലഞ്ഞു
പാണികാലുകളുമൻപൊടു കെട്ടി
ക്ഷോണിതന്നിലിളകാതെ കിടന്നു

ണ്ടായ ദുഃഖം. ബന്ധിതൻ=കെട്ടപ്പെട്ടവൻ. താപാൽ=സങ്കടത്തോടുകൂടി. അന്തരംഗം=മനസ്സ്. ആധി=സങ്കടം. സന്തതം=എല്ലായ്പോഴും. പാണി=കൈ. ക്ഷോണിതന്നിൽ=വെറും നിലത്ത്. വഞ്ചനാവചനം = ചതിവാക്ക്. കിംച=ഒന്നുംതന്നെ. നാസ്തി=ഇല്ല. കൃപയെന്യേ=കൃപയല്ലാതെ.

പ്രാണനാശമവനാശു കൊതിച്ചു
വാണിടുന്നു ബലമോടുമിദാനീം;
അഞ്ചുമാസമിതുപോലെ കഴിഞ്ഞിതു
വഞ്ചനാവചനമല്ല മുനീന്ദ്ര!
നെഞ്ചകത്തിലടിയന്നൊരുപായം
കിഞ്ചനാസ്തിയിഹ നിൻ കൃപയെന്യേ.
മാമുനീശ്വര! ഭവാൻ വിരവൊടും
മാനവേന്ദ്രനൊടു ചെന്നറിയിച്ചാൽ
സ്വാമിതന്നെ വിടുവാൻ കല്പിക്കും
താമസിക്കരുതെഴുന്നരുളേണം?"

ഇത്തരമുള്ളൊരു വചനം കേട്ടു പു-
ലസ്ത്യമുനീന്ദ്രനമപ്പോളധികം
പൌത്രസ്നേഹവശാൽ വിവശനതായ്
ചിത്തം തന്നിൽ വിഷാദം പൂണ്ടു.
"എത്രയുമാപത്തല്ലോ നമ്മുടെ
പൌത്രനു സംഗതി വന്നിതു ശിവശിവ!
ഹൈഹയനരപതി വാസം ചെയ്യും
ഗേഹേ വിരവൊടു ഞാനും പോരാം;
ധീരതയേറും മന്നവനെന്നെ-
ശ്ശഠത പറഞ്ഞു മടക്കിയയയ്ക്കും.
വാശ്ശുതുമവനൊടു ക്ലേശിക്കാം പുന-
രീശ്വരകല്പിതമാർക്കറിയാവൂ?"

എന്നരുൾചെയ്തു കുടയുമെടുത്തു ന-
ടന്നു തുടങ്ങി പുലസ്ത്യമുനീന്ദ്രൻ.

പൌത്രസ്നേഹവശാൽ = പൌത്രനെപ്പറ്റിയുള്ള സ്നേഹം കൊണ്ടു്. വിവശൻ=പരവശൻ. വിഷാദം സങ്കടം. ഗേഹേ= വീട്ടിൽ; രാജധാനിയിൽ. ശഠത=ശാഠ്യം; നിർബ്ബന്ധം. വാശ്ശുതും=എങ്ങിനെയായാലും; വല്ലതും. ക്ലേശിക്ക = ചോദിക്ക.

മന്ത്രീശ്വരനൊടുകൂടി നടന്നു
മാഹിഷ്മതിപുരിതന്നിൽ ചെന്നു.
കൃതവീൎയ്യജനെക്കണ്ടാനപ്പോൾ
കൃതവീൎയ്യാത്മജനാശു വണങ്ങി
അൎഘ്യാദികളും ചെയ്തു മഹീപതി
സരസമുവാച:—"മുനീന്ദ്ര! നമസ്തേ.
എന്തൊരു സംഗതിയാഗമനത്തിനു
ഹന്ത ഭവാനരുൾ ചെയ്തീടേണം.
നിന്തിരുവടി മമ കുലബലധനസുഖ
സന്തതി പുഷ്ടി വരുത്തീടേണം,
നിന്തിരുവടിയൊന്നരുളിച്ചെയ്താ-
ലെന്തെങ്കിലുമതു സാധിക്കുന്നേൻ."

ഇത്ഥം നരവരഗീരുകൾ കേട്ടതി-
നുത്തരമരുളിച്ചെയ്തു മുനീന്ദ്രൻ:-
"സാധുമതേ! തവ ഭൂതികൾ കാണ്മാൻ
സിദ്ധാന്തിച്ചിഹ വന്നു ഞാനും.
സിദ്ധന്മാരൊടുകൂടി വസിപ്പാ-
നെത്രയുമാഗ്രഹമുണ്ടു നമുക്കു്.
ഉദ്ധതഗതിയാം നമ്മുടെ പൗത്രന-
ബദ്ധമതല്ലാതില്ലൊരു നാളും.

ഉവാച=പറഞ്ഞു. ആഗമനം=വരവു്. കുലബലധനസുഖസന്തതി പുഷ്ടിവരുത്തുക=വംശം, സൈന്യം, സമ്പത്തു്, സുഖം, സന്തതി, എന്നിവയ്ക്കു് അഭിവൃദ്ധി വരുത്തുക. ഗീരുകൾ=വാക്കുകൾ. ഭൂതി=ഐശ്വൎയ്യം. സിദ്ധന്മാർ=സൽപ്രവൃത്തികൊണ്ടു് പല സിദ്ധികളും സമ്പാദിച്ചവർ. ഉദ്ധതഗതി=അഹങ്കരിച്ച

മൃത്യുഞ്ജയനുടെ വാസഗിരീന്ദ്രം
കുത്തിയെടുത്തവനെന്തൊരുതാൎത്തു?
അത്ര പെരുത്ത ദുരാചാരത്തെ നി-
വൃത്തിവരുത്താനിത്തൊഴിൽ കൊള്ളാം;
എന്നാലവനെയഴിച്ചു വിടേണം
നന്നായ്വരുമിതുകൊണ്ടു നിനക്കു്;
ചെമ്മേ നിൻകൃപകൊണ്ടിതു ചെയ്താൽ
നന്മ നിനക്കിനി മേന്മേലുണ്ടാം."

മാമുനിവചനം കേട്ടു നരേന്ദ്രൻ
മനസി ഹിതം പൂണ്ടിദമരുൾചെയ്തു.
"ഇപ്പോൾത്തന്നെയഴിച്ചു വിടുന്നേ-
നപ്രിയമതുകൊണ്ടുണ്ടാകേണ്ട."
അപ്പോൾ വന്നൊരു കിങ്കരഭടനെ-
ക്കല്പിച്ചുമ്പൊടയച്ചു നരേന്ദ്രൻ.
കിങ്കരനുടനേ ചെന്നതു നേരം
ലങ്കാപതിയുടെ കൈകാൽകളിലെ-
ശ്ശൃംഖല വിരവൊടഴിച്ചു പതുക്കെ-
ത്തൻകരയുഗളംകൊണ്ടു തലോടി;
വെളിയിൽകൊണ്ടന്നർജ്ജുനനികടേ
തെളിവിൽ നിറുത്തി വണങ്ങിയിരുന്നു.

നടക്കുന്നവൻ. മൃത്യുഞ്ജയൻ=ശിവൻ. ദുരാചാരത്തെ നിവൃത്തി വരുത്തുക=ദുഷ്പ്രവൃത്തിയെ തടുക്കുക. ഇത്തൊഴിൽ=നിന്റെ ഈ പ്രവൃത്തി; രാവണനെ കെട്ടിയിട്ടതു് എന്നൎത്ഥം.

മാമുനിവചനം = മഹൎഷിയുടെ വാക്കു്. ഹിതംപൂണ്ടു്= =തൃപ്തിയോടുകൂടി. അപ്രിയം=അനിഷ്ടം. ശൃംഖല = ചങ്ങല. കരയുഗളം=ഇരുകൈകൾ. അർജ്ജുനനികടേ=കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജു

നാണം പൂണ്ടു മുഖാവലി താഴ്ത്തി
ക്ഷീണം പൂണ്ടു വസിക്കുന്നവനൊടു
നരപതിയരുളിച്ചെയ്തിതു: "നിന്നൊടു
പരിഭവമൊക്കെത്തീൎന്നു നമുക്കു";
ലങ്കാധിപതേ പോയാലും നീ,
ശങ്കരസേവ വെടിഞ്ഞിനി മേലില-
ഹങ്കരിയാതെയിരുന്നാൽ കൊള്ളാം."
എന്നു പറഞ്ഞു കൊടുത്തിതു പുഷ്പക-
മെന്നുള്ളൊരു രമണീയവിമാനം.
ഉന്നതഗുണഗണമിയലിന വാളും
സന്നതനാം ദശകണ്ഠനു നൽകി.
കുണ്ഠിതമൊക്കെത്തീൎന്നു നൃപൻ ദശ-
കണ്ഠനെ വിരവിലയച്ചു വസിച്ചു.
കിങ്കരസംഘവുമവനൊടു സഹിതം
ലങ്കാനഗരേ ചെന്നു വസിച്ചു.
തുംഗസുഖേന പുലസ്ത്യമുനീന്ദ്രനു-
മങ്ങു ഗമിച്ചു, സുഖിച്ചു വസിച്ചു.
കൃതവീൎയ്യാത്മജനാകിയ നരപതി-
പുംഗവനും, ബഹുമംഗലമതുലം.

കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനവിജയം ഓട്ടൻതുള്ളൽ
അവസാനിച്ചു.

നന്റെ അടുക്കൽ. മുഖാവലി=മുഖങ്ങളുടെ കൂട്ടം; പത്തു മുഖങ്ങളെന്നൎത്ഥം. രമണീയവിമാനം=മനോഹരമായ വിമാനം. സന്നതൻ=കുമ്പിട്ടവൻ; വിനീതൻ. കിങ്കരസംഘം=ഭൃത്യസമൂഹം. അവനൊടുസഹിതം=അവനോടുകൂടി. തുംഗസുഖേന=വൎദ്ധിച്ച സുഖത്തോടുകൂടി. അതുലം=എതിരില്ലാത്ത. മംഗളം=നന്മ.